

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΤΩΝ:

ΤΑΜΠΑΚΟΥΛΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΜΑΣΣΑΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Κος ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ

ΠΑΤΡΑ 2006

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αντικείμενο αυτής της μελέτης είναι οι «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ήπειρο». Το θέμα προσεγγίζεται από πολλές πλευρές. Εξετάζεται από την άποψη των γεωφυσικών, οικονομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών των νομών της Ηπείρου. Επίσης εξετάζεται η γενικότερη τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας, τα αδύναμα και δυνατά σημεία, οι ευκαιρίες και οι αδυναμίες του κάθε νομού όσον αφορά το τουρισμό. Οι υπάρχουσες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, η παρούσα κατάσταση, οι τρόποι στήριξης και προώθησης αυτών. Τέλος ο ανταγωνισμός που υφίσταται, ευρωπαϊκός και ελληνικός, καθώς και ένα τουριστικό υπόδειγμα για την αντιμετώπισή του.

Θεωρούμε απαραίτητο πριν προχωρήσετε στην ανάγνωση αυτής της μελέτης να σας ενημερώσουμε σχετικά με τις ενότητες που ακολουθούν και το περιεχόμενό τους, έτσι ώστε να έχετε μία γενική εικόνα αυτών που θα ακολουθήσουν. Συνοπτικά έχουμε τα εξής:

Κεφάλαιο 1: Το τουριστικό φαινόμενο-Εννοιολογικές προσεγγίσεις

Κεφάλαιο 2: Γνωριμία με την Περιφέρεια της Ηπείρου, που περιλαμβάνει, γενικά στοιχεία, ιστορία, γεωγραφική θέση-μορφολογία-κλίμα, οικονομική γεωγραφία, μνημεία, ήθη και έθιμα, τρόποι πρόσβασης. Αναλύεται επίσης, η τουριστική κατάσταση αυτής και ειδικότερα τα δυνατά και αδύναμα σημεία, οι ευκαιρίες και οι απειλές (SWOT ανάλυσης).

Κεφάλαιο 3: Γνωριμία με τον κάθε νομό και SWOT ανάλυσης.

Κεφάλαιο 4: Παρουσίαση υπάρχουσων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, παρούσα κατάσταση αυτών, τρόποι στήριξης και προώθησης.

Κεφάλαιο 5: Παρουσίαση των κυριότερων ανταγωνιστών της περιφέρειας και σύγκριση ισχύουσας παρουσίας της με τους ανταγωνιστές.

Κεφάλαιο 6: Παρουσίαση τουριστικού υποδείγματος για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού, ενέργειες προβολής σε αλλοδαπό και ημεδαπό τουρισμό.

Κατά την εκπόνηση αυτής της εργασίας παρουσιάστηκαν ορισμένα προβλήματα. Το πιο σημαντικό που θεωρούμε απαραίτητο να το αναφέρουμε είναι η έλλειψη σχετικής με το αντικείμενο μας βιβλιογραφίας. Εκ μέρους μας πάντως έγινε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να συγκεντρωθούν και να καταγραφούν τα στοιχεία που ήταν απαραίτητα για τη διεξαγωγή αυτής της μελέτης, από τις διάφορες πηγές που ήταν διαθέσιμες. Κύρια πηγή μας αποτέλεσε το διαδύκτιο και πιο συγκεκριμένα οι ιστοσελίδες της περιφέρειας Ηπείρου και των νομών της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην προσπάθεια μας, για την εκπόνηση μίας ολοκληρωμένης μελέτης πάνω στο θέμα που μας απασχόλησε και που θα έχετε την ευκαιρία να παρακολουθήσετε στις επόμενες σελίδες, ήταν η ευεργετική συμμετοχή του καθηγητή του Τ.Ε.Ι Πάτρας Κου Α. Παναγόπουλου, ο οποίος μας έδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές για τη σωστή παρακολούθηση της μελέτης μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ – ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

1.1 Ορισμός του τουρισμού.....	4
1.2 Η εξέλιξη του τουρισμού σε σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο και η διάκρισή του σε βασικές κατηγορίες.....	6
1.3 Οι τάσεις του τουρισμού και προϋποθέσεις για να γίνει οικονομικά αποδοτικότερος.....	7
1.4 Εναλλακτικός τουρισμός.....	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

2.1 Γενικά στοιχεία.....	24
2.2 Παρούσα τουριστική κατάσταση περιφέρειας Ηπείρου.....	31
2.3 Ανάλυση SWOT Περιφέρειας Ηπείρου.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΝΟΜΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

3.1 Νομός Πρέβεζας.....	37
3.1.1 SWOT Ανάλυσης Νομού.....	43
3.2 Νομός Άρτας.....	46
3.2.1 SWOT Ανάλυσης Νομού.....	48
3.3 Νομός Θεσπρωτίας.....	50
3.3.1 SWOT Ανάλυσης Νομού.....	54
3.4 Νομός Ιωαννίνων.....	56
3.4.1 SWOT Ανάλυσης Νομού.....	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

4.1 Υπάρχουσες εναλλακτικές μορφές τουρισμού αναφορικά σε κάθε νομό.....	66
4.2 Παρούσα κατάσταση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και τρόποι στήριξης.....	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

5.1 Ευρωπαϊκός ανταγωνισμός.....	79
5.2 Ελληνικός ανταγωνισμός.....	79
5.3 Σύγκριση ισχύουσας παρουσίας της Περιφέρειας Ηπείρου με τους ανταγωνιστές της.....	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΝΕΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

6.1 Ενέργειες προβολής σε ημεδαπό τουρισμό.....	85
6.2 Ενέργειες προβολής σε αλλοδαπό τουρισμό.....	92
6.3 Ενέργειες προβολής σε αλλοδαπό και ημεδαπό τουρισμό.....	95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Το τουριστικό φαινόμενο και εννοιολογικές προσεγγίσεις.

Η λέξη τουρισμός πρωτοεμφανίζεται στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, αλλά η δραστηριότητα που υποδηλώνει έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Η ανάγκη του ανθρώπου να πραγματοποιεί μετακινήσεις μακρύτερα από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας του, εμφανίζεται σταδιακά από τότε που αποκτά μόνιμη κατοικία και ιδρύει τους πρώτους συνοικισμούς του.

Οι διάφορες μορφές τουρισμού, η ανάπτυξη των οποίων επιδιώκεται σήμερα σε πολλές περιοχές, μέσα στα πλαίσια εναλλακτικών λύσεων, προκειμένου να εμπλουτίσουν ένα μονοδιάστατο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης, αποτελούσαν ήδη πρακτικές των αρχαίων κοινωνιών. (Στέλιος Βαρβαρέσης "Τουρισμός. Οικονομικές προσεγγίσεις" Εκδ. Προπομπή)

1.1 Ορισμός του τουρισμού

Πολλοί ορισμοί του τουρισμού εμφανίζονται ανεπαρκείς και ατελείς, και οι στατιστικές εγγραφές, απόρροια των παραπάνω αδυναμιών, περιορίζονται σε μία επιφανειακή απεικόνιση των τουριστικών ροών, χωρίς να είναι σε θέση να καταγράψουν και στη συνέχεια να ερμηνεύσουν το πολυσύνθετο του τουριστικού φαινομένου. Κατά κύριο λόγο επιδιώκουν να ερμηνεύσουν ταυτόχρονα τη διπλή φύση του τουρισμού, η οποία εμπεριέχει τον τόπο προέλευσης και τον τόπο προορισμού του τουρίστα. Έτσι, ο τουρισμός αντιπροσωπεύει για τον τουρίστα μία μορφή κατανάλωσης του ελεύθερου χρόνου του, ενώ για τον κάτοικο του τόπου υποδοχής μια μορφή παραγωγής και απασχόλησης.

Ο Kurt Krapf διέκρινε αυτόν τον δυϊσμό και υπογράμμισε ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει:

- Μία ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία χαρακτηρίζεται εξωτερικά από μία προσωρινή εγκατάλειψη της κατοικίας, υπακούοντας σε ψυχο-φυσικά κίνητρα.
- Τους τεχνο-οικονομικούς μηχανισμούς που δημιουργήθηκαν για την ανάπτυξή του. Αυτή η έννοια περιλαμβάνει ταυτόχρονα ένα υποκειμενικό στοιχείο και το απαραίτητο υλικό που του χρησιμεύει για βάση.

Ο τουρισμός παρουσιάζει επομένως μία φάση "κινητική και δυναμική" ακολουθούμενη από μία φάση "ακίνητη και στατική". Από τα παραπάνω προκύπτει η δυσκολία να "οριστεί" και να "εκτιμηθεί" ο τουρισμός.

Μία από τις πιο επιστημονικές προσεγγίσεις του τουρισμού δόθηκε από τους Hunzinger και Krapf το 1942 σύμφωνα με αυτούς: "Ο τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και των γεγονότων που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και της παραμονής των ατόμων εκτός του τόπου της συνήθους

κατοικίας τους, υπό τον περιορισμό ότι τόσο η μετακίνηση όσο και η παραμονή δεν έχουν ως κίνητρο την άσκηση οποιασδήποτε κερδοσκοπικής δραστηριότητας”.

Στο Διεθνές Λεξικό του Τουρισμού, το οποίο εκδόθηκε το 1953 από τη Διεθνή Ακαδημία του Τουρισμού, ορίζεται η συνθετότητα του τουρισμού, καθώς και το ευρύ φάσμα των δυνατοτήτων του. Σύμφωνα με αυτό τουρισμός είναι : “Όρος χρησιμοποιούμενος στα ταξίδια αναψυχής. Σύνολο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων ενεργοποιούμενων προκειμένου να πραγματοποιηθεί το ταξίδι. Βιομηχανία η οποία συμβάλλει στην ικανοποίηση των αναγκών του τουρίστα”.

Ο C.Kaspar το 1976 υιοθετεί τον επεξεργασμένο ορισμό της A.I.E.S.T (Association Internationale d’Experts Scientifiques de Tourisme). Σύμφωνα με αυτόν ο τουρισμός είναι “το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που απορρέουν από το ταξίδι και την παραμονή των ατόμων, για τα οποία ο τόπος παραμονής δεν είναι ούτε η αρχική και μόνιμη κατοικία ούτε ο συνήθης τόπος εργασίας”. (Στέλιος Βαρβαρέσης “Τουρισμός. Οικονομικές προσεγγίσεις” Εκδ.Προπομπή)

Με το πέρασμα του χρόνου η βασική έννοια του τουρισμού διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει διάφορες μορφές επαγγελματικών ταξιδιών, γιατί εφόσον δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή ή σε αμειβόμενη απασχόληση στον τουριστικό προορισμό που πραγματοποιείται η επίσκεψη, η οικονομική τους σημασία είναι ίδια.

Από τα κύρια χαρακτηριστικά του τουρισμού, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά, συγκεκριμένα τα πιο κάτω:

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα της μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και τη διαμονή τους σε αυτούς με σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών τους.
- Οι διάφορες μορφές τουρισμού, όποιες και αν είναι αυτές, περιέχουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία και συγκεκριμένα το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτό.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι η πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης διαμονής τους μέσα σε λίγες ημέρες, εβδομάδες ή μήνες.
- Οι άνθρωποι επισκέπτονται διάφορους τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς σκοπούς, δηλαδή για σκοπούς άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής τους απασχόλησης, για ξεκούραση, ψυχαγωγία, διασκέδαση. (N. Ηγουμενάκης “Τουριστική Οικονομία”, Εκδ. INTERBOOKS)

1.2 Η εξέλιξη του τουρισμού σε σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο και η διάκρισή του σε βασικές κατηγορίες

Ο τουρισμός σαν σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο έχει πάρει πια μαζικό χαρακτήρα, γεγονός που τον κάνει να διαφοροποιείται ουσιαστικά από τις παλαιότερες μορφές του. Η διαφορά μεταξύ των παλαιότερων μορφών τουρισμού και των σημερινών είναι οπωσδήποτε τόσο ποιοτική όσο και ποσοτική. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ.INTERBOOKS)

Οι διαστάσεις που πήρε το τουριστικό φαινόμενο μεταπολεμικά και κυρίως η συνειδητοποίηση των ευεργετικών επιδράσεων του στις οικονομίες, οδήγησε πολλές χώρες όχι μόνο στη λήψη μέτρων για την ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά και στην αντιμετώπισή του σαν ιδιαίτερου κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, γεγονός το οποίο είχε σαν συνέπεια να διαμορφωθεί βαθμιαία μεν αλλά σταθερά η τουριστική οικονομία. Με τη λήψη δε μέτρων υπέρ του τουρισμού, αρχίζει η εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση της πολιτικής εξουσίας στην τουριστική οικονομία, που αποβλέπει βασικά στη θέσπιση κανόνων για μια ελεγχόμενη και αρμονική ανάπτυξη του τουρισμού. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ.INTERBOOKS)

Ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός για την ανάπτυξη του τουρισμού και συγκεκριμένα της τουριστικής οικονομίας, που εκδηλώνεται είτε άμεσα με την εκτέλεση έργων τουριστικής υποδομής ή/και ανωδομής είτε έμμεσα με το μηχανισμό των χρηματοδοτήσεων ή/και των κινήτρων γενικότερα, αποτελεί ένα ακόμα χαρακτηριστικό γνώρισμα του σύγχρονου τουρισμού. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ.INTERBOOKS)

Ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή μπορεί να οριστεί σε γενικές γραμμές, σαν η πρόσκαιρη μετακίνηση ατόμων από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε έναν άλλο με αποκλειστικό σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών τους αναγκών ή επιθυμιών και η οργανωμένη προσπάθεια για την προσέλκυση, υποδοχή και καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση αυτών των ανθρώπων και διακρίνεται σε έξι βασικές κατηγορίες:

- Μαζικός τουρισμός
- Ατομικός τουρισμός
- Εσωτερικός τουρισμός
- Εξωτερικός τουρισμός
- Συνεχής τουρισμός
- Εποχικός τουρισμός

(Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ.INTERBOOKS)

1.3 Οι τάσεις του τουρισμού και προϋποθέσεις για να γίνει οικονομικά αποδοτικότερος

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σύγχρονου τουρισμού είναι η μαζική μετακίνηση των ανθρώπων μέσα και έξω από τη χώρα στην οποία

διαμένουν. Το γνώρισμά του αυτό αποτελεί χωρίς άλλο συνέπεια των τελευταίων εξελίξεων του τουριστικού φαινομένου, που συνδέονται με την απαρχή της λαϊκοποίησης του και παράλληλα μιας λίγο-πολύ έντονης εμπορευματοποίησης του.

Ο μαζικός τουρισμός θεωρείται η κατηγορία εκείνη τουρισμού που χαρακτηρίζεται από ομαδικότητα συμμετοχής των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας, πλην όμως σε καμιά περίπτωση δεν συνδέεται αποκλειστικά με τον τύπο τουρισμού διακοπών-αναψυχής μακράς διαμονής. Ο συλλογικός-ομαδικός χαρακτήρας του μαζικού τουρισμού αναφέρεται και στον τρόπο οργάνωσης και εκτέλεσης της τουριστικής μετακίνησης, καθώς επίσης και στη συγκέντρωση των τουριστών στους τόπους της πρόσκαιρης βραχυχρόνιας διαμονής τους στους τουριστικούς προορισμούς που επισκέπτονται. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ. INTERBOOKS)

Παρά τον όγκο και τις βραχυχρόνιες ή έστω μεσοχρόνιες επιδράσεις του στις τουριστικές οικονομίες και κατ' επέκταση στις οικονομίες των χωρών υποδοχής τουριστών, παρουσιάζει δύο σοβαρά μειονεκτήματα που πηγάζουν από την ίδια τη συστατική και οργανωτική του δομή, που είναι:

- Ο κατ' εξοχήν έντονος εποχιακός χαρακτήρας του, αφού ταυτίζεται σχεδόν με την περίοδο των θερινών διακοπών σε συνδυασμό με μικρότερη, συγκριτική με τις άλλες μορφές τουρισμού, απόδοσή του.
- Η άμεση εξάρτηση από τους tour operators που κατευθύνουν την τουριστική ζήτηση εκεί όπου τα οικονομικά τους συμφέροντα εξυπηρετούνται καλύτερα. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, "Τουριστική Οικονομία", Εκδ. INTERBOOKS)

Τα μειονεκτήματα όμως αυτά του μαζικού τουρισμού έχουν προβληματίσει ήδη τόσο τις πολιτικές εξουσίες των χωρών υποδοχής όσο και τους λοιπούς παράγοντες της τουριστικής οικονομίας, ιδιαίτερα αυτούς της τουριστικής προσφοράς. Έτσι λοιπόν άρχισαν να αναζητούν νέες δυναμικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που να είναι αποδοτικότερες από οικονομικής άποψης, λιγότερο συνδεδεμένες με την περίοδο θερινών διακοπών και τους tour operators και οι οποίες μπορούν να δώσουν λύσεις σε σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο τουρισμός, όπως το πρόβλημα της εποχικότητας.

1.4 Εναλλακτικός τουρισμός

Ο τουρισμός βρίσκεται σε στενή εξάρτηση από το φυσικό περιβάλλον και μάλιστα σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις σε ποσοστό 90%. Αυτό σημαίνει ότι το φυσικό περιβάλλον αποτελεί βασική παράμετρο της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής, ή διαφορετικά το «κεφάλαιό» της, το οποίο ο τουρισμός καλείται να αναδείξει και να αξιοποιήσει, με σκοπό να παραχθούν οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Οι περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις επέδρασαν αρνητικά στον τουρισμό, καθόσον επηρέασαν την ποσότητα και ποιότητα του τουριστικού «κεφαλαίου», το οποίο άρχισε να μην ανταποκρίνεται πλέον στα συνεχώς ανερχόμενα standards των τουριστών. Αποτέλεσμα αυτής της διάστασης μεταξύ «πραγματικού» και «επιθυμητού» ήταν η εμφάνιση στη 10ετία του '90 σημείων «κόπωσης» των τουριστών, που συνοδεύτηκε με σταδιακή «εγκατάλειψη» παραδοσιακών τουριστικών κέντρων και αναζήτηση άλλων περιοχών με «περισσότερο» φυσικό περιβάλλον, για να επαληθευθεί ο γενικός διευθυντής του Αυστριακού Οργανισμού Τουρισμού, Δρ. Κλάους, ο οποίος πριν 20 περίπου χρόνια είχε υποστηρίξει, ότι "η επιστροφή στο φυσικό και άθικτο περιβάλλον θα είναι πρωταρχικός παράγοντας στις τάσεις και τις επιθυμίες των τουριστών στο εγγύς μέλλον". Η τάση αυτή εξελίσσεται αυξητικά μέχρι τις μέρες μας.

Η συνειδητοποίηση της κατάστασης αυτής σε συνδυασμό με το έντονο πρόβλημα της εποχικότητας και η ανάγκη προσαρμογής στις απαιτήσεις της ζήτησης συνέβαλαν στην εμφάνιση νέων όρων στην τουριστική ορολογία: ήπιος, εναλλακτικός, πράσινος, αειφόρος τουρισμός, οικοτουρισμός, κ.λπ. Όροι, που χρησιμοποιούνται κατά κόρον τα τελευταία χρόνια για να υποδηλώσουν την εναλλακτική πρόταση τουρισμού, σε αντιδιαστολή προς τον μαζικό τουρισμό, η οποία θεωρείται «πανάκεια» για την επίλυση των δημιουργηθέντων προβλημάτων, χωρίς πολλές φορές να συνειδητοποιούνται ούτε το περιεχόμενο, ούτε τα πλαίσια δράσης που υπαγορεύονται από τις νέες αυτές μορφές.

Τα τελευταία χρόνια, ο τουριστικός τομέας αναπροσδιόρισε τον ρόλο του, προωθώντας την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η αυξημένη ζήτηση αυτών (όπως ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, κλπ) από τους τουρίστες-επισκέπτες οι οποίοι αναζητούν νέους τρόπους διασκέδασης και ψυχαγωγίας κατά την διάρκεια των διακοπών τους, οδήγησε τους τουριστικούς φορείς στην ανάπτυξη διαχειριστικών μέτρων καθώς και την θέσπιση εθνικών και διεθνών κανονισμών. Πιστεύεται μάλιστα από πολλούς ότι η μελλοντική πορεία του εναλλακτικού τουρισμού θα καθορίσει και την βιωσιμότητα του κλάδου.

Με τον όρο εναλλακτικός τουρισμός εννοούμε εκείνες τις μορφές τουριστικής δραστηριότητας που ξεφεύγουν από τις παραδοσιακές μορφές του τουρισμού αναψυχής και οι οποίες σχετίζονται με τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής ενώ σε μερικές μορφές υπάρχει έντονο το στοιχείο της περιπέτειας. Ο εναλλακτικός τουρισμός απασχολεί στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε 12 μήνες και την εκμετάλλευση του δυναμικού κάποιων περιοχών, οι οποίες δεν συνδέονται στενά με δραστηριότητες παραδοσιακών μορφών τουρισμού.

Οι πιο γνωστές και ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι οι εξής:

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ως αγροτουρισμός ορίζεται η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπεί στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών χώρων και της υπαίθρου, με την στήριξη της τοπικής αγροτικής παραγωγής, της εμπορίας, της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών και της ανάδειξης του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου κάθε περιοχής.

Συγκεκριμένα είναι διάφορες τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής που αναπτύσσονται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές από τους μόνιμους κατοίκους αυτών, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Η πρώτη εμφάνιση του τουρισμού υπαίθρου και του αγροτουρισμού τοποθετείται το 19^ο αιώνα, όταν ο τότε αστικός πληθυσμός πραγματοποιούσε εκδρομές με τους ατμοκίνητους σιδηροδρόμους. Όμως ως συγκροτημένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, εμφανίζεται για πρώτη φορά τη δεκαετία του '60 στις Η.Π.Α.(Farm/ranch tourism). Στη χώρα μας, οι πρώτες μορφές αγροτουριστικής δραστηριότητας έλαβαν χώρα το 1984, με την ίδρυση των πρώτων γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών.

Στόχοι του αγροτουρισμού είναι:

- Να συμβάλει ώστε ο επισκέπτης να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του τόπου αυτού.
- Να φέρει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες θα μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης.
- Να κινητοποιήσει τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις του τόπου, συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Ο αγροτουρισμός θεωρείται ως μία ήπια μορφή εναλλακτικού τουρισμού, καθώς οι υποδομές που προϋποθέτει και οι υπηρεσίες που παρέχει δεν είναι μαζικές. Κάποιες από τις κατηγορίες των επιχειρήσεων που εντάσσονται στον αγροτουρισμό είναι αγροτουριστικά καταλύματα (μικρές ξενοδοχειακές μονάδες-ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ανεξάρτητες αγροτικές κατοικίες, κάμπινγκ), τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, αγροκτήματα κ.α.

Όπως είναι φανερό, η απαιτούμενη υποδομή του αγροτουρισμού είναι μικρής κλίμακας, συγκρινόμενη με εκείνη του μαζικού τουρισμού. Δεν αποτελεί εξελιγμένη τουριστική υποδομή, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης

του. Παράλληλα η προσφορά των αγροτικών προϊόντων είναι άφθονη, καθώς αυτά είναι κατά κύριο λόγο ελεύθερα αγαθά (αέρας, νερό, φύση).

Ο σωστά σχεδιασμένος και καλά οργανωμένος αγροτουρισμός έχει καταδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας ενός τόπου. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι σε αυτής της μορφής την τουριστική ανάπτυξη το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας περιοχής αποτελούν πλέον τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά που στηρίζονται στην διατήρηση και ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων της.

Σε επιχειρηματικό επίπεδο, ο αγροτουρισμός αποτελεί τον συνδετικό κρίκο του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με τον τριτογενή. Δηλαδή της παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και της μεταποίησης, με την παροχή υπηρεσιών και τον τουρισμό. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργεί, στηρίζει και τονώνει την τοπική αγορά, παρέχοντας νέες θέσεις εργασίας, ένα συμπληρωματικό εισόδημα στις αγροτικές οικογένειες και συγκρατώντας τον πληθυσμό στην ύπαιθρο.

Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη "φόρμουλα των 3Φ (Φύση - Φιλία - Φιλοξενία)" και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun - sea - sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, χλωρίδας και πανίδας ορειβάτες κ.ά.), και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Αυτή η μορφή τουρισμού έχει σήμερα μία μεγάλη δυναμική και η δυναμική του αυτή οφείλεται στις δυνατότητες που έχουν να αντιμετωπίσουν ποιο αποτελεσματικά τις αδυναμίες του μαζικού τουρισμού, γιατί είναι περισσότερο ανθεκτικές στις διεθνείς κρίσεις, αναπτύσσονται και στους χειμερινούς μήνες (12 μήνες τουρισμός) και εξασφαλίζουν συγκριτικά περισσότερα οικονομικά οφέλη. Και το σημαντικότερο από όλα είναι ότι βρίσκονται σε αρμονική συνύπαρξη με το περιβάλλον.

Η μοναδική ιδιότητα δε αυτής της μορφής τουρισμού που τη καθιστά συντριπτικά ανταγωνιστική άλλων μορφών είναι το γεγονός ότι το ίδιο το τουριστικό προϊόν που πωλείται αποτελεί και την πρώτη ύλη για την αυτοτροφοδότηση του τουριστικού συστήματος. Ο ήλιος δηλαδή, η θάλασσα και η γη που αποτελούν τον κατ' ουσία πόλο έλξης των τουριστών, είναι και οι πηγές, που θα καλύψουν τις ενεργειακές, μεταφορικές και διατροφικές ανάγκες στη διάρκεια της παραμονής τους.

ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο οικότουρισμός είναι ο τουρισμός που αξιοποιεί τους πολιτιστικούς πόρους και τους πόρους του φυσικού περιβάλλοντος και ο οποίος, αποτελεί μία ταχύτατα αναπτυσσόμενη και οικονομικά αποδοτική αγορά του τομέα του τουρισμού στην Ευρώπη.

Αποτελεί μια ειδική κατηγορία εναλλακτικού τουρισμού, που αναπτύχθηκε στις αρχές της 10ετίας του '90. Λόγω του «νεαρού» της ηλικίας αλλά και της φύσης του δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, σε αντίθεση με τα γενικά χαρακτηριστικά του, τα οποία θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

1. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές τουρισμού που βασίζονται στη φύση, στις οποίες το κύριο κίνητρο των τουριστών είναι η παρατήρηση και η εκτίμηση της, καθώς επίσης και οι παραδοσιακοί πολιτισμοί που κυριαρχούν στις φυσικές περιοχές.
2. Περιέχει επιστημονικά, εκπαιδευτικά και διερευνητικά χαρακτηριστικά
3. Είναι συνήθως οργανωμένος σε μικρές ομάδες από εξειδικευμένες και μικρές τοπικές επιχειρήσεις.
4. Ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιδράσεις πάνω στο φυσικό και κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον και υποστηρίζει την προστασία των φυσικών περιοχών, παράγοντας οικονομικά σφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, τους οργανισμούς και τους φορείς διαχείρισης φυσικών περιοχών που αποσκοπούν στη διατήρηση και προστασία, παρέχοντας εναλλακτική απασχόληση και ευκαιρίες εισοδήματος για τις τοπικές κοινότητες και αυξάνοντας την ευαισθησία των τοπικών κοινωνιών και των τουριστών για τη διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων.

Η IUCN στην προσπάθειά της να οριοθετήσει την έννοια του οικότουρισμού, τον ορίζει ως "το περιβαλλοντικά υπεύθυνο ταξίδι και η επίσκεψη σε σχετικά ανενόχλητες φυσικές περιοχές, που αποσκοπεί στην απόλαυση και εκτίμηση της φύσης (και των πολιτισμικών στοιχείων - του παρόντος και παρελθόντος) και το οποίο προάγει τη διατήρηση, έχει χαμηλή επίδραση επισκεπτών και παρέχει χρήσιμα ενεργή κοινωνικο-οικονομική ανάμιξη του ντόπιου πληθυσμού".

Η ανάπτυξη του οικότουρισμού δεν είναι εύκολη υπόθεση. Τα συμφέροντα, οι στάσεις, οι συμπεριφορές και οι νοοτροπίες που κυριάρχησαν για 10ετίες αντιστέκονται και πρέπει να μεταλλαχθούν. Οι «φυσικές» προϋποθέσεις υπάρχουν, αλλά απαιτούνται επιπλέον οι πνευματικές και οι ψυχικές : ευρύτητα αντίληψης, διεπιστημονική προσέγγιση, διορατικότητα, ευαισθησία, τόλμη και πολιτική βούληση.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Άλλη μορφή οικοτουρισμού είναι ο οικολογικός τουρισμός. Αυτός συνδέεται άμεσα με τη προστασία και την προβολή της πανίδας και της χλωρίδας και αποτελεί αναμφίβολα την εξισορρόπηση της χώρας στο μαζικό τουρισμό και τα προβλήματα του, για αυτό και η ανάπτυξη του κρίνεται επιτακτική παντού όπου αυτή είναι εφικτή.

Για την ανάπτυξή του δεν χρησιμοποιούνται βαριές κατασκευές, ενώ τόσο ο τουρίστας όσο και το τουριστικό κύκλωμα υποδοχής και εξυπηρέτησης του σέβονται τη φύση, μέχρι του σημείου να αποφεύγονται τα μαζικά μέσα μετακίνησης παντού όπου αυτό είναι εφικτό.

Απαιτεί τη δημιουργία ξενώνων σε ορεινά χωριά ή ψαροχώρια μικρών νησιών, που δεν υπάρχουν καταλύματα και οι σύγχρονοι τουρίστες του οικολογικού τουρισμού μπορούν να ασχοληθούν με γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες παράλληλα με τις παραδοσιακές διακοπές τους. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού εντάσσεται η τουριστική ανάπτυξη των παραδοσιακών οικισμών, των βιοτόπων, των εθνικών δρυμών κλπ.

ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο περιπατητικός τουρισμός ορίζεται ως η πραγματοποίηση τουριστικών δραστηριοτήτων, που αφορούν τη διενέργεια περιπατητικών εκδρομών διαμέσου περιοχών αξιόλογης αισθητικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας. Αλληλοσυνδέεται σε πολλές περιπτώσεις με τον οικοτουρισμό. Η βασική διαφορά των δύο έγκειται στο ότι ο οικοτουρισμός προϋποθέτει τη συμμετοχή του επισκέπτη για τη διατήρηση του τοπίου και της οικολογικής ισορροπίας, ενώ ο περιπατητικός τουρισμός όχι.

Ο περιπατητικός τουρισμός είναι στενά συνδεδεμένος με την ύπαρξη των καταλλήλων μονοπατιών, οργανωμένων ή όχι, εύκολης ή δύσκολης πρόσβασης. Πραγματοποιείται κυρίως σε ημιορεινές ή ορεινές περιοχές (λαγκάδια, πλαγιές, κλπ), χωρίς αυτό να είναι απόλυτο, και θα μπορούσε να θεωρηθεί ως είδος αθλητικού τουρισμού. Στην περίπτωση που ο περιπατητικός τουρισμός πραγματοποιείται σε ορεινές περιοχές, εντάσσεται στην κατηγορία του ορεινού τουρισμού.

ΓΕΩΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο γεωτουρισμός θεωρείται μια νέα μορφή πολιτιστικο-περιβαλλοντικού τουρισμού, που μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά μνημεία, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλο προσέλκυσης

τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος. Κύριος στόχος του είναι η σύνδεση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος με τη γεωλογική κληρονομιά κάθε τόπου, τα πολιτιστικά μνημεία και τις παραδόσεις του.

Η ανάπτυξη του γεωτουρισμού απαιτεί τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών (ενημερωτικά περίπτερα, σήμανση διαδρομών, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης-εκπαίδευσης κ.τ.λ.) καθώς και παραγωγή γεωτουριστικών προϊόντων (ενημερωτικοί οδηγοί, αναμνηστικά είδη κ.τ.λ.). Για την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων σχετικά με το θέμα αυτό και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών συστάθηκε το δίκτυο ευρωπαϊκών γεωπάρκων, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα.

Μεμονωμένες περιπτώσεις ανάδειξης και αξιοποίησης γεωλογικών μνημείων υπάρχουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κυριότερο παράδειγμα γεωτουριστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα αποτελεί το απολιθωμένο δάσος Λέσβου και οι πολλαπλές δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτό, από το μουσείο Φυσικής Ιστορίας της περιοχής (εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διοργάνωση εκδηλώσεων και διεθνών συνεδρίων κ.τ.λ.).

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο φυσιολατρικός τουρισμός έχει ως αντικείμενο την εξερεύνηση της πανίδας και της χλωρίδας και επισκέψεις σε σπήλαια και φυσικά αξιοθέατα. Συστατικές προϋποθέσεις ευόδωσής του είναι η ύπαρξη σπάνιων υδροβιοτόπων, αξιόλογα οικοσυστήματα και φυσικά μνημεία.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο χειμερινός τουρισμός περιλαμβάνει το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται κατά τους χειμερινούς μήνες και διακρίνεται σε δύο υποκατηγορίες. Η πρώτη αφορά τις δραστηριότητες που εκδηλώνονται συνήθως σε ορεινές περιοχές και σχετίζονται άμεσα με συγκεκριμένες κλιματολογικές συνθήκες και κυρίως με το χιόνι, ενώ η δεύτερη αφορά τις δραστηριότητες εκείνες οι οποίες αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια του χειμώνα σε περιοχές που επικρατούν ευνοϊκότερες καιρικές συνθήκες.

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μία από τις πλέον δυναμικές νέες μορφές τουρισμού στο σύγχρονο κόσμο είναι ο χιονοδρομικός τουρισμός. Εμφανίστηκε περίπου στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στις σκανδιναβικές χώρες και τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αναπτύσσεται διεθνώς η χρήση της υποδομής των χιονοδρομικών κέντρων και κατά τη θερινή περίοδο.

ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αυτό το είδος τουρισμού αν και συνδέεται και παρουσιάζει ομοιότητες με το χειμερινό και χιονοδρομικό τουρισμό, δεν ταυτίζεται, δεδομένου ότι οι τελευταίοι χαρακτηρίζονται από εποχικούς περιορισμούς εκδήλωσης.

Ο ορεινός τουρισμός, ο οποίος αποτελεί το 15-20% του συνολικού παγκόσμιου τουρισμού, περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες αναψυχής και γενικότερα τουρισμού που εκδηλώνονται στις ορεινές περιοχές. Τα κίνητρα τα οποία οδηγούν σε αυτή τη μορφή τουρισμού είναι η φυσιολατρία, η υγεία, ο αθλητισμός, ο πολιτισμός και η γνωριμία με τα ήθη και έθιμα, η επαφή με το φυσικό περιβάλλον, η διαμονή σε παραδοσιακούς οικισμούς κ.α.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Είναι το σύνολο εκείνων των δραστηριοτήτων που χαρακτηρίζονται από το έντονο στοιχείο της περιπέτειας και στηρίζεται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο πραγματοποιείται. Πρόκειται για μία μορφή τουρισμού με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου, του αγνώστου και της έκπληξης.

Η ζήτηση για τον τουρισμό περιπέτειας προβλέπεται μελλοντικά να σημειώσει διεθνώς αύξηση, εφόσον έρχεται να καλύψει μια ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων για εκτόνωση από το στρες που προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η ανία της καθημερινότητας.

Τα είδη του τουρισμού περιπέτειας είναι τα εξής:

TREKKING: Πεζοπορία μέσα σε μονοπάτια και διαδρομές στο βουνό, με συνοδεία επαγγελματιών οδηγών βουνού. Αυτές οι πεζοπορίες πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και τα άτομα που συμμετέχουν είναι ηλικίας 10-65 ετών.

RIVER TREKKING: Πεζοπορία στις όχθες και σε ορισμένα σημεία μέσα στα ποτάμια. Οι πεζοπορίες αυτές πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες από Μάιο μέχρι Οκτώβριο.

ΚΑΥΑΚ ΠΟΤΑΜΟΥ: Κατάβαση ποταμού με καγιάκ και συνοδεία επαγγελματία οδηγού. Οι καταβάσεις αυτές πραγματοποιούνται από Μάιο μέχρι Οκτώβριο.

RAFTING: Κατάβαση ποταμού με φουσκωτές βάρκες. Το πλήρωμα αποτελείται από 6-8 κωπηλάτες και έναν επαγγελματία οδηγό ποταμού. Οι καταβάσεις αυτές πραγματοποιούνται από Οκτώβριο μέχρι Ιούνιο.

MONORAFT: Κατάβαση ποταμού με μονοθέσιες φουσκωτές βάρκες. Ένας επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 5-6 βάρκες. Οι καταβάσεις αυτές πραγματοποιούνται από Οκτώβριο μέχρι Ιούνιο.

CANNOE-KAYAK: Περιήγηση σε λίμνη σε διθέσια cannoe-kayak με τη συνοδεία επαγγελματία οδηγού. Οι περιηγήσεις αυτές πραγματοποιούνται όλο το χρόνο.

ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ: Ανάβαση σε βράχους και αναρριχητικά πεδία με καθοδήγηση έμπειρων συνοδών. Οι αναβάσεις πραγματοποιούνται καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου και τα άτομα που συμμετέχουν είναι 10-60 ετών.

CANYONING: Διάσχιση φαραγγίων χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο εξοπλισμό καταρρίχησης σε κάθετους καταρράχτες. Οι διασχίσεις γίνονται από Μάιο μέχρι Οκτώβριο και τα άτομα που συμμετέχουν είναι 10-60 ετών.

MOUNTAIN BIKE: Ποδηλασία σε δασικές διαδρομές, με ποδήλατα 28 ταχυτήτων με δισκόφρενα και πλήρη ανάρτηση με συνοδεία επαγγελματία οδηγού. Πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και τα άτομα που συμμετέχουν είναι ηλικίας 10-65 ετών.

JEEP SAFARI: Οδήγηση με 4x4 σε δασικές διαδρομές με συνοδεία επαγγελματιών οδηγών. Πραγματοποιείται όλο το χρόνο.

ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑ: Πλεύση στη θάλασσα χρησιμοποιώντας πανιά εκμεταλλευόμενα τη δύναμη του ανέμου. Πραγματοποιείται όλο το χρόνο.

WINDSURF

Πλεύση με τη βοήθεια του ανέμου πάνω σε σανίδα με την επίβλεψη εκπαιδευτών. Πραγματοποιείται από Μάιο μέχρι και Οκτώβριο και τα άτομα τα οποία συμμετέχουν είναι από 18-40 ετών.

ΚΑΤΑΔΥΣΗ: Υποβρύχιες εξερευνήσεις με τον απαραίτητο καταδυτικό εξοπλισμό και τη συνοδεία έμπειρου εκπαιδευτή-δύτη. Πραγματοποιούνται όλο το χρόνο.

ΙΠΠΑΣΙΑ: Ιππασία με εκπαιδευμένα άλογα ακολουθώντας προκαθορισμένες δασικές διαδρομές με τη συνοδεία επαγγελματιών εκπαιδευτών. Πραγματοποιείται όλο το χρόνο.

ΣΚΙ: Κατάβαση με ειδικά πέδιλα σε χιονισμένες πλαγιές και πραγματοποιείται από Δεκέμβριο μέχρι Απρίλιο.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων, που διεξάγονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Αναμφίβολα ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μία από τις δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, αφού η σημασία του στις τουριστικές οικονομίες των χωρών που έχουν τόσο τις φυσικές προϋποθέσεις όσο και τις οικονομικές δυνατότητες να τον αναπτύξουν είναι κυριολεκτικά μεγάλη. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Η πιο παραγωγική και συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι οπωσδήποτε εκείνη της ναύλωσης σκαφών αναψυχής κάθε είδους, όπως για παράδειγμα πολυτελών θαλαμηγών, ιστιοφόρων, ταχύπλοων σκαφών κλπ. Η πελατεία στην οποία απευθύνεται και οι ανάγκες ή οι επιθυμίες της οποίες ικανοποιεί, είναι κατά το πλείστο τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Άλλη αξιόλογη συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα είναι και αυτή των κρουαζιέρων, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει διεθνώς σημαντική αύξηση. Οι σύγχρονες τάσεις της αγοράς κρουαζιέρων συγκλίνουν στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα κρουαζιερόπλοια, τα οποία εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα διαμονής και ψυχαγωγίας στους πελάτες τους, που κατά κανόνα αποτελούν τουρίστες μεσαίας και υψηλής εισοδηματικής τάξης. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού είναι η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και ανωδομής, το κόστος της οποίας κάθε άλλο παρά χαμηλό είναι, ιδιαίτερα δε σε ότι αφορά στην κατασκευή σύγχρονων και άρτια εξοπλισμένων μαρίνων για τον ελλιμενισμό, τον ανεφοδιασμό και γενικά την εξυπηρέτηση των σκαφών αναψυχής, των επιβατών και των πληρωμάτων τους άσχετα αν αυτά είναι ενοικιαζόμενα ή ιδιωτικής χρήσης και στη συμπλήρωση ή/και ανανέωση του στόλου των σκαφών αναψυχής και κρουαζιερόπλοιοι. Τέλος οι βασικές υπηρεσίες και υποδομές για την ανάπτυξη του είναι η διαθεσιμότητα καταλυμάτων, εστιατορίων, καφετεριών, ενοικιαζομένων θαλάσσιων σπορ κλπ., σε παραθαλάσσιες ή κοντινές περιοχές. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΣΗΣ

Πολλοί συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

Ξεκινώντας με μία χρονολογική ανασκόπηση παρατηρούμε ότι από το 1960 ως σήμερα σημειώθηκαν σημαντικές τάσεις εξειδίκευσης και ανάπτυξης στο χώρο του τουρισμού και παράλληλα του αθλητισμού. Οι δύο αυτοί τομείς εξελίχθηκαν στις πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του παγκόσμιου οικονομικού στερεώματος.

Περίπου την ίδια χρονική περίοδο και συγκεκριμένα μετά το 1970 άρχισε να γίνεται χρήση του όρου αθλητικός τουρισμός με σκοπό να περιγραφεί η ειδική μορφή τουρισμού που συνδυάζει και την αθλητική δραστηριότητα. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίφαση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.

Συνδυάζοντας δυο από τις πλέον δημοφιλείς δραστηριότητες ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές.

Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομής σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις.

Στο χώρο του αθλητικού τουρισμού, οι πρώτες προσπάθειες για την επίτευξη της ανάπτυξης του έγιναν με τη μορφή σεμιναρίων, διαλέξεων και μαθημάτων που προσέφεραν διάφορα ιδρύματα κυρίως στις Η.Π.Α. και στον Καναδά χωρίς όμως να υπάρχει εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου. Το 1998 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού από το πανεπιστήμιο του Luton στη Μεγάλη Βρετανία με την καθιέρωση πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών. (DR Δημ. Τερζάκης)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ / ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ

Ο τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός, όπως ονομαζόταν παλιότερα, είναι μία επιλεκτική μορφή τουρισμού με σημαντικά οικονομικά πλεονεκτήματα. Εξελίσσεται σε μία από τις βασικότερες μορφές τουρισμού αφού

μπορεί να δώσει δωδεκάμηνη τουριστική περίοδο. Τα άτομα που μετέχουν σε αυτόν έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, τη θεραπεία και ανάρρωσή τους από διάφορες ασθένειες κ.λ.π.

Τα πακέτα διακοπών προορισμού σε αυτά τα κέντρα συνδυάζονται τις περισσότερες φορές και με προσφορά άλλων τουριστικών υπηρεσιών αναψυχής, αναζωογόνησης, σπορ και πολιτιστικών δραστηριοτήτων (όπως κινηματογράφο, θέατρο κ.λ.π), γιατί απευθύνονται όχι μόνο σε ασθενείς αλλά και στους συνοδούς των ασθενών, καθώς και σε άλλους επισκέπτες συνήθως ανωτέρου εισοδηματικού επιπέδου.

Στα θέρετρα αυτών των κέντρων απαιτείται η μακρά παραμονή, μεγαλύτερη από τα συνήθη τουριστικά θέρετρα, των ατόμων, προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα μιας ορισμένης θεραπείας στην οποία υποβάλλονται, ιδίως αν πρόκειται για ειδικές θεραπείες. Επομένως η αναγκαστική παραμονή των επισκεπτών για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα κέντρα τουρισμού υγείας απαιτεί να δημιουργηθεί όχι μόνο η κατάλληλη ατμόσφαιρα για την χαλάρωση και την αναζωογόνηση του οργανισμού αλλά και η δημιουργία άλλων δραστηριοτήτων και τόπων έλξης των τουριστών που θα τους απασχολούν κατά τις ελεύθερες ώρες. Έτσι δημιουργούνται συγκροτήματα που διαθέτουν όλη τη γενική και ειδική υποδομή και το κατάλληλο περιβάλλον που απαιτείται για τον τουρισμό μακράς παραμονής.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των λουόμενων προσέρχεται κατά πρώτον το μήνα Σεπτέμβριο και ακολουθεί ο μήνας Αύγουστος αντίθετα με ότι συμβαίνει στον υπόλοιπο τουρισμό. Ο μέσος όρος της παραμονής των ατόμων είναι γύρω στις 13-14 ημέρες και τα άτομα αυτά είναι συνήθως άτομα της τρίτης ηλικίας και κυρίως γυναίκες.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση στη ζήτηση των προϊόντων που προσφέρονται στα κέντρα του τουρισμού υγείας και αυτό αποδίδεται στη στροφή των ατόμων προς τις παραδοσιακές μεθόδους θεραπείας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο κλάδος αυτός του τουρισμού να προσελκύσει αρκετές επενδύσεις και σημαντικά κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των κέντρων αυτών.

Στην Ελλάδα η αξιοποίηση και η βαθμιαία οργάνωση των ιαματικών πηγών άρχισε από τις αρχές του παρόντα αιώνα, παρόλο που είναι μια χώρα πλούσια σε ιαματικές πηγές, των οποίων οι θεραπευτικές ιδιότητες είναι γνωστές από την αρχαιότητα(Αιδηψός, Υπάτη κ.α.).

Στις πηγές που λειτουργούν στην χώρα συναντάται μόνο η μορφή της θεραπείας και όχι η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού. Τα κέντρα που λειτουργούν είναι κέντρα ιαματικού τουρισμού και όχι τουρισμού υγείας, αυτό έχει ως αποτέλεσμα η ζήτηση για τον ιαματικό τουρισμό να χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, ιδίως στις μεγάλες λουτροπόλεις.

Σε αντίθεση με την Ελλάδα ορισμένες χώρες όπως η Αυστρία και η Ελβετία έχουν προχωρήσει στο θέμα έρευνας αγοράς και της διαφήμισης και προσφέρουν σε συνεργασία με τις εθνικές τους αεροπορικές εταιρείες "πακέτα διακοπών" για την ομορφιά και καλή φυσική κατάσταση στα κέντρα υγείας που αποτελούνται από συγκροτήματα ξενοδοχείων με θερμά λουτρά και όλη την υποδομή, σε περιβάλλον ιδανικό για θεραπεία και ξεκούραση. Τα τουριστικά αυτά πακέτα διακινούνται από ειδικούς τουριστικούς πράκτορες σε διεθνή κλίμακα και απευθύνονται συνήθως σε πελατεία υψηλού εισοδηματικού επιπέδου.

ΧΡΟΝΟΜΕΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο χρονομεριστικός τουρισμός είναι αναμφίβολα η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού σήμερα. Η υπερσύγχρονη αυτή μορφή του τουρισμού, που έχει κατά κανόνα πελατεία μέσης και υψηλής εισοδηματικής στάθμης, βασίζεται στην αρχή της πώλησης του δικαιώματος χρήσης ορισμένων ημερών ή εβδομάδων σε ένα ξενοδοχείο ή ένα συγκρότημα διαμερισμάτων την ίδια χρονική περίοδο κάθε χρόνο.

Όπως όμως είναι φυσικό ο αγοραστής του δικαιώματος αυτού να αρχίσει γρήγορα να κουράζεται με την ιδέα της επιστροφής στο ίδιο μέρος, στο ίδιο ξενοδοχείο ή συγκρότημα διαμερισμάτων, την ίδια χρονική περίοδο κάθε χρόνο αναπτύχθηκε δίκτυο ανταλλαγής παρόμοιων δικαιωμάτων. Μπορεί δηλαδή κάποιος να ανταλλάξει το δικαίωμα χρήσης που έχει αγοράσει για σε ένα ξενοδοχείο ή ένα συγκρότημα διαμερισμάτων για ορισμένο χρονικό διάστημα κάθε χρόνο με παρόμοιο δικαίωμα χρήσης άλλου αγοραστή. Επίσης, μπορεί να το πουλήσει, να το νοικιάσει ή να το κληροδοτήσει.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Θρησκευτικός τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί το σύνολο εκείνο των τουριστικών δραστηριοτήτων το οποίο επικεντρώνεται γύρω από μνημεία και χώρους θρησκευτικής σημασίας.

Είναι μία μορφή τουρισμού περιορισμένης διάρκειας, συνήθως μία έως τρεις ημέρες, και που αφορά σε μία κατηγορία ατόμων τα οποία επισκέπτονται θρησκευτικού τόπους, που βρίσκονται στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους ή σε κάποια άλλη είτε για λόγους λατρείας είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές κ.λ.π. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Επίσης τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνότερα από εκείνα άλλων μορφών τουρισμού, επειδή είναι οπωσδήποτε λιγότερα, ενώ τα οικονομικά ωφελήματα για τους θρησκευτικούς τόπους και κατ' επέκταση για τις οικονομίες των χωρών στις οποίες βρίσκονται αυτοί

σημαντικά.(Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό"

Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν χρειάζεται ειδική υποδομή και ανωδομή, αλλά μόνο βασική.(Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Σταθερή ανάπτυξη παρουσιάζει σήμερα αυτό το είδος τουρισμού που από την αρχαιότητα ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένο. Με κέντρο τις Μητροπόλεις, διοργανώνονται επισκέψεις σε θρησκευτικούς τόπους, είτε με αφορμή κάποια θρησκευτική εορτή, εκδήλωση ή τελετή, είτε όχι. Περί τα δύο εκατομμύρια είναι σήμερα οι μουσουλμάνοι που επισκέπτονται κάθε χρόνο τη Μέκκα και στα 20-30 υπολογίζονται οι προσκυνητές που συρρέουν στο Βατικανό για εορτές.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και δημοφιλέστερα είδη τουρισμού. Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση, την εμπειρία, την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες.

Σχετίζεται με την επίσκεψη σε έναν τόπο με στόχο την επαφή με τα πολιτιστικά στοιχεία αυτού (αρχαιολογικά, βυζαντινά, κλασικά ή νεότερα μνημεία, ιστορία, τέχνες, λαογραφία, κλπ). Συνήθως δεν εμφανίζεται μόνος του, εκτός των περιπτώσεων εκπαιδευτικών εκδρομών σχολείων, αλλά πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, προσφέροντας γνώση και ποικιλία στο τουριστικό προϊόν.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό – περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης. Εκτιμά δε ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνει ένα πολιτιστικό στοιχείο. Από το άλλο μέρος, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό μόνο 8% τον χρόνο.

Αυτό το είδος τουρισμού προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής. Επίσης, περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες είτε παθητικές, όπως παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (μουσικών συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων κ.α.), επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, είτε ενεργητικές

όπως εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Μια άλλη σημαντική παράμετρος που χαρακτηρίζει αυτή τη μορφή τουρισμού, είναι η στενή και ουσιαστική επαφή που αποκτούν οι επισκέπτες με τον τοπικό πληθυσμό, τα ήθη και τις παραδόσεις του, σε συνδυασμό με τα πολιτιστικά δρώμενα στην περιοχή.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πολιτιστικό τουρισμό έχουμε όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει τον βασικό χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, περιλαμβάνοντας, την ιστορία και την αρχαιολογία, τον λαό και τον τρόπο ζωής του, την πολιτιστική εξέλιξη, τις τέχνες και την αρχιτεκτονική, το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή, την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δομή, τη μορφολογία της περιοχής και τα διάφορα φεστιβάλ και εκδηλώσεις

Σύμφωνα με τις έρευνες, το προφίλ των πολιτιστικών τουριστών (σε σχέση με εκείνο των τουριστών που ακολουθούν τον μαζικό τουρισμό) φαίνεται να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- ηλικία 45 ως 64 χρόνων
- οι γυναίκες είναι περισσότερες από τους άντρες
- μετά-δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- υψηλότερο εισόδημα
- ξοδεύουν 10 ως 15% περισσότερα για κάθε ημέρα ταξιδιού
- ξοδεύουν περισσότερα σε καταναλωτικά προϊόντα όπως σουβενίρ, χειροποίητα είδη, ρουχισμό κλπ.

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού δεν μπορεί να γίνει απλώς με πρωτοβουλία κάποιων τουριστικών επιχειρηματιών που σχεδιάζουν μεμονωμένες δραστηριότητες. Απαιτεί τη συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα σε τοπική βάση. Απαιτεί έναν οργανωμένο σχεδιασμό από την κοινότητα με ενεργοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων. Βασικά εργαλεία για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού είναι οι νέες τεχνολογίες. Με σχετικά μικρό κόστος μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολύ αποτελεσματικά σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού: από την προβολή του τόπου για την προσέλκυση τουριστών μέχρι την παρουσίαση της πολιτιστικής κληρονομιάς και μέχρι την κατασκευή πολιτιστικών τουριστικών προϊόντων.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο συνεδριακό τουρισμό υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως για παράδειγμα συνέδρια ή συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετοχών και σε οποιοδήποτε επίπεδο, δηλαδή τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Ο συνεδριακός τουρισμός αντιπροσωπεύει μια σημαντική αγορά σε διεθνές επίπεδο. Η αγορά αυτή αφορά συνήθως επισκέπτες υψηλού

εκπαιδευτικού και οικονομικού επιπέδου, οι οποίοι κινούνται σε καταλύματα υψηλών κατηγοριών, είναι διατεθειμένοι να ξοδέψουν αρκετά χρήματα, αλλά απαιτούν και πολύ υψηλή ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών και προϊόντων. Ο χρόνος παραμονής τους στον τουριστικό προορισμό κυμαίνεται συνήθως από 3 έως 5 ημέρες, ενώ υπάρχει η πιθανότητα παράτασης της παραμονής τους για μεγαλύτερο διάστημα, με τη μορφή κάποιων άλλων μορφών τουρισμού. Βασικό ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση διαδραματίζει η ικανότητα ενός τόπου να προσελκύσει την προσοχή του συνεδριακού επισκέπτη.

Η περίοδος αιχμής του συνεδριακού τουρισμού σημειώνεται κυρίως τους μήνες Φεβρουάριο - Μάιο και Σεπτέμβριο - Νοέμβριο, οπότε και συνήθως διοργανώνονται τα περισσότερα συνέδρια, εκθέσεις, κλπ.

Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού σε έναν τόπο, διαδραματίζει η διαθεσιμότητα των απαραίτητων υποδομών και υπηρεσιών, όπως αμφιθεάτρων, εκθεσιακών χώρων, καταλυμάτων, υποδομών για καφέ και εστίαση, υπηρεσιών διερμηνείας, κλπ. Επίσης, η εύκολη πρόσβαση στον τόπο πραγματοποίησης ενός συνεδρίου ή έκθεσης είναι κρίσιμος παράγοντας για την προσέλκυση επισκεπτών.

Ο συνεδριακός τουρισμός έχει δύο στόχους. Ο ένας είναι άμεσος: να προσελκύσει ένα μεγάλο αριθμό ατόμων για λίγες μέρες σε ένα συγκεκριμένο τόπο (και μάλιστα, αν είναι δυνατό, σε μια περίοδο που δεν θεωρείται «τουριστική» γι' αυτόν τον τόπο). Ο άλλος είναι να προβάλλει τον τόπο στους συμμετέχοντες για τη δημιουργία τουριστικού ρεύματος στην περιοχή.

Μια μεγάλη διαφορά του συνεδριακού τουρισμού από τον καθαρά ψυχαγωγικό είναι ότι στον πρώτο «δεν επιτρέπονται λάθη». Στον ψυχαγωγικό τουρισμό υπάρχει η δυνατότητα διόρθωσης των λαθών - το παράπονο του φιλοξενούμενου μπορεί να αντιμετωπιστεί με διάφορους τρόπους, έτσι ώστε να αλλάξει η τελική εντύπωσή του. Στον συνεδριακό τουρισμό δεν υπάρχει ουσιαστικά αυτή η δυνατότητα. (Τ.ΑΝΘΟΥΛΙΑΣ)

Ο συνεδριακός τουρισμός διακρίνεται σε μερικά βασικά σημεία από τον γενικό τουρισμό:

- ο συνεδριακός τουρισμός συγκεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στις μεγαλουπόλεις.
- Σε σχέση με τον γενικό τουρισμό, η χρονική κατανομή του συνεδριακού τουρισμού είναι περισσότερο αντικυκλική, δηλ. διαπιστώνεται περισσότερο μία συχνότητα στους μήνες Απρίλη μέχρι Ιούνιο, καθώς και Σεπτέμβριο μέχρι Οκτώβριο.
- Οι ταξιδεύοντες για τις επιχειρήσεις διαθέτουν κατά κανόνα ένα εισόδημα που κυμαίνεται πάνω από το μέσο όρο.
- Φορείς των συνεδρίων μπορεί να είναι ιδιωτικοί ή οργανισμοί του δημοσίου

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού σε μια χώρα υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και ανωδομής και συγκεκριμένα η κατασκευή σύγχρονων συνεδριακών κέντρων άρτια τεχνολογικά εξοπλισμένων, με συνεδριακές αίθουσες μεγάλης χωρητικότητας και με βοηθητικούς χώρους κάθε είδους, όπως εστιατόρια, αναψυκτήρια, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, γραφεία εξυπηρέτησης συνέδρων κλπ. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο μορφωτικός τουρισμός αποτελεί μία μορφή τουρισμού, στην οποία τα άτομα έχουν σαν κύριο σκοπό τη συμμετοχή σε πολιτισμικές, γενικά, εκδηλώσεις. Συγκεκριμένα αυτό το είδος τουρισμού, που εμφανίζει ανοδικές τάσεις διεθνώς, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων επισκέψεις ιστορικών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, πινακοθηκών, παρακολουθήσεις συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων, καθώς επίσης συμμετοχές σε πολιτισμικές εκδηλώσεις ή σεμινάρια γλωσσολογίας, φιλοσοφίας, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας κλπ. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

Εξυπακούεται ότι για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού απαιτείται πέρα από τη βασική τουριστική υποδομή και ανωδομή και ειδική υποδομή, όπως πλούσια προγράμματα πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και μορφωτικών εκδηλώσεων. Κάτι τέτοιο όμως προϋποθέτει την ύπαρξη διεθνούς φήμης θεάτρων κάθε είδους, μουσείων, πινακοθηκών, ιστορικών χώρων, βιβλιοθηκών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κλπ. (Ν.Γ.Ηγουμενάκης, Κ.Ν.Κραβαρίτης, Π.Ν.Λύτρας "Εισαγωγή στον Τουρισμό")

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Γενικά στοιχεία

Η Ήπειρος είναι το μικρότερο σε έκταση γεωγραφικό διαμέρισμα της ηπειρωτικής Ελλάδας, το πιο αραιοκατοικημένο και το περισσότερο ορεινό. Ο αριθμός των κατοίκων της μειώθηκε κατά 12% μεταξύ 1961 και 1971, δηλαδή περισσότερο από κάθε άλλο γεωγραφικό διαμέρισμα με τα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου. Ο πληθυσμός είναι σκορπισμένος σε μικρά οικιστικά κέντρα. Στις τρεις πόλεις που διαθέτει η Ήπειρος, Άρτα, Ιωάννινα, Πρέβεζα, κατοικεί το 23% περίπου του πληθυσμού. Ο υπόλοιπος είναι σκορπισμένος σε 1040 οικισμούς, μικρότερα ή μεγαλύτερα χωριά.

Ιστορία

Η ονομασία Ήπειρος άρχισε να χρησιμοποιείται από τα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. για την περιοχή που οριοθετούνταν από την οροσειρά της Πίνδου στα ανατολικά, τις ακτές του Ιονίου στα δυτικά, το ακρωτήριο Λιγκέττα στα βόρεια και τον Αμβρακικό στα νότια.

Παλαιολιθική Περίοδος: Οι πρώτες ενδείξεις ανθρώπινης κατοίκησης στην περιοχή της Ηπείρου, χρονολογούνται στην Μέση Παλαιολιθική Περίοδο (περίπου το 36.000 π.Χ.) όπως προκύπτει από ευρήματα που βρέθηκαν στο σπήλαιο Καστρίτσας στα Ιωάννινα. Άλλα ευρήματα στην ίδια θέση βεβαιώνουν την συνέχιση της κατοίκησης και κατά την Ανώτερη Παλαιολιθική Περίοδο (33.000 έως 8.000 π.Χ.) από νομάδες και διαρκώς μετακινούμενους τροφосуλλέκτες.

Το πρώτο ελληνικό φύλο: Το 2.000 π.Χ. φτάνει στην Ήπειρο το πρώτο ελληνικό φύλο, οι Θεσπρωτοί. Την τελευταία περίοδο της εποχής του χαλκού (από 1250 έως 1150 π.Χ.) φτάνει στην Ήπειρο ο Μυκηναϊκός πολιτισμός, εγκαθιδρύοντας μια δυναστεία κοντά στην Πάργα και την Εφύρα στον Αχέροντα.

"Κάθοδος των Δωριέων": Την εποχή της "Καθόδου των Δωριέων" η Ήπειρος αποτέλεσε το ενδιάμεσο σκαλοπάτι απ' όπου άλωσαν τα κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού (άποψη που ορισμένοι ερευνητές δεν ασπάζονται.).

Οι Μολοσσοί: Την εποχή γύρω στον 13ο και 12ο αιώνα ένα νέο φύλο εγκαθίσταται στην κεντρική και ανατολική Ήπειρο, περιορίζοντας στα δυτικά τους Θεσπρωτούς, οι οποίοι διατήρησαν ως θρησκευτικό τους κέντρο την Δωδώνη. Οι Μολοσσοί ιδρύουν ως πρωτεύουσα την Πασσαρώνα και αναπτύσσουν σημαντικούς οικισμούς, όπως αυτοί που εντοπίστηκαν στην Βίτσα Ζαγορίου, στη Δουρούτη Ιωαννίνων και στο Λιατοβούνι Κόνιτσας. Τον 5ο αιώνα π.Χ. ο βασιλιάς των Μολοσσών Θαρύπας με μία σειρά από νομοθετικές και πολιτειακές

μεταρρυθμίσεις, βάζει τις βάσεις του εκσυγχρονισμού τους. Το φυλετικό κράτος των Μολοσσών σταδιακά γίνεται το ισχυρότερο όλων των άλλων στην περιοχή, έχοντας και την βοήθεια των Μακεδόνων, καθώς ο βασιλιάς Φίλιππος Β' παντρεύτηκε την Μολοσσή πριγκίπισσα Ολυμπιάδα. Έτσι κυριάρχησε των άλλων φύλων το 334 π.Χ. φτάνοντας αργότερα στην συνένωση όλων σε μία συμμαχία που ονομαζόταν "Ηπειρωτική Συμμαχία", ή "οι σύμμαχοι των Απειρωτών". Οι δυνατότητες της συμμαχίας αυτής υλοποιήθηκαν αργότερα από τον Πύρο, έναν δυναμικό ηγέτη και πολεμιστή, γύρο στο πρώτο μισό του 3ου αιώνα. Προσάρτησε στην Ήπειρο την Αμβρακία, την Αμφιλοχία, μέρος της Ακαρνανίας, φτάνοντας μέχρι την κεντρική Αλβανία, μετατρέποντας την πατρίδα του έστω για σύντομο χρονικό διάστημα, ως το ισχυρότερο ελληνικό κράτος. Την εποχή του Πύρου το Ιερό της Δωδώνης ανακαινίστηκε και επεκτάθηκε με νέα κτίρια όπως το θέατρο, το Πρυτανείο και το Βουλευτήριο.

Ρωμαϊοκρατία: Το 167 π.Χ. οι ρωμαίοι από τον Αιμίλιο Παύλο, κατέλυσαν την συμμαχία και κατέστρεψαν ολοσχερώς όλες τις παλαιές πόλεις. Μετά την ναυμαχία του Ακτίου ίδρυσαν τη Νικόπολη στην οποία μεταφέρθηκαν οι εναπομείναντες κάτοικοι της Ηπείρου, η οποία σύντομα γνώρισε μία ιδιαίτερη ακμή και δημιούργησε νέες προϋποθέσεις για την Ήπειρο. Παράλληλα οι Ρωμαίοι δημιούργησαν ένα πλούσιο οδικό δίκτυο, με σημαντικότερη οδό την Εγνατία η οποία έφτανε μέχρι την Θεσσαλονίκη και τον Έβρο.

Βυζαντινή Περίοδος: Κατά την Βυζαντινή Περίοδο η Ήπειρος αποτελεί τμήμα της διοίκησης του Ανατολικού Ιλλυρίου με πρωτεύουσα την Θεσσαλονίκη. Οι συνεχείς διοικητικές αλλαγές και η ασάφεια του εκκλησιαστικού καθεστώτος της Ηπείρου μέχρι τα μέσα του 8ου αιώνα, δεν άφησε πολλά γραπτά στοιχεία για την περίοδο αυτή. Με την άλωση της Κων/πολης το 1204 από τους Σταυροφόρους και τη διάσπαση της αυτοκρατορίας ιδρύθηκε το Δεσποτάτο της Ηπείρου υπό τον Μιχαήλ Α' Κομνηνό Δούκα, με πρωτεύουσα την Άρτα. Πολλές εκκλησίες και μοναστήρια χτίζονται αυτή την περίοδο σε όλη την Ήπειρο, πολλά από τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου βρισκόταν σε διαρκή σύγκρουση με τους ηγεμόνες άλλων γειτονικών κρατών που είχαν δημιουργηθεί στο έδαφος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τον 14ο αιώνα οι Σέρβοι εκμεταλλευόμενοι τις συνεχείς διαμάχες, καταλαμβάνουν για σύντομο χρονικό διάστημα την Ήπειρο, ενώ ύστερα από λίγα χρόνια εμφανίζονται και Αλβανοί επιδρομείς.

Τουρκοκρατία: Το 1431 τα Ιωάννινα πέφτουν στα χέρια των Τούρκων και αργότερα όλη η Ήπειρος. Η πόλη παραδόθηκε αναίμακτα μετά από συμφωνία με τους Τούρκους με αντάλλαγμα μία σειρά από προνόμια διοικητικά εμπορικά και θρησκευτικά, τα οποία είναι γνωστά ως "Ορισμός του Σινάν Πασά" και τα οποία συνετέλεσαν στα μέγιστα ώστε η Ήπειρος να τύχει μιας ιδιαίτερης ανάπτυξης. Η ανάπτυξη αυτή κορυφώθηκε τον 18ο αιώνα όταν έφτασε σε πληθυσμό τους 400.000 κατοίκους από τους οποίους τα δύο τρίτα να είναι Έλληνες. Η εμπορική σημασία της Ηπείρου προκάλεσε το ενδιαφέρον των ξένων και έτσι ίδρυσαν προξενεία στην Άρτα, την Πρέβεζα και τη Σαγιάδα. Το εμπόριο πλέον με την

υπόλοιπη Ευρώπη αυξάνεται εντυπωσιακά. Λάδι, εσπεριδοειδή, δημητριακά, βόδια, πρόβατα και άλλα αγροτικά ή βιοτεχνικά προϊόντα εξάγονται σε πολλές χώρες όλης της Ευρώπης. Επίσης εμπορικά ηπειρωτικά караβάνια έφευγαν προς την κεντρική Ευρώπη και την Μολδοβλαχία επιστρέφοντας με ακατέργαστο ασήμι και χρυσό, ως πρώτη ύλη για τα περίφημα εργαστήρια αργυροχρυσοχοΐας, τα οποία συνεχίζουν την τέχνη αυτή ως τις μέρες μας. Η έντονη αυτή δραστηριότητα είχε ως αντίκτυπο και την πνευματική ανάπτυξη της περιοχής. Στο τέλος του 18ου αιώνα τα Ιωάννινα γίνονται πρωτεύουσα του πασαλικίου του Αλή Πασά, το οποίο εκτεινόταν από την Αλβανία ως τη Θεσσαλία και την Αιτωλία. Η συγκέντρωση λαμπρών δασκάλων στα σχολεία των Ιωαννίνων, είχε ως συνέπεια εκτός από την ανάπτυξη της παιδείας και την αφύπνιση της εθνικής συνείδησης. Χαρακτηριστικό είναι πως δύο από τους δημιουργούς της Φιλικής Εταιρίας ήταν Ηπειρώτες, ο Τσακάλωφ από τα Ιωάννινα και ο Σκουφάς από την Άρτα. Η ισχυρή όμως δύναμη των Τούρκων στην περιοχή το 1821 δεν επέτρεψε την απελευθέρωση της Ηπείρου, κάτι που έγινε αργότερα στα 1912-13 με τους Βαλκανικούς πολέμους, όταν και προσαρτήθηκε στην υπόλοιπη Ελλάδα με την Συνθήκη του Βουκουρεστίου.

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Μια νέα δοκιμασία περίμενε την Ήπειρο στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τόσο με τους Ιταλούς αρχικά, όσο και με τους Γερμανούς αργότερα, όταν πολλά χωριά υπέστησαν εκτεταμένες καταστροφές. Η καταστροφή ολοκληρώθηκε στην διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, οδηγώντας την περιοχή σε οικονομικό μαρασμό και ένα έντονο μεταναστευτικό πνεύμα προς τη Γερμανία και την Αμερική, στερώντας έτσι την Ήπειρο από ένα σπουδαίο ανθρώπινο δυναμικό. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, αρχίζει για την Ήπειρο νέα περίοδος οικονομικής, εμπορικής και πνευματικής ανάπτυξης. Η ίδρυση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων το 1966 είχε ευεργετικές συνέπειες για την πόλη και την ευρύτερη περιοχή.

Γεωγραφική θέση-Μορφολογία-Κλίμα

Ιστορική και γεωγραφική περιοχή της ηπειρωτικής Ελλάδας, συνορεύει προς τα βόρεια με την Αλβανία, προς τα ανατολικά με τη δυτική Μακεδονία και τη Θεσσαλία, προς τα νότια με τη Στερεά Ελλάδα (Ευρυτανία) και βρέχεται από τον Αμβρακικό κόλπο και προς τα δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος. Έχει έκταση 9203 τ.χλμ. και πληθυσμό 310334 κατ. με πυκνότητα 33,7 ανά τ.χλμ. και χωρίζεται σε τέσσερις νομούς : νομό Άρτας, νομό Θεσπρωτίας, νομό Ιωαννίνων και νομό Πρεβέζης.

Είναι εξαιρετικά ορεινή περιοχή. Από τα 9203 τ.χλμ. της εκτάσεώς της μόνο τα 891 είναι πεδινά κι από τα υπόλοιπα τα 7120 είναι ορεινά και τα 1192 ημιορεινά. Τα πεδινά της τμήματα περιορίζονται στα παράκτια κι απ' αυτά αξιολογότερα είναι οι πεδιάδες της Άρτας, του κάτω Καλαμά και της Σπιάντζας. Συνέχεια της Ηπείρου ως φυσικογεωγραφικής ενότητας μπορούν να θεωρηθούν η Κέρκυρα και ένα τμήμα της βορείου Ηπείρου έξω από τα ελληνικά σύνορα.

Το ανάγλυφο της Ηπείρου είναι πάρα πολύ έντονο, με εναλλαγές που εξαρτώνται κυρίως από τη γεωλογική δομή και τη λιθολογική αντίθεση μεταξύ των ασβεστόλιθων και των πετρωμάτων του φλύσχη. Κυρίαρχο στοιχείο του ανάγλυφου της Ηπείρου είναι η Πίνδος, η σημαντικότερη ως προς το μήκος και το ύψος ελληνική οροσειρά, συνέχεια των αλβανικών οροσειρών, χωρίζει την Ήπειρο από τη δυτική Μακεδονία και τη Θεσσαλία. Λόγω του μεγάλου ύψους βροχοπτώσεων το υδρογραφικό δίκτυο της Ηπείρου είναι πλουσιότατο με σημαντικότερους ποταμούς τον Αώο που πηγάζει από την Πίνδο, τον Αχέρων που πηγάζει από τον Τόμαρο και τον Άραχθο που ονομάζεται και ποτάμι της Άρτας.

Το κλίμα της Ηπείρου παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία εξ αιτίας της γεωγραφικής της θέσεως και της πολυμορφίας του ανάγλυφου της. Στις δυτικές και νοτιοδυτικές ακτές υπό την επίδραση του Ιονίου το κλίμα κλίνει προς το θαλάσσιο, όσο όμως προχωρούμε προς το εσωτερικό γίνεται ηπειρωτικότερο με χαρακτηριστικά Μεσευρωπαϊκού, γι' αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεταβατικό μεταξύ Μεσογειακού και Μεσευρωπαϊκού. Τέλος τα ορεινά τμήματα και μάλιστα τα πιο ψηλά, έχουν κλίμα καθαρά ορεινό. Ο χειμώνας στην παράκτια περιοχή είναι ήπιος λόγω της μεγάλης συχνότητας των θερμών ανέμων του νότιου και δυτικού τομέα, αλλά και της προστασίας που παρέχουν οι ορεινοί όγκοι από τους ψυχρούς βορειοανατολικούς ανέμους. Προς το εσωτερικό ο χειμώνας γίνεται όριμότερος, έτσι η μέση θερμοκρασία του Ιανουαρίου φθάνει στην Άρτα 8,4 C και στα Ιωάννινα 6,1 C. Πολύ χαμηλότερα κατεβαίνει φυσικά η θερμοκρασία στα ορεινά συγκροτήματα. Ο παγετός είναι σύνηθες φαινόμενο ακόμη και στα πεδινά τμήματα. Σε πολύ ψυχρούς χειμώνες παγώνουν και οι λίμνες. Στις ορεινές περιοχές ο χειμώνας είναι τραχύτατος και η θερμοκρασία κατεβαίνει πολύ κάτω από το μηδέν. Το καλοκαίρι η θερμοκρασία στις εσωτερικές και πεδινές περιοχές υπερβαίνει τους 40 C.

Η Ήπειρος είναι από τις υγρότερες περιοχές της Ελλάδος. Μεγάλη είναι επίσης η νέφωση, ιδίως στις εσωτερικές ορεινές περιοχές. Άλλο ένα χαρακτηριστικό της Ηπείρου είναι η συχνές βροχοπτώσεις και αυτό οφείλεται σε δύο λόγους : στη μεγάλη συχνότητα των εκ δυτικά και ανατολικά υφέσεων και στους νότιους και νοτιοδυτικούς ανέμους. Το χιόνι είναι κι αυτό σύνηθες φαινόμενο στα ορεινά της και μάλιστα στον όγκο της Πίνδου όπου πολλές φορές διατηρείται όλο το έτος. Το χαλάζι και οι καταιγίδες είναι επίσης συχνά, στα παράκτια τμήματα κατά τους ψυχρούς μήνες και στις περιοχές του εσωτερικού κατά τους θερμούς. Γενικά η Ήπειρος είναι από τις πιο χαλαζόπληκτες περιοχές της Ελλάδας. Οι ανεμολογικές συνθήκες είναι διαφορετικές στις διάφορες περιοχές του γεωγραφικού διαμερίσματος, πάντως ο αριθμός των νηνεμιών είναι μικρός σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Ηπείρου.

Οικονομική γεωγραφία

Η οικονομία της Ηπείρου βασίζεται στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, διαθέτει όμως και αξιόλογο δασικό πλούτο, (δασοκάλυψη 20%). Η συμβολή της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας δεν είναι και τόσο σημαντική. Σημαντικές δυνατότητες αναπτύξεως παρουσιάζει ο τουρισμός, ευνοούμενος από το φυσικό τοπίο, από τα υλικά κατάλοιπα της ιστορίας και του πολιτισμού της περιοχής, από την οδική σύνδεση κυρίως με τη νότιο Ελλάδα και από τη θαλάσσια σύνδεση με την Κέρκυρα και την Ιταλία.

Μνημεία

Στην ορεινή, δύσβατη και απομονωμένη από την υπόλοιπη Ελλάδα Ήπειρο, έχουν κατασκευαστεί, από τα αρχαιότερα χρόνια, πολυάριθμα έργα, μνημεία πια της κάθε εποχής, ενδιαφέροντα όχι μόνο από άποψη ιστορική και αρχαιολογική αλλά εξ ίσου και από άποψη αρχιτεκτονική και κατασκευαστική. Οι Ηπειρώτες, με κύρια δομικά υλικά την πέτρα και το ξύλο, ανέπτυξαν αξιόλογη τεχνική και τα έργα τους εξακολουθούν να παραμένουν υποδειγματικά για την κατασκευαστική τους αρτιότητα, τη γνώση των υλικών και τις καλλιτεχνικές τους αρετές. Τις ικανότητες των Ηπειρωτών τεχνιτών και την ποιότητα των κατασκευών τους μπορεί κανείς να αναγνωρίσει σε κάθε έργο, όπως για παράδειγμα, στα τμήματα των αρχαίων ελληνικών τειχών που σώζονται ενσωματωμένα στην ανατολική πλευρά του βυζαντινού κάστρου της Άρτας, κατασκευασμένα με υπερμεγέθεις λαξευτούς λίθους με άφογη συναρμογή και επεξεργασία. Αλλά και στα μνημεία των μεταγενέστερων εποχών, όπως στους βυζαντινούς ναούς, στα κομψά και τολμηρά λαϊκά γεφύρια και στα αρχοντικά και λαϊκά σπίτια των νεότερων χρόνων, οι ίδιες πάντα αρετές συναντώνται και κάνουν την Ήπειρο, ακόμη και σήμερα, μια από τις πιο ενδιαφέρουσες, από την άποψη των μνημείων, περιοχές της χώρας.

Από την αρχαία εποχή η Δωδώνη αποτελεί και σήμερα τον σπουδαιότερο αρχαιολογικό τόπο της Ηπείρου, ενώ οι ρωμαϊκές και παλαιοχριστιανικές αρχαιότητες της Νικοπόλεως αποτελούν σημαντικότερα μνημεία των αντίστοιχων εποχών. Αξιόλογοι βυζαντινοί ναοί και μοναστήρια σώζονται στην Ήπειρο πολλά. Από τα πιο ιδιότυπα και αξιοθαύμαστα έργα που συναντά κανείς στην Ήπειρο είναι τα πέτρινα τοξωτά λαϊκά γεφύρια, έργα που επιβάλλει η ίδια η μορφή του εδάφους, αλλά και που συγχρόνως μαρτυρούν τη μεγάλη τεχνική εμπειρία των κατασκευαστών τους.

Σημαντικότερη εξ άλλου είναι η πλούσια αρχιτεκτονική παράδοση στον τομέα της κατοικίας. Στα Ιωάννινα, στο Μέτσοβο, στην Άρτα, στα Ζαγοροχώρια και σ' όλους γενικά τους οικισμούς της Ηπείρου υπάρχει ένα πλήθος λαϊκών σπιτιών ή αρχοντικών, που αποτελούν εξαιρετα δείγματα οικοδομικής, αρχιτεκτονικής και διακοσμητικής τέχνης.

Ήθη και Έθιμα, Λαϊκή Τέχνη

Η Ήπειρος υπήρξε το μεγάλο καμίνι όπου σφυρηλατήθηκαν όλες σχεδόν οι μορφές της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Το ορεινό και άγονο έδαφος ανάγκασε τους κατοίκους να στραφούν στο εμπόριο και τις τέχνες, με αποτέλεσμα να εμφανιστούν σε αυτήν τα περισσότερα και διασημότερα κέντρα εμπορίου και οργανωμένης καλλιτεχνικής βιοτεχνίας. Τα Ιωάννινα, οι Χιονιάδες, το Μέτσοβο, το Συρράκο, οι Καλλαρούτες αναδείχθηκαν σε διάσημα κέντρα καλλιτεχνικής παραγωγής, με τεχνίτες ειδικευμένους που γίνονταν περιζήτητοι κι έξω από την Ελλάδα.

Τα Ιωάννινα ιδιαίτερα ανάμεσα στο τέλος του 18ου και του 19ου αιώνα συγκέντρωσαν όλες τις τέχνες και το εμπόριο της εποχής. Τα γιαννιώτικα κεντήματα και ασημικά έγιναν περιζήτητα όχι μόνο σ' ολόκληρη την Ελλάδα αλλά και σ' όλες τις χώρες των Βαλκανίων. Οι Χιονιάδες κοντά στην Κόνιτσα, φημίζονταν για τους Αγιογράφους τους, οι οποίοι μαθήτευαν στο Άγιο Όρος και διέδιδαν την τέχνη τους σ' ολόκληρη την Ελλάδα.

Άλλες ηπειρώτικες πολιτείες, όπως η Βούρμπιανη και η Πυρσόγιαννη, έγιναν πασίγνωστες για τους κτίστες και τους αυτοδίδακτους αρχιτέκτονές τους. Οι Ηπειρώτες τεχνίτες έγιναν επίσης διάσημοι και για τα χρυσοκεντήματά τους. Τα ηπειρωτικά υφαντά είναι κυρίως πλουμιστά στρωσίδια και μεγάλες στενόμακρες μαξιλάρες. Τα υφαντά του Μετσόβου είναι τα ωραιότερα υποδείγματα της νεοελληνικής υφαντουργίας.

Κουζίνα

Όπως είναι φυσικό, η κουζίνα της Ηπείρου επηρεάζεται από την ιδιομορφία του εδάφους της. Τα βουνά της ηπείρου αφήνουν μόνο 10% περίπου του εδάφους για γεωργικές καλλιέργειες, ενώ προσφέρονται κατεξοχήν για κτηνοτροφία, κυρίως αιγοπροβάτων. Οι διατροφικές συνήθειες των νομάδων κτηνοτρόφων, των Βλάχων και των Σαρακατσάνων, χαρακτηρίζουν μέχρι και σήμερα σε μεγάλο βαθμό τη λιτή κουζίνα της Ηπείρου. Οι πίτες χωρίς φύλλο και ο τραχανάς, που ήταν τα πιο συνηθισμένα φαγητά των βοσκών, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα διατροφικών συνηθειών, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί στο πέρασμα των αιώνων.

Τα φαγητά με βάση το γάλα, το βούτυρο και το κρέας, σε συνδυασμό με πολλές ποικιλίες χορταρικών (όπως τα λάπαθα) και άγριων μανιταριών, είναι αυτά που χαρακτηρίζουν την ηπειρώτικη κουζίνα. Κατά τη διάρκεια όμως του φθινοπώρου και του χειμώνα δημοφιλές είναι και το κυνήγι.

Στα Ιωάννινα υπάρχουν πολύ καλά γλυκά του ταψιού, καθώς και νόστιμες μπουγάτσες και τυρόπιτες. Στο νησί της Παμβώτιδας τα τηγανητά βατραχοπόδαρα είναι αρκετά δημοφιλή, στα ορεινά χωριά υπάρχουν νόστιμες πέστροφες καθώς και παραδοσιακές πίτες όπως η αλευρόπιτα, ενώ στα δυτικά

παράλια ψητές σαρδέλες και το πετάλι (λιαστός κέφαλος, ψημένος στα κάρβουνα).

Μερικά ακόμα νόστιμα πιάτα που μπορούμε να γευτούμε στην Ήπειρο είναι το χριστουγεννιάτικο χοιρινό (συνταγή από τη Ζήτσα), κρεατόπιτα γιαννιώτικη, γαλατόπιτα, κοτόπουλο με κυδώνια (συνταγή από την Άρτα), πέστροφα στο φούρνο, τυρόπιτα με μανιτάρια κ.α.

Τρόποι πρόσβασης

Η Ήπειρος αν και το πιο ορεινό και άγονο κομμάτι στα Βορειοδυτικά της χώρας μας, μπορεί κανείς να την προσεγγίσει από διάφορες κατευθύνσεις της Ελλάδας και με διάφορα μέσα μεταφοράς. Συνοπτικά, κάποιος μπορεί να επισκεφθεί την Ήπειρο αεροπορικώς από Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Με αυτοκίνητο από την Εθνική οδό Αθηνών - Κορίνθου και Αθηνών - Πατρών, μέσω της γέφυρας του Ρίου - Αντιρρίου ή μέσω του πορθμού του Ρίου - Αντιρρίου. Επίσης, από Αθήνα και Θεσσαλονίκη από την Εθνική οδό Αθηνών - Θεσσαλονίκης προς Μέτσοβο μέσω Καλαμπάκας. Από Θεσσαλονίκη, ακολουθείται και η διαδρομή προς Κοζάνη και από εκεί προς Κόνιτσα και Ιωάννινα.

Πιο συγκεκριμένα,

Ιωάννινα : Με αεροπλάνο της Ολυμπιακής από την Αθήνα σε 1 ώρα και 10' και από τη Θεσσαλονίκη σε 1 ώρα. Το αεροδρόμιο απέχει 5 χλμ. από την πόλη. Με λεωφορεία του ΚΤΕΛ από την Αθήνα και από την Θεσσαλονίκη. Από τα Ιωάννινα εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια για Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα, Άρτα, Αμφιλοχία, Αγρίνιο, Μεσολόγγι, Πάτρα, Τρίκαλα, Λάρισα και Κοζάνη.

Ηγουμενίτσα : Με λεωφορείο του ΚΤΕΛ από την Αθήνα μέσω Ρίου και από την Θεσσαλονίκη μέσω Ιωαννίνων (470 χλμ.). Από την Ηγουμενίτσα εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια για Ιωάννινα, Άρτα και Πρέβεζα, καθώς και για Κέρκυρα, Παξούς και Μπάρι, Μπρίντιζι και Ανκόνα της Ιταλίας.

Πρέβεζα : Με αεροπλάνο της Ολυμπιακής από την Αθήνα σε 1 ώρα. Το αεροδρόμιο του Άκτιου απέχει 7 χλμ. από την Πρέβεζα. με λεωφορείο από την Αθήνα μέσω Ρίου (426 χλμ.) και από την Θεσσαλονίκη μέσω Ιωαννίνων (440 χλμ.). Από την Πρέβεζα εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια για Ιωάννινα, Άρτα, Αγρίνιο και Ηγουμενίτσα.

Άρτα : Με λεωφορεία του ΚΤΕΛ από την Αθήνα (370 χλμ.) και από την Θεσσαλονίκη (444 χλμ.). Από την Άρτα εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια για Ιωάννινα, Πρέβεζα, Αγρίνιο και Μεσολόγγι.

2.2 ΠΑΡΟΥΣΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η Ήπειρος της άγριας και σκληρής πέτρας, διαθέτοντας τις ορεινές ομορφιές της Πίνδου, της μεγαλύτερης οροσειρά της χώρας, αναμένεται να αποτελέσει έναν αξιόλογο τουριστικό πόλο για πολλαπλές μορφές τουρισμού και για τους τέσσερις νομούς της (Άρτας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Πρέβεζας). Η

επόμενη δεκαετία είναι η δεκαετία ανάπτυξης της Ηπείρου, μιας περιφέρειας από τις πλέον φτωχές πανευρωπαϊκά μέχρι σήμερα, η οποία, όμως, τα τελευταία χρόνια, πραγματοποιεί άλματα προόδου και ανάπτυξης.

Η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει εξαιρετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως καθαρές ακτές, θαυμάσια τοπογραφία, αρχαιολογικά μνημεία, εθνικούς δρυμούς, τοπική πολιτιστική παράδοση, παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορική παράδοση, για την ανάδειξη του τουρισμού και του πολιτισμού ως εστίες ανάπτυξης.

Η περιοχή έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού διότι διαθέτει πλήθος εναλλαγών στο προϊόν της, το οποίο με τις ιδιομορφίες του και τις κοντινές αποστάσεις επιτρέπει την ανάπτυξη πολλών εναλλακτικών-ειδικών μορφών διακοπών. Ελάχιστοι τόποι συνδυάζουν απέραντες ακτές με καθαρή θάλασσα, βουνά με ιστορία και φυσικές ομορφιές, εθνικούς δρυμούς, καλή τουριστική οργάνωση, οικονομικές τιμές. Η Ήπειρος είναι τόπος που μπορεί να προσφέρει διαφορετικούς τύπους διακοπών, από τον ήρεμο οικογενειακό παραθερισμό, μέχρι Σαββατοκύριακα για ανήσυχους επισκέπτες.

Ο τουρισμός στην Ήπειρο αναπτύσσεται κυρίως σε τρεις περιοχές, όπου είναι φανερό ότι ασκεί μεγαλύτερες πιέσεις στην παράκτια ζώνη σε σχέση με τις ορεινές περιοχές:

- Σε μία ανεπτυγμένη τουριστική ζώνη κατά μήκος των παραλίων των νομών Πρεβέζης και Θεσπρωτίας (58% περίπου του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιοχής) – θεωρούνται περιοχές μαζικού αλλοδαπού τουρισμού μέσης και υψηλής στάθμης και εσωτερικού παραθεριστικού τουρισμού μέσης προς χαμηλή στάθμη
- Στην περιοχή του Ζαγορίου και του Μετσόβου (12% περίπου του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιοχής) – θεωρούνται περιοχές επιλεκτικού τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων μέσης προς υψηλής στάθμης εσωτερικού κυρίως τουρισμού
- Στην Αστική τουριστική ενότητα Ιωαννίνων (22% περίπου του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιοχής) – θεωρείται περιοχή μαζικού και εκδρομικού περιηγητικού τουρισμού μέσης και υψηλής στάθμης εσωτερικού κυρίως, τουρισμός πόλεως-αστικός για περισσότερες εποχές του έτους.

Στην Ήπειρο συγκεντρώνεται το 2% των ελληνικών ξενοδοχείων. Στην περιφέρεια, είναι εγκατεστημένο το 1% των ξενοδοχείων πρώτης κατηγορίας της χώρας και το 1% των ξενοδοχείων πολυτελείας. Τα ποσοστά αυτά συγκαταλέγονται ανάμεσα στα χαμηλότερα της χώρας. Αρκετά ξενοδοχεία που λειτουργούν όλο το χρόνο, βρίσκονται κυρίως στον νομό Ιωαννίνων που παρουσιάζει σχετικά έντονο χειμερινό τουρισμό και στον οποίο πραγματοποιούνται οι περισσότερες διανυκτερεύσεις και ιδιαίτερα μέσα στην πόλη (ποσοστό 50,9%) - (στοιχεία του 99). Αντίθετα στους νομούς Θεσπρωτίας

και Πρεβέζης, τα οποία θεωρούνται κατά κύριο λόγο παραθεριστικά κέντρα, τα περισσότερα ξενοδοχεία είναι ανοιχτά μόνο τη θερινή περίοδο.

Το ποσοστό των αλλοδαπών πελατών των ξενοδοχείων της περιφέρειας είναι 45%, υστερώντας κατά πολύ του μέσου ποσοστού της χώρας που ανέρχεται σε 76%. Το μεγαλύτερο μέρος επισκεπτών προέρχεται κατά κύριο λόγο από την Αγγλία, τη Γερμανία, τη Σκανδιναβία, την Ιταλία, την Ολλανδία, την Γαλλία και την Αυστρία. Το αεροδρόμιο της Πρεβέζης συμμετέχει στην κατανομή των συνολικών αφίξεων αλλοδαπών τουριστών με αεροπλάνο με ποσοστό μεγαλύτερο αυτού των Ιωαννίνων εξαιτίας των πτήσεων charter που δέχεται ετησίως. Περιορισμένη όμως δείχνει να είναι η ζήτηση των αλλοδαπών για τουρισμό στις ορεινές περιοχές. Οι αλλοδαποί τουρίστες δείχνουν να μη προτιμούν ιδιαίτερα τον ορεινό τουρισμό και αυτό οφείλεται κυρίως στην ύπαρξη πολυάριθμων ορεινών τουριστικών θέρετρων στη Βόρεια και Δυτική Ευρώπη.

Ο μέσος όρος μηνών λειτουργίας των ξενοδοχείων στην περιφέρεια είναι, σχεδόν, 10 μήνες και υπερτερεί σαφώς του μέσου όρου της χώρας (7,5 μήνες). Το γεγονός αυτό ερμηνεύεται, προφανώς, με βάση τη δυνατότητα εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προσφέρει η περιφέρεια, όπως είναι ο ορεινός και παραδοσιακός τουρισμός.

Τα τουριστικά γραφεία φθάνουν συνολικά στα 113 και τα γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων τα 17 στους τρεις νομούς της Ηπείρου, καθώς ο νομός Άρτας δεν διαθέτει κάποιο.

2.3 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

2.3α. ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η Ήπειρος βρίσκεται σε στρατηγική θέση ως προς την Δυτική Ευρώπη, η οποία θα αξιοποιηθεί με το λιμάνι της Ηγουμενίτσας και θα αποκτήσει ρόλο «πύλης» της Ελλάδας προς την Δυτική Ευρώπη. Δραστική παρέμβαση για την άρση της απομόνωσης της Περιφέρειας από την υπόλοιπη Ελλάδα αποτελεί το έργο της Εγνατίας οδού, που εκτελείται σε συνδυασμό με το έργο του Δυτικού άξονα και τη σύνδεση Ρίου-Αντιρρίου, όπως και με τη ζεύξη Ακτίου Πρέβεζας, η οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί και αναμένεται να έχει καθοριστικής σημασίας επίδραση στην ανάπτυξη της Περιφέρειας
- Η Περιφέρεια της Ηπείρου έχει να παρουσιάσει μεγάλη ποικιλία αξιόλογων φυσικών οικοσυστημάτων και πολιτιστικών μνημείων. Οι περιοχές της Ηπείρου, οι οποίες εντάσσονται στο δίκτυο NATURA 2000 αντιστοιχούν στο 28% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας με 10 περίπου ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον Εθνικό Μέσο Όρο. Παρατηρείται ισόρροπη διασπορά των τουριστικών πόλων έλξης στο χώρο της Περιφέρειας, η οποία διαθέτει τόσο ορεινό όσο και παραθαλάσσιο

στοιχείο. Παρουσιάζονται μεγάλες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και αξιοποίησης της περιοχής.

- Αποτελεί γενική διαπίστωση, ότι η ποιότητα των καταλυμάτων της Περιφέρειας θεωρείται ικανοποιητική, χωρίς να λείπουν και οι εξαιρέσεις (κυρίως στην παραθαλάσσια ενότητα της). Το 29,9% της ξενοδοχειακής προσφοράς της Περιφέρειας ανήκει στη Β΄ τάξη, γεγονός που επισημοποιεί την προσπάθεια ποιοτικής βελτίωσης των καταλυμάτων υποδοχής τουριστών της. Επίσης ποσοστό 10,1% ανήκει στην τάξη πολυτελείας και Α΄ κατηγορίας και έχει άμεση σχέση με την πραγματοποίηση πολλών συνεδρίων.
- Έχει καλές κλιματολογικές συνθήκες
- Υπάρχουν πολλαπλές επιλογές διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών

2.3β. ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Παρουσιάζεται χαμηλός βαθμός τουριστικής ανάπτυξης των πόρων της περιοχής. Δυστυχώς, οι περισσότεροι από τους φυσικούς όσο και τους πολιτιστικούς πόρους της περιοχής, παραμένουν αναξιοποίητοι μέχρι τώρα (Νεκρομαντείο, Δωδώνη, Αρχαία Νικόπολη).
- Παρουσιάζονται ενδοπεριφερειακές ανισότητες κατανομής της τουριστικής δραστηριότητας στον χώρο
- Παρουσιάζεται χαμηλή ποιότητα των δικτύων μεταφοράς και των οδικών δικτύων στην Περιφέρεια, με αποτέλεσμα να υπάρχει ελλιπής προσπέλαση, κυρίως στην ορεινή ενδοχώρα και ελλιπής αστική υποδομή
- Παρουσιάζεται υπέρ (αρνητική) εξάρτηση από τους tour operators (μαζικός τουρισμός) και από μικρό αριθμό αγορών
- Παρουσιάζεται ανεπάρκεια υποστηρικτικών υποδομών αναψυχής (γκολφ, μαρίνες, θεματικά πάρκα, κ.α) και τουριστικής υποδομής για την περαιτέρω ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού (ράφτινγκ, καγιακ, παραπέντε, κ.α)
- Παρατηρείται μικρή διάρκεια τουριστικής περιόδου. Παρατηρείται επίσης ότι υπάρχει μια έντονη εποχικότητα που εστιάζεται στους θερινούς μήνες, στα τριήμερα και στις περιόδους των εορτών.
- Παρουσιάζεται μονοδιάστατο τουριστικό προϊόν: "Ήλιος-θάλασσα", ή βουνό.
- Δεν υπάρχει ικανοποιητική αξιοποίηση των συνεδριακών κέντρων και του συνεδριακού τουρισμού
- Η Περιφέρεια απευθύνεται κυρίως στον εσωτερικό τουρισμό, δεν διαθέτει επαρκή καταλύματα υψηλής ποιότητας σε ικανοποιητικό αριθμό (μεγάλο ποσοστό μη αδειούχων καταλυμάτων χαμηλής ποιότητας), ενώ παρουσιάζει έλλειψη διεθνούς συστήματος κατηγοριοποίησης των ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Δεν υπάρχει παρουσία διεθνών ξενοδοχειακών αλυσίδων. Η μέση διάρκεια διαμονής είναι πολύ χαμηλή - κατά μέσο όρο 3 διανυκτερεύσεις έναντι 6 για το σύνολο της χώρας για

τους αλλοδαπούς επισκέπτες και κάτω των 2 διανυκτερεύσεων έναντι 2,5 για τους Έλληνες επισκέπτες.

- Υπάρχει άναρχη δόμηση χωρίς περιβαλλοντική συμβατότητα. Παρουσιάζονται σημειακές συγκεντρώσεις καταλυμάτων κύριων και βοηθητικών. Στις περιοχές που παρουσιάζεται κορεσμός ξενοδοχειακών καταλυμάτων - μεσαίας/χαμηλής ποιότητας (Πάργα, Σύβοτα) παρουσιάζεται αδυναμία διαπραγμάτευσης ικανοποιητικών τιμών με τους ισχυρούς tour - operators. Ακόμη στις ίδιες περιοχές παρουσιάζονται διοικητικά εμπόδια για την είσοδο νέων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Αυτό έχει σαν συνέπεια την έλλειψη κινήτρων αναβάθμισης και την παράνομη λειτουργία καταλυμάτων.
- Παρουσιάζεται σημαντική έλλειψη εκπαίδευσης των εμπλεκόμενων ατόμων με τον τουρισμό που έχει σαν αποτέλεσμα την παροχή χαμηλού επιπέδου υπηρεσιών στους τουρίστες και την μη ορθή αντιμετώπιση του τουρισμού σε επαγγελματικό επίπεδο.
- Παρουσιάζονται υπερσυγκεντρώσεις επισκεπτών σε περιόδους αιχμής και κορεσμός τομέων (π.χ. ελλιμενισμός σκαφών)
- Τα αθλήματα περιπέτειας που θεωρούνται μεγάλοι πόλοι έλξης, ειδικότερα για τους ξένους (Γερμανοί, Αυστριακοί, Ολλανδοί) δεν μπορούν να προβληθούν ανάλογα διότι δεν έχει αναπτυχθεί η σωστή υποδομή που θα μπορέσει να τα φιλοξενήσει.
- Στα χιονοδρομικά κέντρα υπάρχουν προβλήματα υποδομών. Οι υπάρχουσες υποδομές δεν θεωρούνται ικανοποιητικές σε σημείο που να προσελκύσουν χιονοδρομικό τουρισμό από χώρες που έχουν παράδοση σε αυτού του είδους του σπορ (Γερμανούς, Αυστριακούς, Ελβετούς) με τα άψογα οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα. Ακόμη στα υπάρχοντα χιονοδρομικά κέντρα η διάρκεια του χιονιού είναι μικρή λόγω φυσικών συνθηκών.
- Παρουσιάζεται έλλειψη ενοποίησης και δικτύωσης των αξιόλογων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και επίσης μη συσχετισμός τους με τα πολιτιστικά δίκτυα σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
- Παρουσιάζονται αδυναμίες στην εφαρμογή πολιτικής χρήσεων και πολιτικής γης που να διασφαλίζει τα περιβαλλοντικά ευαίσθητα οικοσυστήματα και τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, παρέχοντας ταυτόχρονα δυνατότητες παραγωγικής απασχόλησης στον τοπικό πληθυσμό
- Παρουσιάζεται έλλειψη συνειδητοποίησης από μεγάλη μερίδα πληθυσμού, της αξίας των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας, με αποτέλεσμα να ασκούνται πολλαπλές πιέσεις στους φυσικούς πόρους, που αν συνεχιστούν μπορεί να βλάψουν την φέρουσα ικανότητά τους, με συνέπεια να κινδυνεύσουν να απολέσουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα
- Παρουσιάζεται έλλειψη συντονισμένης και μακροχρόνιας τουριστικής πολιτικής και ανεπαρκής προώθηση του συνόλου του Ηπειρωτικού τουριστικού προϊόντος. Δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί ιδανικοί τρόποι διοχέτευσης του τουριστικού προϊόντος στην αγορά. Το είδος της

προβολής που γίνεται στις εκθέσεις τόσο του εξωτερικού, όσο και του εσωτερικού δεν θεωρείται ικανοποιητικό, και αυτό συμβαίνει διότι μέχρι τώρα δεν υπάρχει μία ενιαία ικανοποιητική συνεργασία Δήμων, Νομαρχιών, ΕΟΤ, τουριστικών πρακτόρων, ξενοδόχων και όλων των υπολοίπων φορέων που εμπλέκονται στον τουρισμό, ώστε να έχουν έναν ενιαίο κοινό στόχο. Για τον λόγο αυτό παρατηρείται και το φαινόμενο, να μη γίνεται παρουσίαση όλης της περιοχής σαν ενιαίου τουριστικού προορισμού, αλλά κάθε δήμος και νομός να μετέχει στις διάφορες εκθέσεις με διαφορετικά περίπτερα.

- Το προωθητικό-διαφημιστικό υλικό που παρουσιάζεται στις εκθέσεις δεν έχει την αντίστοιχη ποιότητα που απαιτείται, ώστε να καταστεί ελκυστικό στο μάτι του ενδιαφερόμενου και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του. Τα φυλλάδια συνήθως είναι "φτωχά", με φωτογραφίες χαμηλής ποιότητας που δεν αποδίδουν το μεγαλείο των πόρων της περιοχής με τα μουντά χρώματα. Το υλικό τους δεν θεωρείται πλήρες και δεν υπάρχουν σωστοί και ολοκληρωμένοι οδηγοί για να δελεάσουν τους ξένους πράκτορες και γενικά όλους τους ενδιαφερόμενους. Δεν υπάρχει ένας σωστός και καινούριος χάρτης της Ηπείρου, δεν υπάρχουν ποιοτικά και ολοκληρωμένα τουριστικά φυλλάδια και οδηγοί όλης της Περιφέρειας σαν ενιαίο σύνολο. Υπάρχουν μόνο τοπικοί οδηγοί και χάρτες μεμονωμένων περιοχών.

2.3γ. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Η αξιοποίηση των κονδυλίων του προγράμματος ΠΕΠ Ηπείρου 2000-2006 (Μέτρο 3.4) και γενικά τα αναπτυξιακά κίνητρα για τον τουρισμό για υποδομές και προβολή
- Οι βελτιούμενες ξενοδοχειακές υποδομές
- Η κατάλληλη ανάπτυξη όλων των τουριστικών πόρων της περιοχής και η προγραμματιζόμενη ανάπτυξη υποδομών αναψυχής (μαρίνες, θεματικά πάρκα, κ.α)
- Η αυξημένη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού που μπορεί να αναπτύξει και να αξιοποιήσει άφθονα η περιοχή και ιδιαίτερα τον χειμερινό τουρισμό και τον τουρισμό περιπέτειας
- Ο Ιαματικός τουρισμός που αποτελεί μια ήπια δραστηριότητα με πολλά περιθώρια ανάπτυξης στην Ήπειρο, λόγω του μεγάλου αριθμού των υπαρχουσών πηγών
- Η ανάπτυξη και αξιοποίηση του συνεδριακού τουρισμού
- Η αύξηση των επαγγελματικών ταξιδιών στην περιοχή και ως εκ τούτου η αύξηση των διανυκτερεύσεων
- Η αύξηση και αξιοποίηση του μαθητικού – εκπαιδευτικού τουρισμού
- Η αξιοποίηση των υπό κατασκευή δικτύων μεταφοράς, τα οποία μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά όλες τις μορφές τουρισμού
- Η Ήπειρος θεωρείται ένας ασφαλής τουριστικός προορισμός

2.36. ΑΠΕΙΛΕΣ

- Η παράκτια ζώνη παρουσιάζει ανεξέλεγκτη τουριστική και οικιστική ανάπτυξη και αυθαίρετη δόμηση σε τοπική κλίμακα, η οποία θα πρέπει να διαφοροποιηθεί (ακαλαίσθητη αρχιτεκτονική, ρύπανση). Θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το γεγονός των επενδύσεων σε άλλες περιοχές με προοπτικές
- Παρουσιάζονται σημεία υποβάθμισης διαφόρων υγροτόπων από διάφορες αιτίες (ρύπανση, ανεξέλεγκτο κυνήγι, αλιεία, φυτοφάρμακα, ακαλαίσθητη αρχιτεκτονική, έργα οδοποιίας)
- Οι ορεινοί όγκοι βρίσκονται γενικά σε καλή κατάσταση φυσικότητας, όμως δέχονται απειλές κυρίως από την υπερβόσκηση και την παράνομη υλοτομία, λαθροθηρία και εξόρυξη
- Οι διάφορες αναπτυξιακές δραστηριότητες και η τουριστική ανάπτυξη, απειλούν τις ευαίσθητες και αξιόλογες περιοχές. Θα πρέπει λοιπόν να ενεργοποιηθούν διαχειριστικά μέτρα για την προστασία και την οικοτουριστική ανάπτυξη των περιοχών που κινδυνεύουν.
- Ο ανταγωνισμός με περιοχές ανάλογου τουριστικού ενδιαφέροντος, όπως και η ενδυνάμωση των ανταγωνιστών σε ειδικές μορφές τουρισμού και υποδομές
- Η συγκριτικά κατώτερη ποιότητα καταλυμάτων σε σχέση με τις ανταγωνιστικές περιοχές
- Ο ανταγωνισμός με τις περιοχές που θα αξιοποιήσουν επίσης τα υπό κατασκευή δίκτυα μεταφορών
- Ο έντονος ανταγωνισμός με αγορές του εξωτερικού και ιδίως με φθηνές αγορές (όπως η Τουρκία)
- Η χαμηλή τεχνογνωσία ανθρώπινου δυναμικού και η αδυναμία προσέλκυσης επενδυτικού ενδιαφέροντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Νομοί Περιφέρειας Ηπείρου

3.1 ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Γενικά

Ο Ν. Πρέβεζας είναι παραθαλάσσιος νομός και διακρίνεται για τις μορφολογικές μεταβολές του τοπίου του, από ψηλά βουνά μέχρι ωραίες παραλίες. Είναι ο μικρότερος σε έκταση, 1.036 τετραγωνικά χιλιόμετρα και τρίτος σε πληθυσμό νομός της Ηπείρου, με συνολικό πληθυσμό 58.628 κατοίκους (απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 1991). Μετά την ανασυγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης ο Νομός Πρεβέζης διαιρείται σε 8 Δήμους και 1 Κοινότητα. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Πρέβεζα.

Καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Ηπείρου. Συνορεύει βόρεια με τους νομούς Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας, ανατολικά με το νομό Άρτας, βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και νοτιοανατολικά από τη Θάλασσα του Αμβρακικού κόλπου. Το έδαφος του νομού είναι γενικά ορεινό, με ορισμένες χαμηλές εκτάσεις στις νότιες περιοχές. Ψηλότεροι ορεινοί όγκοι είναι το Ξεροβούνι (1.614 μ.), η Ζαρκοράχη (1.332 μ.) και τα Θεσπρωτικά βουνά (1.274 μ.) Κυριότερες πεδιάδες είναι της Πρέβεζας, της Φιλιππιάδας και του Φαναριού. Από τα ποτάμια του νομού ξεχωρίζουν ο Λούρος, που χύνεται στο Ιόνιο Πέλαγος.

Το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα στην κτηνοτροφία κυρίως αιγοπροβατοτροφία και χοιροτροφία, στην γεωργία ιδιαίτερα με την παραγωγή κηπευτικών με χρήση θερμοκηπίων και την καλλιέργεια ελιάς και την αλιεία στον ποταμό Λούρο και στα παράλια του Αμβρακικού κόλπου και του Ιονίου Πελάγους. Το εμπόριο και ο τουρισμός αποτελούν επίσης σημαντικούς παράγοντες της οικονομίας του νομού.

Αξιοθέατα-Μνημεία

Ευνοημένος κατά πολύ από τη φύση, ο Νομός Πρέβεζας διακρίνεται για τα υπέροχα φυσικά του κάλλη: τις υπέροχες δυτικές ακτές που βρέχονται από το διάφανο Ιόνιο πέλαγος, το σπουδαίο υδροβιότοπο του Αμβρακικού κόλπου και τη μαγευτική λίμνη του Ζηρού, την ποικιλομορφία του τοπίου με τις φυσικές εναλλαγές του, το ήπιο και υγιεινό κλίμα, την πλούσια βλάστηση και τα άφθονα νερά.

Μέσα στον ιδιότυπο αυτό γεωγραφικό χώρο του Νομού, η ανθρώπινη παρουσία και δράση αποτυπώνεται στο πέρασμα των χρόνων ποικιλοτρόπως. Η αρχοντική πόλη της Πρέβεζας στην είσοδο του Αμβρακικού, διοικητικό, εμπορικό

και πνευματικό κέντρο του Νομού, οι διάφοροι αρχαιολογικοί χώροι όπως η ρωμαϊκή Νικόπολη και η αρχαία Κασσώπη, ο μυθικός Αχέροντας με το Νεκρομαντείο, οι βυζαντινές εκκλησίες, τα βενετικά και οθωμανικά κάστρα, το μαρτυρικό Ζάλογγο και η ρομαντική κοσμοπολιτεία της Πάργας.

Οι άπειρες φυσικές ομορφιές και τα διάσπαρτα μνημεία ιστορίας και πολιτισμού της περιοχής σε συνδυασμό με τη γνήσια ηπειρωτική φιλοξενία των κατοίκων της συνθέτουν το πορτραίτο του νομού και προκαλούν στον επισκέπτη το ενδιαφέρον να ανακαλύψει, να αισθανθεί και να βιώσει το τοπίο που αναδεικνύεται μπροστά του.

Από τα σημαντικότερα μνημεία που έχει να επιδείξει ο νομός είναι αυτά του Ζαλόγγου και του Νεκρομαντείου.

Ζάλογγο : Το Ζάλογγο και οι περιοχές του Δήμου αποτελούν ένα ιστορικό μνημείο, ένα χώρο αισθητικής αρμονίας, ένα τουριστικό προορισμό με απεριόριστες δυνατότητες. Ο συνδυασμός βουνού, θάλασσας και πράσινου δε δημιουργεί αντίθεση αλλά μια αρμονική συνύπαρξη προς τέρψη των επισκεπτών της περιοχής. Τα χωριά, που είναι σκαρφαλωμένα στο λόφο του Ζαλόγγου και πνιγμένα στο πράσινο, οι παραθαλάσσιοι οικισμοί, που προσφέρουν νησιώτικες εικόνες και οι ντόπιοι που τους αισθάνεται κανείς ζεστούς και φιλικούς, κάνουν το Ζάλογγο μια ξεχωριστή διέξοδο από τα συμβατικά και τα καθιερωμένα.

Ο ηρωισμός των γυναικών από το Σούλι ζωντανεύει στην ιστορική τοποθεσία του Ζαλόγγου, ψηλά στο ομώνυμο βουνό. Όσο κάποιος ανεβαίνει τα 401 σκαλιά, που ξεκινάνε από το Μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου και καταλήγουν στο βράχο απ' όπου έπεσαν οι Σουλιωτοπούλες, τόσο πιο έντονη η συναισθηματική φόρτιση από τη μεγάλη θυσία. Στον απόκρημνο βράχο βρίσκεται μνημείο προς τιμήν των 63 αυτών γυναικών, που στήθηκε το 1961, το οποίο όποιος αντικρίσει θα αισθανθεί περηφάνια για την ελληνική ψυχή.

Στις πλαγιές του Ζαλόγγου τα ερείπια της αρχαίας Κασσώπης φανερώνουν την ύπαρξη μιας ισχυρής, οργανωμένης πόλης, που άκμασε τον 3ο αιώνα π.Χ. Εντυπωσιακά είναι τα ευρήματα της ανασκαφής: το Πρυτανείο ή Καταγώγιο, το Ωδείο και το Θέατρο. Η πόλη καταστράφηκε το 167 π.Χ. από τους Ρωμαίους.

Στα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου Ζαλόγγου τα αξιοθέατα, που αναφέρονται σε όλες τις περιόδους της ιστορικής πορείας της περιοχής, δε βρίσκονται στη σκιά της θυσίας των Σουλιωτισσών. Το επίκεντρο έχουν και οι ιστορικές μονές της περιοχής, όπως η Ιερά Μονή Αγίας Πελαγίας, Προφήτου Ηλία και Λεκατσά.

Νεκρομάντειο: Μόλις 2 χιλιόμετρα απόσταση από το χωριό Μεσοπόταμος και 50 από την Πρέβεζα, στην αρχαία μυκηναϊκή αποικία Εφύρα, επάνω σε ένα λοφίσκο βρίσκεται το αρχαίο Νεκρομαντείο. Συγκεκριμένα βρίσκεται ακριβώς πάνω από μια σπηλιά, κοντά στο σημείο όπου ο ποταμός Κωκκυτός (Μαύρος), συναντούσε τον Αχέροντα και σχημάτιζαν την Αχερουσία λίμνη, που σήμερα έχει αποξηρανθεί με τεχνητά μέσα.

Τα περισσότερα ευρήματα που έχουν έρθει στο φως αντιπροσωπεύουν την εποχή της μεγάλης ακμής του, δηλαδή τον 3ο και τον 2ο αιώνα π.Χ. Ωστόσο υπάρχουν ευρήματα από το τέλος του 4ου αιώνα π.Χ. ενώ μερικά μυκηναϊκά όστρακα και ένα μυκηναϊκού τύπου χάλκινο ξίφος οδηγούν στον 13ο αιώνα π.Χ.

Το ιερό, ένα τετράγωνης κάτοψης κτίριο, που το περιβάλλει ένας πολυγώνικος ορθογώνιος περίβολος, χρονολογείται στα τέλη του 4ου με αρχές του 3ου αι. π.Χ. Οι αρχαίοι πίστευαν πως απ' αυτό τον τόπο περνούσαν οι ψυχές στο ταξίδι τους προς το υπόγειο βασίλειο του Άδη. Η σωματική και ψυχική δοκιμασία κατά την πολυήμερη παραμονή στα σκοτεινά δωμάτια του νεκρομαντείου, η απομόνωση, οι μαγικές πράξεις, οι προσευχές και οι επικλήσεις, η περιπλάνηση στους σκοτεινούς διαδρόμους, η κοινή πίστη στην εμφάνιση των νεκρών δημιουργούσαν στον προσκυνητή την κατάλληλη ψυχική προδιάθεση.

Πόλεις

Τις πιο σημαντικές πόλεις του νομού αποτελούν οι πόλεις της Πρέβεζας, Πάργας και Νικόπολης.

Πρέβεζα: Η Πρέβεζα βρίσκεται στο Ν.Δ. άκρο της Ηπείρου, στην είσοδο του Αμβρακικού κόλπου, απέναντι από το Άκτιο και σε μικρή απόσταση από την Νικόπολη, της οποίας η πόλη της Πρέβεζας είναι οικιστική συνέχεια και αποτελεί το οικονομικό και διοικητικό κέντρο του Νομού.

Επίγειο της Ηπείρου, το κυριότερο λιμάνι της και κόμβος επικοινωνίας μεταξύ Ηπείρου - Ακαρνανίας αλλά και Ελλάδος-Ιταλίας, η Πρέβεζα ήταν πάντα στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Η ύπαρξη άλλωστε, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, έξι προξενείων (αγγλικού, γαλλικού, ελληνικού, ιταλικού, αυστριακού, ρωσικού) σ' αυτήν, υποδηλώνει τη σημασία της στρατηγική και εμπορική.

Η Πρέβεζα χτισμένη στην είσοδο του Αμβρακικού συνδυάζει τις ήσυχες διακοπές με την κοσμοπολίτικη ζωή. Το λιμάνι, η προκουμαία με τα μαγαζιά δίνουν την εικόνα μιας κοσμικής, σύγχρονης πόλης. Προχωρώντας μέσα στα δρομάκια, με τα γραφικά σπίτια και τα ερειπωμένα κτίρια, το σκηνικό αλλάζει. Τα καμπαναριά και τα κάστρα αποτελούν μια από τις κυρίαρχες εικόνες της πόλης. Τα περισσότερα αξιοθέατα προέρχονται από την εποχή της τουρκοκρατίας, όπως το χαμάμ του Αλή Πασά. Στην πόλη επίσης βρίσκεται το παλιότερο ενετικό ρολόι της Ελλάδας.

Το ιστορικό κέντρο της Πρέβεζας ή Σεϊτάν Παζάρ περιλαμβάνει την κεντρική αγορά και φτάνει ως την παραλία. Το ιστορικό κέντρο οικοδομήθηκε πριν από το 1800 και κάνοντας μια βόλτα εκεί βλέπει κανείς τα πλακόστρωτα δρομάκια και πλινθόκτιστα, ισόγεια σπίτια, που έχουν αναπαλαιωθεί και κατοικούνται. Η πόλη της Πρέβεζας όμως διαθέτει και εμπορικούς δρόμους όπου ο επισκέπτης νιώθει αμέσως τον παλμό της πόλης. Οι δρόμοι της γεμάτοι από τα

καφέ, τις παραδοσιακές ταβέρνες και τα ουζερί όπου κάποιος μπορεί να απολαύσει τον καφέ του, το παραδοσιακό φαγητό, αλλά και να συναναστραφεί με τους ντόπιους, οι οποίοι φημίζονται για την φιλοξενία τους. Ο παραλιακός πεζόδρομος σφύζει από ζωή όλες τις ώρες της ημέρας. Οι καφετέριες στο σημείο αυτό στεγάζονται σε παλιά, αναπαλαιωμένα κτίρια, πολλά από τα οποία έχουν να επιδείξουν μια μοντέρνα άποψη στη διακόσμησή τους. Φυσικά δεν λείπει η νυχτερινή διασκέδαση, οι επιλογές είναι πολλές και οι επισκέπτες μένουν με τις καλύτερες εντυπώσεις.

Η πόλη φημίζεται επίσης και για τα φυσικά της κάλλη, είναι πλούσια σε βιότοπους και όμορφα τοπία. Ένα τοπίο πανέμορφο και άκρως ειδυλλιακό συνθέτει το σπάνιο οικοσύστημα του ποταμού Λούρου, ο οποίος αποτελεί το στολίδι της Πρέβεζας. Ειδικά στην περιοχή που συναντάμε το διπλό δέλτα των ποταμών Λούρου-Αραχθού (καλύπτει συνολικά μια έκταση περίπου 450 τετραγωνικών χιλιομέτρων), η εναλλαγή της υδρόφιλης και αλλόφυλης βλάστησης και τα σπάνια είδη πουλιών, που βρίσκουν καταφύγιο εκεί, δημιουργούν μια εικόνα εξωπραγματική, που μαγεύει κάθε επισκέπτη. Η περιοχή αυτή αποτελείται τρεις μεγάλες λιμνοθάλασσες, τη Ροδιά, την Τσουκαλιό και τη Λογαρού, καθώς και από μία θαλάσσια ζώνη που τις περιβάλλει. Σε αυτούς οφείλεται ο υγροβιότοπος του Αμβρακικού κόλπου ο οποίος προστατεύεται από τη σύμβαση Ramsar και τους ιδιωτικούς φορείς.

Επίσης, ο υπέροχος βιότοπος του Αχέροντα καταλαμβάνει το βόρειο τμήμα του νομού Πρέβεζας και ένα μικρό τμήμα του νότιου άκρου του νομού Θεσπρωτίας. Παρά τις καταστροφές που έχει υποστεί η περιοχή, τα φυσικά της γνωρίσματα εξακολουθούν να εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες. Οι ακίνητες ελώδεις εκτάσεις, η πλούσια βλάστηση που θεριεύει από τα νερά των ποταμών και το εντυπωσιακό βραχώδες φαράγγι του Αχέροντα, σχηματίζουν ένα πολύ αξιόλογο υδάτινο οικοσύστημα που μπορεί να γοητεύσει. Το δάσος Χαλεπίου που βρίσκεται μία ανάσα από τις εκβολές αναβαθμίζει ακόμα περισσότερο την αισθητική του περιβάλλοντος, που απλόχερα προσφέρει τις ομορφιές του. Τόσο οι εκβολές όσο και τα στενά του ποταμού δημιουργούν ένα αξιόλογο οικοσύστημα που έχει ενταχθεί στις περιοχές προστασίας της φύσης του "Δικτύου Natura 2000".

Τέλος ένα άλλο στολίδι της πόλης αποτελεί και η λίμνη του Ζηρού, η οποία βρίσκεται 2 χιλιόμετρα δυτικά της εθνικής οδού Φιλιππιάδας-Ιωαννίνων, κοντά στην κοινότητα Παντάνασσας Άρτας και δυτικά της Φιλιππιάδας. Η περιοχή της λίμνης είναι, πραγματικά, άπειρου φυσικού κάλλους και διακρίνεται για την πλούσια χλωρίδα και πανίδα της. Γύρω από τη λίμνη και σ' ένα μεγάλο τμήμα της κοιλάδας του Λούρου, υπάρχουν πλατάνια και ιπιές που δημιουργούν ένα τοπίο ειδυλλιακό. Στην περιοχή αυτή βρίσκουν καταφύγιο αλεπούδες, λαγοί, τσακάλια, ασβοί και πολλά είδη πτηνών και αρπακτικών, όπως πέρδικες, μπεκάτσες, γεράκια, κούκοι, τσίγκλες και χρυσαετοί. Στα νερά της λίμνης ζουν σπάνια είδη ιχθύων και στις όχθες της συναντάμε αμφίβιους οργανισμούς και ερπετά.

Η λίμνη του Ζηρού, παρ' όλο που αποτελεί ένα σημαντικό φυσικό αξιοθέατο για την περιοχή, είναι σχετικά άγνωστη. Τα τελευταία χρόνια, ο Δήμος Φιλιππιάδας, στον οποίο ανήκει διοικητικά η περιοχή, έχει δρομολογήσει κάποια έργα τα οποία αποσκοπούν στην τουριστική αξιοποίηση της λίμνης. Τα έργα αυτά που βρίσκονται σε εξέλιξη περιλαμβάνουν: την κατασκευή μονοπατιών και πεζόδρομων, τη βελτίωση των δρόμων, τη δημιουργία λιμενίσκου-μαρίνας, την ερασιτεχνική αλιεία, τη δημιουργία μονάδας μίνι γκολφ, τένις, βόλει και μπάσκετ, την ίδρυση ενός Μουσείου Φυσικής Ιστορίας και τη δημιουργία στην περιοχή

Τέλος η πόλη αυτή έχει το προνόμιο να περιβάλλεται από θαλάσσιες περιοχές, με εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά. Δυτικά το Ιόνιο είναι ανοικτή θάλασσα και Ανατολικά ο Αμβρακικός είναι κλειστή. Οι άνεμοι πνέουν με μέτριες εντάσεις και από σταθερές διευθύνσεις, τόσο στο Ιόνιο όσο και στον Αμβρακικό, καθιστώντας έτσι την Πρέβεζα έναν ιδεώδη τόπο για ιστιοπλοΐα. Οι παραλίες του Ιονίου γοητεύουν τους λουόμενους κάθε ηλικίας γι' αυτό και τα περισσότερα τουριστικά καταλύματα βρίσκονται σε αυτή την περιοχή.

Πάργα: Κυκλωμένη από βουνά και ελαιώνες εκατοντάδων χρόνων, περιτριγυρισμένη από πανέμορφες παραλίες και δαντελωτές ακρογιαλιές, η Πάργα αποτελεί τον πολύτιμο θησαυρό της Ηπείρου.

Η πανέμορφη και κοσμοπολίτισσα Πάργα ανήκει στο νομό Πρέβεζας. Βρίσκεται νοτιοδυτικά της Ηπείρου, κοντά στον Αχέροντα ποταμό, την Ηγουμενίτσα και απέναντι από τα γραφικά νησιά του Ιονίου, τους Παξούς και τους Αντίπαξους. Η Πάργα έγινε δήμος από το 1947 και ανακηρύχθηκε "τουριστική περιοχή" το 1962.

Η πόλη της Πάργας προκαλεί το ενδιαφέρον του επισκέπτη λόγω της ιδιόμορφης αρχιτεκτονικής κατασκευής της, η οποία έχει δεχθεί επιρροές από την εποχή της Ενετοκρατίας. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι τα μικρά ολόασπρα σπίτια που το ένα ακουμπά στο άλλο, τα παλιά καλοδιατηρημένα αρχοντικά και τα στενά πλακόστρωτα δρομάκια. Ξεχωρίζει επίσης και για τα αξιοθέατα της. Κάστρα, εκκλησίες και μνημεία που στιγμάτισαν την πλούσια ιστορία της, όπως το Κάστρο της πόλης όπου κτίστηκε στα μέσα του 14ου αιώνα μ.Χ. πάνω στον απρόσιτο βράχο όπου μετοίκησαν οι Παργινοί με τη βοήθεια των Νορμανδών και το Κάστρο στο νησάκι το οποίο βρίσκεται στη δυτική κορυφή του νησιού και είναι το μοναδικό κάστρο γαλλικής κατασκευής που συναντάμε στη βορειοδυτική Ελλάδα.

Η μαγευτική αυτή πόλη τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σ' ένα αξιόλογο τουριστικό θέρετρο. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, χιλιάδες επισκέπτες πολλών εθνικοτήτων, κατακλύζουν την Πάργα και τις γύρω περιοχές, για να θαυμάσουν τις ανεπανάληπτες φυσικές ομορφιές της και να γνωρίσουν την ιστορία της μέσα από τα σημαντικά ιστορικά της αξιοθέατα.

Η Πάργα είναι ένας προορισμός που τα έχει όλα. Ορεινά τοπία με πλούσια βλάστηση, καταπράσινα οροπέδια και εύφορες πλαγιές, που ανάμεσά τους

αναδύονται γραφικά χωριουδάκια. Χρυσάφενιες ακτές, πεντακάθαρες θάλασσες και τεράστια βράχια, που περιβάλλουν παραδοσιακούς οικισμούς. Αξίζει να επισκεφθεί κανείς, κατά την περιήγησή του στην ύπαιθρο και το χωριό Ανθούσα που βρίσκεται βόρεια της Πάργας. Είναι κτισμένο στους πρόποδες του βουνού, κοντά στο Κάστρο του Αλή Πασά. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει ένας επιβλητικός καταρράκτης. Στο πιο ορεινό σημείο της περιοχής συναντάμε τον παραδοσιακό οικισμό της Αγίας.

Λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη βρίσκουμε το χωριό της Αγίας Κυριακής. Πρόκειται για ένα ακόμη γραφικό χωριουδάκι με παραδοσιακά πέτρινα σπίτια και καταπληκτική θέα προς τον κόλπο του Αϊ-Γιαννάκη. Κοντά στην Αγία Κυριακή βρίσκεται ο υδροβιότοπος Καλοδικίου, στη θέση Κίπερη και αποτελεί προστατευόμενη περιοχή, η οποία εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000, δηλαδή το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο που έχει δημιουργηθεί για την προστασία των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας.

Τέλος, οι παραλίες της Πάργας ικανοποιούν όλα τα γούστα. Οι επισκέπτες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε παραλίες με άμμο ή βότσαλα, οργανωμένες αλλά και ερημικές, όπου η προσέγγισή τους γίνεται μόνο με καϊκάκια και να ζήσουν μοναδικές στιγμές ηρεμίας και ξεγνοιασιάς κοντά στη φύση. Από τις δημοφιλέστερες παραλίες της περιοχής είναι αυτή του Αϊ-Γιαννάκη, του Λύχνου, του Βάλτου και του Σαρακίνικου, όπου το απέραντο γαλάζιο σε συνδυασμό με τον καταπράσινο περίγυρο δημιουργεί ειδυλλιακά τοπία.

Νικόπολη : Μια ανάσα δίπλα από την Πρέβεζα σε απόσταση 8 χιλιομέτρων βρίσκεται η θαυμάσια Νικόπολη, ένα μέρος όπου η ιστορία έχει αφήσει παντού τα ευδιάκριτα σημάδια της.

Νικόπολη, ανέκαθεν ξακουστή, σήμερα εξελίσσεται σ' ένα σπουδαίο διαμετακομιστικό κέντρο και αυτό λόγω της σπουδαίας γεωγραφικής της θέσης. Η φυσική της ομορφιά είναι μοναδική και αποτελεί σπάνια ευκαιρία να περπατήσει κανείς επάνω στο τεράστιο τόξο που σχηματίζεται από τον πανέμορφο ευρύτερο κόλπο της Νικόπολης. Το καλοκαίρι ειδικά, η παραλία της πόλης γίνεται πόλος έλξης για πάρα πολλούς επισκέπτες, που συνηθίζουν να μοιράζουν τις εικόνες των διακοπών τους ανάμεσα στις ακτές του Ιονίου και τις εξίσου όμορφες παραλίες που βρέχονται από τον Αμβρακικό κόλπο.

Βέβαια μπορεί η νεόκτιστη πόλη να εξελίσσεται φιλόδοξα και με γοργούς ρυθμούς, ωστόσο η αρχαία Νικόπολη είναι εκείνη που κλέβει τις εντυπώσεις, ειδικά όταν αρχίζει να ξεδιπλώνεται η ιστορία της.

Η Νικόπολη ήταν γνωστή από τα χρόνια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Το αρχαίο τμήμα της, που απλώνεται σε έκταση 9.000 στρεμμάτων στη χερσόνησο της Πρέβεζας και το οποίο διατηρείται σε καλή κατάσταση, χτίστηκε από τον Οκταβιανό, μετά την νίκη του στην περίφημη ναυμαχία του Ακτίου το 31 π.Χ. Στην αρχαία Νικόπολη βρίσκεται κανείς και το μνημείο του Αυγούστου, το οποίο

ίδρυσε ο Οκταβιανός-Αύγουστος μετά τη ναυμαχία του Ακτίου. Ένα άλλο μνημείο είναι το Θέατρο, το οποίο βρίσκεται νοτιοανατολικά του μνημείου του Αυγούστου. Τέλος στο αρχαιολογικό μουσείο της Νικόπολης εκτίθενται αντικείμενα που ήρθαν στο φως από ανασκαφές, όπως αγάλματα, σαρκοφάγοι και σκεύη αρχαϊκής, ρωμαϊκής και βυζαντινής εποχής.

3.1.1 SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Δυνατά σημεία

- Παρουσιάζεται πληθώρα ελκυστικών ακτών και καθαρής θάλασσας καθώς και μεγάλος αριθμός πολιτιστικών πόρων και αρχαιολογικών χώρων
- Υπάρχει η μεγαλύτερη συγκέντρωση κλινών στην περιοχή από ολόκληρη την Περιφέρεια Ηπείρου και ικανοποιητικός αριθμός ιδιωτικών μαρίνων και τα περισσότερα camping στην περιοχή
- Υπάρχουν πολλοί τρόποι πρόσβασης στον νομό και κυρίως αεροδρόμιο, το οποίο δέχεται πολλές πτήσεις charter

Αδύνατα σημεία

- Οι παραλιακές ενότητες (Πρέβεζα, Κανάλι, Πάργα) διαθέτουν ευρύ φάσμα εγκαταστάσεων-καταλυμάτων κύριων ξενοδοχειακών, ενοικιαζομένων δωματίων, διαμερισμάτων, οργανωμένων camping, υστερούν όμως ως προς το μέγεθος και την ποιότητα. Συγκεκριμένα η υπέροχη πόλη της Πάργας έχει υποβαθμιστεί πολύ με την ανεξέλεγκτη αύξηση δωματίων στην περιοχή της, με αποτέλεσμα να προσελκύει πλέον τουρισμό χαμηλών εισοδημάτων και λόγω αυτού του υπερκορεσμού αναγκάζεται να δουλεύει με τουριστικά γραφεία, τα οποία πληρώνουν τα δωμάτια 1.760 Ευρώ περίπου την σεζόν, με αποτέλεσμα η περιοχή να έχει τουρισμό σε τιμή κόστους (περίπου 15 Ευρώ το δωμάτιο την ημέρα)
- Είναι γεγονός ότι ο περισσότερος τουρισμός της περιοχής έρχεται συνήθως για τις ακτές της και έτσι μένουν αναξιοποίητοι οι υπόλοιποι πόροι της
- Η πόλη της Πρέβεζας δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη τουριστική κίνηση ενώ έχει όλα τα προσόντα μιας τουριστικής πόλης, η οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί και να γίνει ο δεύτερος πόλος έλξης στην περιοχή μετά την Πάργα. Η τουριστική της περίοδος είναι συνήθως 30 ημέρες και μάλιστα με τουρισμό μικρού εισοδήματος, λόγω χαμηλής ποιότητας των καταλυμάτων (μέσα στην πόλη υπάρχουν μόνο ξενοδοχεία Β', Γ', και Δ' κατηγορίας). Έτσι περιορίζεται συνήθως σε ντόπιο τουρισμό συνήθως χαμηλής στάθμης και ποιότητας. Σε αυτό συμβάλλει και το ότι ο περισσότερος κόσμος δεν γνωρίζει το Άκτιο σαν πολιτικό αεροδρόμιο. Επίσης, δεν υπάρχει ανάπτυξη ακτών, η θάλασσα παραμένει αναξιοποίητη, η περιοχή είναι άναρχα δομημένη με άφθονα τουριστικά καταλύματα διάσπαρτα παντού. Δεν υπάρχει καμία χωροταξική μελέτη για την περιοχή, γεγονός που είναι πολύ σημαντικό για καθυστέρηση της ανάπτυξης της. Δεν έχουν γίνει ακόμη ορατές επενδύσεις στον τουρισμό και γενικότερα ο τουρισμός δεν αντιμετωπίζεται επαγγελματικά στην

περιοχή. Αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό ότι είναι η δεύτερη ασχολία των κατοίκων της με αποτέλεσμα να μην υπάρχει το ανάλογο ενδιαφέρον για την σωστή εξέλιξη του.

- Η αρχαία πόλη της Νικόπολης δεν έχει αξιοποιηθεί όσο θα έπρεπε, όπως επίσης και το Νεκρομάντειο. Δεν υπάρχει φύλακας εκεί, ούτε και επίσημος ξεναγός. Επίσης δεν υπάρχει κανενός είδους ενημερωτικό φυλλάδιο, σήμανση ή κάποια αναπαράσταση της ιστορίας και των δρώμενων σύμφωνα με την μυθολογία.
- Παρουσιάζονται πολλά παράπονα αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών για βρώμικα δωμάτια, κακά εστιατόρια, άσχημη μεταχείριση, εγκαταλελειμμένους αρχαιολογικούς και φυσικούς πόρους.
- Η λίμνη Ζηρός, η οποία θεωρείται καταπληκτική, μένει αναξιοποίητη. Οι Δήμοι Θεσπρωτικό, Ανώι, Λούρος μένουν επίσης αναξιοποίητοι μη διαθέτοντας κανένα κατάλυμα στην περιοχή. Ιδιαίτερα το Ανώι το οποίο παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον από άποψη φυσικών πόρων είναι τελείως αναξιοποίητο και δεν έχει κανενός είδους τουρισμό.
- Οι περιοχές Λυγιά, Βράχος, Λούτσα, Αμμουδιά έχουν τουριστική περίοδο περίπου 30 ημερών μόνο και φιλοξενούν συνήθως ντόπιους (Αρτινούς, Γιαννιώτες, Πρεβεζάνους) και μερικούς Θεσσαλονικείς, Αθηναίους και λίγους Ιταλούς, χαμηλών εισοδημάτων.
- Παρατηρείται έντονο φαινόμενο ανταγωνισμού μεταξύ των Δήμων του νομού (Πάργα-Πρέβεζα). Από την Πάργα, οι τουρίστες προωθούνται πολύ συχνά, μέσω τοπικών πρακτορείων, απευθείας στους Παξούς, στην αρχαία Νικόπολη ή στο Ζαγόρι, χωρίς να προβλέπεται επίσκεψη ή διαμονή στην Πρέβεζα. Ακόμη σε συνεννόηση με ξένους πράκτορες όταν διαφημίζεται το τουριστικό πακέτο της περιοχής προτείνεται μόνο η Πάργα εις βάρος των υπόλοιπων περιοχών του νομού.
- Οι Παργινοί δεν επιθυμούν ιδιαίτερα να συμπληρωθούν τα τουριστικά τους πακέτα με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στις γύρω τουριστικές ενότητες, διότι φοβούνται ότι θα χάσουν την αποκλειστικότητα των διανυκτερεύσεων των τουριστών τους. Επιδιώκουν κατά το δυνατόν να μένουν οι τουρίστες όλο το διάστημα των διακοπών τους στην Πάργα, προτείνοντας μόνο ημερήσιες εκδρομές στις γύρω περιοχές, ώστε να μη χάνονται οι διανυκτερεύσεις με αντίστοιχες άλλων πόλεων.

Ευκαιρίες

- Μπορεί να γίνει ιδιαίτερη ανάπτυξη και αξιοποίηση όλων των πόρων της περιοχής και ιδιαίτερα των θαλάσσιων
- Μπορεί να γίνει αξιοποίηση των υπό κατασκευή δικτύων (λιμένων), αλλά και των υπάρχουσων μαρίνων για προσέλκυση τουρισμού
- Μπορεί να γίνει ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συνδυασμό με τον θαλάσσιο και τον ιστορικό-πολιτιστικό τουρισμό.

Απειλές

- Ο ανταγωνισμός κυρίως του θαλάσσιου τουρισμού με τα νησιά του Ιονίου
- Ο ανταγωνισμός με τις περιοχές που θα αξιοποιήσουν την «Ιόνια οδό» και τα άλλα υπό κατασκευή δίκτυα εκμετάλλευσης της ζώνης ναυσιπλοΐας Ιονίου
- Η χαμηλή ποιότητα των καταλυμάτων σε σχέση με περιοχές παρόμοιου τουριστικού ενδιαφέροντος και η χαμηλή τεχνογνωσία ανθρώπινου δυναμικού μπορούν να αποτελέσουν απειλές για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής και την προσέλκυση ποιοτικότερου τουρισμού.

Μετατροπή αδυναμιών σε ευκαιρίες και δυνάμεις

Η περιοχή παρουσιάζει ένα μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Αυτό είναι οι τεράστιες παραλίες που διαθέτει με τις καταπληκτικές ακτές, οι οποίες βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση με τις περιοχές διαφόρων εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προκύπτουν από τον υπόλοιπο πλούτο της περιοχής. Επίσης, διαθέτει πολλά αξιοποιήσιμα μέρη με ενδιαφέροντα υδροτοπικά οικοσυστήματα όπως το τμήμα του Αχέρωντα από Γλυκί μέχρι Καστρί, τα Νότια Στενά του Λούρου, η Λίμνη Ζηρός και η κοιλάδα του Αχέρωντα από Αλώνι μέχρι Γλυκή. Άλλα αξιοποιήσιμα μέρη αποτελούν η εκβολή του Αχέρωντα και το Νεκρομάντιο, το αισθητικό δάσος Μύτικα Πρεβέζης, τα Νησάκια και το Φρούριο. Επομένως θα πρέπει να γίνει μια ορθολογική και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, μέσω της αξιοποίησης των τουριστικών πόρων της περιοχής. Σε αυτό μπορούν να συμβάλλουν και τα τουριστικά πρακτορεία με διάφορες εκδρομές και κατάλληλα τουριστικά πακέτα.

Οι αρμόδιοι τοπικοί φορείς θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με πράκτορες του εξωτερικού για καλύτερη προβολή της περιοχής και για την εισροή περισσότερων τουριστών και να σχεδιάσουν κάποια τουριστικά προγράμματα και πακέτα με πολυμορφία τουριστικών ενδιαφερόντων και όχι μόνο θαλασσινών διακοπών, τα οποία θα προτείνουν σε ξένους πράκτορες. Τα προγράμματα αυτά θα περιλαμβάνουν εναλλακτικές προτάσεις για σκέτη διαμονή διακοπών ή διαμονή σε συνδυασμό με εκδρομές σε διάφορα αξιοθέατα και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Απαραίτητη όμως είναι και η οργάνωση σωστής και συστηματικής υποδομής για την περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και της προτίμησης της από τουρισμό ανώτερου επιπέδου σε συνδυασμό με κατάλληλη παιδεία τουριστικών επαγγελματιών κυρίως στα ξενοδοχεία.

3.2 ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ

Γενικά

Από τις πλέον όμορφες περιοχές της Ελλάδας είναι ο Νομός Άρτας. Βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας και ανήκει γεωγραφικά και διοικητικά στην Ήπειρο, καταλαμβάνει το ΝΑ τμήμα της Ηπείρου. Έχει έκταση 1.612 τ. χλμ. και πληθυσμό 80.044 κατοίκους. Συνορεύει με τους νομούς Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Αιτωλοακαρνανίας, Τρικάλων και Καρδίτσας. Βρέχεται από τον Αμβρακικό Κόλπο και πρωτεύουσα του είναι η Άρτα.

Το έδαφος του νομού είναι κυρίως ορεινό με κυριότερα όρη τα Τζουμέρκα ή Αθαμανικά Όρη, το Ξεροβούνι και τα Όρη του Βάλτου. Στο νοτιοδυτικό όμως τμήμα σχηματίζεται μια ευρεία παραθαλάσσια πεδινή έκταση, η πεδιάδα της Άρτας, που είναι και η μεγαλύτερη πεδιάδα της Ηπείρου. Όσον αφορά το κλίμα του νομού στα παράλια τμήματα του και στο δυτικό τμήμα είναι μεσογειακό ενώ στο εσωτερικό γίνεται ηπειρωτικό, εξ' αιτίας των μεγάλων ορεινών όγκων.

Ο νομός διαθέτει ένα καλά οργανωμένο οδικό δίκτυο τόσο προς τις ορεινές περιοχές όσο και προς τις περιοχές του κάμπου. Καθ' όλη την διάρκεια του έτους το οδικό δίκτυο είναι προσπελάσιμο με μηδαμινά προβλήματα κατά την χειμερινή περίοδο.

Αξιοθέατα

Ο νομός έχει πολλά αξιόλογα θρησκευτικά και ιστορικά μνημεία να αναδείξει. Στο νομό με τα καταπράσινα μαγευτικά τοπία εξερευνεί κανείς τα γραφικά χωριά, περνώντας μέσα από ελατοδάση και πηγές με τρεχούμενα κρυστάλλινα νερά. Ένας τόπος ιδανικός για τους λάτρεις της φύσης, ο οποίος εκτός από τα πολυάριθμα αξιοθέατα και μουσεία και το μοναδικό θέαμα τους κύκνους στον Αμβρακικό κόλπο, προσφέρει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να δοκιμάσει ριψοκίνδυνα σπορ ή να γνωρίσει την παραδοσιακή κουλτούρα μέσα από έθιμα και παραδόσεις των φιλόξενων κατοίκων.

Πόλεις

Μία από τις σημαντικότερες πόλεις του νομού που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η πρωτεύουσα του, η Άρτα.

Άρτα: Η σημερινή Άρτα είναι κτισμένη στην πλούσια, εύφορη πεδιάδα της Αμβρακίας, στην αριστερή όχθη του ποταμού Αράχθου και ανεβαίνει αμφιθεατρικά στους βορειοδυτικούς πρόποδες του λόφου, που από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα ονομάζεται Περάνθη.

Η πόλη ξεχωρίζει για τα αξιόλογα ιστορικά μνημεία και οι τοποθεσίες απείρου φυσικού κάλλους. Την κοσμούν οι βυζαντινές εκκλησίες και αξιόλογα

νεοκλασικά κτίρια. Η μεσαιωνική όμως φυσιογνωμία της Άρτας αναδύεται με τρόπο επιβλητικό από το κάστρο της πόλης. Το κάστρο της Άρτας είναι ένα βυζαντινό κάστρο του 13ου αιώνα. Χτίστηκε πάνω στο πανάρχαιο περίτεχνο κάστρο της Αμβρακίας, η οποία ήταν αποικία των Κορινθίων και την οποία είχαν περιτειχίσει, και δέχτηκε με το πέρασμα του χρόνου πολλές μετατροπές από τον Άγγελο Κομνηνό και τον Αλή Πασά.

Σήμερα αποτελείται από τρία μέρη, το κυρίως φρούριο, δύο μικρά, εξωτερικά περιτειχίσματα και το εσωτερικό οχυρό ή Ακρόπολη. Στο κέντρο του λοφίσκου όπου είναι κτισμένο το κάστρο, σώζονται ερείπια μεγάλου κτιρίου το οποίο πιθανολογείται ότι αποτελούσε τα ανάκτορα των Κομνηνών και το βασιλικό παρεκκλήσι. Στη βόρεια πλευρά του καταφύγιου υπάρχει μεγάλη αίθουσα με κάμαρες και θόλους, η οποία σήμερα χρησιμοποιείται ως χώρος θεατρικών παρασκηνίων. Απέναντι από την είσοδο του καταφύγιου υπάρχει τετράγωνος οικίσκος, τουρκικής κατασκευής, με λίθινη ανάγλυφη πλάκα, που αναπαριστά μια ανεστραμμένη άγκυρα.

Τον κυριότερο τουριστικό πόλο έλξης της πόλης αποτελεί το Γεφύρι, το οποίο βρίσκεται μόλις ένα χιλιόμετρο από το κέντρο της πόλης, πάνω στην εθνική οδό προς την Πρέβεζα και τα Γιάννενα. Ο πεζόδρομος που ξεκινάει από την πόλη καταλήγει στην αρχή του γεφυριού. Πάνω από τον ποταμό Άραχθο το παλιό και το νέο γεφύρι κοιτάζουν το ένα το άλλο πάνω. Στις δύο πλευρές των γεφυριών οι διαμορφωμένες πλατείες καλούν τους επισκέπτες της περιοχής να σουλατσάρουν ανάμεσα στα μαγαζάκια με τα τοπικά προϊόντα, να απολαύσουν καλό φαγητό στις μικρές ταβέρνες που έχουν θέα την ιστορία της Άρτας και να γευθούν τον καφέ ή το ποτό τους σε ένα περιβάλλον που μόνο αυτή η πόλη μπορεί να προσφέρει.

Το χλιοτραγουδισμένο γεφύρι της Άρτας μοιάζει να κουβαλάει την ιστορία της πόλης και είναι αλήθεια ότι ήταν ανέκαθεν συνδεδεμένο με τη μοίρα του αρτινού τόπου. Πρόκειται για ένα ιστορικό κτίσμα, σύμβολο και μνημείο της περιοχής, που έχει αποτελέσει αντικείμενο επιστημονικής έρευνας και μελέτης. Είναι ένα από τα πιο όμορφα γεφύρια της Ηπείρου και σίγουρα το πιο ξακουστό. Η κατασκευή του εντοπίζεται στα χρόνια της κλασικής Αμβρακίας επί Πύρου. Στη θέση εκείνου του γεφυριού χτίστηκε το 17ο αιώνα άλλο, πιο σύγχρονο. Στη μακράιωνη ύπαρξή του υπέστη πολλές επισκευές και προσθήκες. Η τελευταία επισκευή, στην οποία αναφέρεται και το δημοτικό τραγούδι, έγινε το 1612 στη μεγάλη κάμαρα με έξοδα του Αρτινού Θρακογιάννη. Η περίτεχνη αρχιτεκτονική του προκαλεί θαυμασμό και μας δίνει στοιχεία για την τεχνοτροπία της εποχής. Το σημερινό μήκος του γεφυριού φτάνει τα 145 μ. και το πλάτος του τα 3,75 μ. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι τέσσερις ημικυκλικές καμάρες δεν έχουν συμμετρία μεταξύ τους.

Πέρα όμως από την παράδοση και την ιστορία η Άρτα είναι μια σύγχρονη πόλη, που ακολουθεί πορεία εκσυγχρονισμού και τουριστικής ανάπτυξης. Διαθέτει ένα Εκθεσιακό Κέντρο, το οποίο βρίσκεται στα παρόχθια του ποταμού

Άραχθου και καλύπτει μια έκταση 60 στρεμμάτων. Αποτελεί ένα σύγχρονο κέντρο, που προς το παρόν λειτουργεί μόνο ως υπαίθριο. Φιλοξενεί, ως επί το πλείστον, διάφορες εμπορικές εκθέσεις αλλά και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Στον ίδιο χώρο βρίσκεται και το Συνεδριακό Κέντρο της Άρτας. Η αίθουσά του είναι χωρητικότητας διακοσίων ατόμων. Διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό, όπως μικροφωνικές εγκαταστάσεις, μεταφραστικά, οθόνες κινηματογράφου, προβολές βίντεο κ.ά. Η αίθουσα του Συνεδριακού Κέντρου ονομάζεται "Αίθουσα Διώνη".

3.2.1. SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΤΑΣ

Δυνατά σημεία

- Ο νομός παρουσιάζει κατά τόπους ελκυστικό φυσικό περιβάλλον
- Υπάρχει παραγωγή τοπικών προϊόντων
- Το οδικό δίκτυο του νομού θεωρείται ικανοποιητικό
- Η πόλη θεωρείται βυζαντινό κέντρο με πλήθος μοναστηριών και εκκλησιών

Αδύνατα σημεία

- Ο νομός Άρτας παραμένει ο πλέον τουριστικά "φτωχός" νομός της Περιφέρειας. Θεωρείται τόπος περισσότερο δημοφιλής για τους ημεδαπούς, σε σχέση με τους αλλοδαπούς, προσελκύοντας κυρίως μέσα και χαμηλά εισοδήματα.
- Παρουσιάζεται έλλειψη ικανοποιητικών τουριστικών πόρων στην περιοχή που να τραβήξουν τον επισκέπτη αλλά και μέσω των προβολών των υπαρχόντων πόρων
- Ο νομός θεωρείται απομονωμένος, λόγω της ύπαρξης μόνο οδικού δικτύου στην περιοχή
- Το μεγάλο πρόβλημα σε όλο τον Νομό είναι ότι δεν υπάρχει η απαραίτητη υποδομή για την επιδιωκόμενη ανάπτυξη του τουρισμού και την αντίστοιχη εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Η περιοχή δεν διαθέτει αρκετά ξενοδοχεία και καταλύματα, ιδιαίτερους χώρους εστίασης και αναψυχής, η δε τουριστική της κίνηση περιορίζεται στους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο. Ο τουρισμός της δεν θεωρείται αποδοτικός, δεν έχει χαρακτήρα και κυρίως βασίζεται στην επιστροφή των ετεροδημοτών στην πόλη τους κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και όχι σε ξένους τουρίστες.
- Υπάρχει έλλειψη από επενδυτές οι οποίοι να θέλουν να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή. Θεωρείται βέβαιο ότι θα πρέπει να υπάρξει ιδιωτική πρωτοβουλία για να επιτευχθεί το αναμενόμενο αποτέλεσμα της ανάπτυξης της πόλης και αυτό σημαίνει ότι για τους επίδοξους επενδυτές θα πρέπει να εξασφαλιστούν κάποια κίνητρα και κονδύλια μέσω προγραμμάτων ΕΟΤ και ΠΕΠ, ώστε να επενδύσουν κατάλληλα στην περιοχή.

Ευκαιρίες

- Μπορούν να αξιοποιηθούν οι υπό κατασκευή καινούριοι οδικοί άξονες για την αύξηση της τουριστικής κίνησης και κυρίως για διακοπές σύντομης διάρκειας και τα Σαββατοκύριακα
- Μπορεί να προβάλλει εναλλακτικές μορφές τουρισμού (αγροτουρισμό-οικοτουρισμό, τουρισμό περιπέτειας, πολιτιστικό-θρησκευτικό τουρισμό) και να αναπτύξει και να αξιοποιήσει ιδιαίτερα τον ορεινό τουρισμό.
- Μπορεί να προσλάβει ιδιαίτερη σημασία ως "πύλη" εισόδου από την Κεντρική Ελλάδα, εφ' όσον υλοποιηθεί η οδική σύνδεση Άρτας - Καρδίτσας, η οποία θα εξασφαλίζει επίσης την άμεση επικοινωνία και συνεργασία δύο σημαντικών παραγωγικών αγροτικών περιοχών της χώρας

Απειλές

- Η αδυναμία τοποθέτησης της Άρτας ως τουριστικού προορισμού, λόγω των λίγων τουριστικών πόρων που διαθέτει
- Ο ανταγωνισμός σε σχέση με τις άλλες περιοχές που θα αξιοποιήσουν επίσης την Εγνατία οδό
- Η αδυναμία προσέγγισης επενδυτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή και χαμηλή τεχνογνωσία ανθρώπινου δυναμικού

Μετατροπή αδυναμιών σε ευκαιρίες και δυνάμεις

Μια πολύ σημαντική μορφή εναλλακτικού τουρισμού που μπορεί να αναπτύξει η περιοχή είναι ο πολιτιστικό-θρησκευτικός τουρισμός, ο οποίος ενδιαφέρει μία μεγάλη μερίδα αγοράς τουριστών και κυρίως Ευρωπαίων, οι οποίοι δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εποχή του Βυζαντίου. Η πόλη θεωρείται Βυζαντινό κέντρο μαζί με την περιοχή του Μυστρά στην Πελοπόννησο και την πόλη της Καστοριάς, διαθέτοντας τα περισσότερα Βυζαντινά μνημεία, εκκλησίες και μοναστήρια από όλες τις προαναφερθείσες περιοχές.

Η περιοχή προσφέρεται επίσης και για ανάπτυξη οικολογικού και εκπαιδευτικού τουρισμού καθώς διαθέτει τον σπάνιο υγροβιότοπο του Αμβρακικού, που είναι προστατευόμενος από την διεθνή συνθήκη RAMSAR και που αποτελεί ήδη μεγάλο πόλο έλξης ενδιαφέροντος. Οι λιμνοθάλασσες Ροδιάς-Τσουκαλιού, Τσοπέλι Αμβρακικού, Λογαράου και Δέλτα Αράχθου θεωρούνται τουριστικά αξιοποιήσιμες περιοχές ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους οικολογικής, κοινωνικοοικονομικής, πολιτιστικής και αισθητικής αξίας.

3.3 ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Γενικά

Ο Ν. Θεσπρωτίας βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας, στα Νοτιοδυτικά του Ν. Ιωαννίνων, στα βορειοδυτικά του Ν. Πρέβεζας, ενώ το νοτιοδυτικό τμήμα της βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος. Η έκταση του ανέρχεται σε 1.515 τετρ. Χιλιόμετρα και η πληθυσμιακή του πυκνότητα είναι πολύ χαμηλή, μόλις 29 κάτοικοι ανά τετρ. χιλιόμετρο. Σύμφωνα με απογραφή του 1991 ο πληθυσμός ήταν 44.188 κάτοικοι.

Στην παραγωγική δομή του νομού, κυριαρχούν η γεωργία και η κτηνοτροφία, ενώ η μεταποίηση βρίσκεται σε υποτυπώδη κατάσταση, και ο τουρισμός, παρά τις δυνατότητες ανάπτυξης του, βρίσκεται σε χαμηλά σχετικά επίπεδα περιορισμένος στην πόλη της Ηγουμενίτσας και την περιοχή των Συβότων και Πέρδικας. Τέλος ο νομός παρουσιάζει σημαντικούς και αξιόλογους φυσικούς και παραγωγικούς πόρους, οι οποίοι με την κατάλληλη στρατηγική, μπορούν να αξιοποιηθούν και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του.

Η γεωμορφολογία του τον καθιστά κυρίως ημιορεινό (40%), ενώ οι πεδιάδες καλύπτουν μόνο το 17% της συνολικής έκτασης του. Είναι μία κατεχοχήν ορεινή περιοχή που σχηματίζεται από τις δυτικές οροσειρές της Πίνδου, που βαθμιαία χαμηλώνουν δυτικά προς τη θάλασσα. Ανάμεσα στις οροσειρές αυτές ανοίγονται μικρές στενόμακρες κοιλάδες, που διασχίζονται από τους ποταμούς Κάλαμο και Αχέροντα, οι οποίοι εκβάλλουν στο Ιόνιο πέλαγος.

Διοικητικά ανήκει στην Περιφέρεια Ηπείρου και εξαρτάται από τα Ιωάννινα, τη Κέρκυρα και την Αθήνα. Αποτελείται από τις επαρχίες Θυάμιδος, Μαργαριτίου, Σουλίου και Φιλιατών και από 93 οικισμούς. Ως κέντρο θεωρείται η Ηγουμενίτσα, η οποία χαρακτηρίζεται ως ημιαστική περιοχή.

Αξιοθέατα-Μνημεία

Ο νομός διακρίνεται για την φυσική ομορφιά του. Διαθέτει απέραντες ακρογιαλιές, γραφικά χωριά και ορεινούς τόπους με αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Σύβοτα: Σε μια καταπράσινη περιοχή, με ειδυλλιακές παραλίες, συναντάμε το παραθαλάσσιο χωριό Σύβοτα. Βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού Θεσπρωτίας και απέχει 24 χλμ. από την Ηγουμενίτσα. Πρόκειται για ένα πανέμορφο χωριό που η ιστορία του χάνεται στα βάθη των αιώνων. Είναι γνωστό από την αρχαιότητα, καθώς εκεί έλαβε χώρα η περιβόητη ναυμαχία των Συβότων το 433 π.Χ. μεταξύ Κερκυραίων και Κορινθίων.

Αυτό που κάνει το χωριό να ξεχωρίζει είναι η μοναδικότητα του τοπίου, ο συνδυασμός του πράσινου και του γαλάζιου της θάλασσας, που του προσδίδουν μια νησιώτικη γοητεία. Περιστοιχίζεται από πανέμορφες παραλίες. Οι πιο

δημοφιλείς και κοσμοπολίτικες είναι η Μέγα Άμμος, Μικρή Μέγα Άμμος, η Ζάβια, η Πισίνα, ο Γαλλικός Μόλος και η Ζέρη. Στο νησάκι Μουρτεμένο ξεχωρίζει η παραλία της Μπέλλα Βράκα λόγω της μοναδικής ομορφιάς της και της ιδιαιτερότητάς της καθώς συνδέει το νησί με τη στεριά μέσω μιας λουρίδας άμμου. Το λιμανάκι των Συβότων τη θερινή κυρίως περίοδο είναι γεμάτο με σκάφη, γιοτ, κότερα και θαλαμηγούς. Με βάση το χωριό μπορεί κάποιος να εξερευνήσει τις παραλίες και τους ορμίσκους της περιοχής, που είναι απροσπέλαστοι από την ξηρά. Ακόμη μπορεί κάποιος να επισκεφθεί την Κέρκυρα, τους Παξούς και τους Αντίπαξους, τις πηγές του Άδη στον Αχέροντα, το Νεκρομαντείο και την Πάργα.

Κατά τη διαμονή κάποιου στα Σύβοτα, μπορεί να επισκεφθεί και τα άλλα χωριά του δήμου τα οποία διακρίνονται για τις ομορφιές τους. Η περιήγηση μπορεί να ξεκινήσει από την Πλαταριά, το χωριό στο οποίο βρίσκεται και η έδρα του δήμου. Είναι ένας πανέμορφος οικισμός, που βρίσκεται ανάμεσα στα ακρωτήρια Αγιονήσι και Χοιρονήσι και μεταξύ των λιμένων Ηγουμενίσσας και Συβότων. Στη θέση του σημερινού χωριού λέγεται ότι υπήρχε η αρχαία Καλαμίνη ή Καλαμωνία του Στεφάνου Βυζαντίου και η Αλμίνη του Πτολεμαίου. Στη συνέχεια αξίζει να επισκεφθεί κανείς τη Φασκομηλιά και τη Σκορπιώνα. Το οδοιπορικό συνεχίζεται γνωρίζοντας τις ομορφιές της περιοχής και θαυμάζοντας την υπέροχη και επιβλητική θέα προς τον όρμο της Πλαταριάς από τον Αργυρότοπο. Στην τοποθεσία Βράχος Πολυνερίου υπάρχουν τα απομεινάρια ενός οχυρωμένου οικισμού της κλασικής-ελληνιστικής περιόδου και της βυζαντινής Ακρόπολης. Με κατεύθυνση το εγκαταλειμμένο χωριό Βραχώνας, εκεί μπορεί να δει κανείς τα τείχη της προϊστορικής Ακρόπολης της εποχής του Χαλκού. Αξιόλογο θεωρείται το ανεξερεύνητο σπήλαιο με τους υπέροχους σταλακτίτες και σταλαγμίτες που βρίσκεται στο Πολυνέρι.

Σαγιάδα: Βορειοδυτικά του νομού Θεσπρωτίας συναντάμε το δήμο Σαγιάδας. Απέχει 23 χιλιόμετρα από την Ηγουμενίτσα και βρίσκεται απέναντι από την Κέρκυρα, με την οποία τους καλοκαιρινούς μήνες συνδέεται καθημερινά. Καταλαμβάνει την παράλια-πεδινή και λοφώδη-περιοχή βόρεια των παλιών εκβολών του Καλαμά μέχρι την ελληνοαλβανική μεθόριο. Ο δήμος αποτελείται από πέντε συνολικά διαμερίσματα. Καθένα απ' αυτά έχει προσθέσει στο 'παζλ' της ιστορίας της Ηπείρου το δικό του λιθαράκι. Η περιοχή της Σαγιάδας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, υπήρξε το "μήλον της έριδος" ανάμεσα σε Ενετούς και Τούρκους.

Σήμερα η Σαγιάδα αποτελεί το ωραιότερο φαροχώρι του ομώνυμου δήμου, το οποίο ολοένα αναπτύσσεται τουριστικά, προσφέροντας στους επισκέπτες του ήσυχες διακοπές κοντά στη φύση. Όλοι οι οικισμοί του δήμου Σαγιάδας έχουν αναρίθμητες φυσικές ομορφιές, αλλά και αξιόλογα αξιοθέατα, τα οποία αξίζει κανείς να επισκεφθεί. Το εγκαταλειμμένο χωριό της παλιάς Σαγιάδας χάρη στις παλιές εκκλησίες, τα καλντερίμια, τα αλώνια και τα λιγοστά σπίτια που σώζονται και που παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, αποτελεί πόλο έλξης των επισκεπτών. Πόλο έλξης αποτελούν επίσης, η μονή Ραγίου, το

χωριό Γιτάνη, πρωτεύουσα της παλιάς Θεσπρωτίας και το Στροβίλι, ένα ιστορικό χωριό.

Τέλος ενδιαφέρον προκαλεί το νέο δέλτα του ποταμού Καλαμά που ορίζεται από το τρίγωνο Ηγουμενίτσα-Ράγιο-Σαγιάδα. Τα σημερινά βουνά και λόφοι που βρίσκονται μέσα στην πεδιάδα ήταν κάποτε νησιά. Αλλά με την πάροδο των χρόνων η περιοχή μεταβλήθηκε σε βάλτο. Στη δεκαετία του 1960, με την αλλαγή που έγινε στην κοίτη του ποταμού δημιουργήθηκε η σημερινή πεδιάδα. Οι κοίτες του ποταμού είναι γεμάτες από πλατάνια, ενώ τα κοπάδια με τα άγρια άλογα που περιφέρονται αποτελούν μια ευχάριστη έκπληξη για τους επισκέπτες. Μπορεί κανείς να επισκεφθεί τα νησάκια που έχουν δημιουργηθεί μέσα στο δέλτα του ποταμού και να παρατηρήσει τα χιλιάδες πουλιά που φωλιάζουν στον υγρότοπο, καθώς και να πάει από τη Σαγιάδα με καΐκι, η διαδρομή είναι μαγευτική.

Μαργαρίτι: Σε μια πανέμορφη περιοχή που διακρίνεται για τα φυσικά και ιστορικά της αξιοθέατα συναντάμε το Δήμο Μαργαριτίου. Είναι ένας παραδοσιακός οικισμός με λιθόστρωτα καλντερίμια, πέτρινα σπίτια και παραδοσιακές βρύσες. Σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία, το Μαργαρίτι ιδρύθηκε το 15ο αιώνα και στην περίοδο της ακμής του αποτέλεσε ένα αξιόλογο φρούριο και σημαντικό εμπορικό κέντρο της εποχής. Στον οικισμό διατηρούνται πολλά λιθόκτιστα αρχοντικά των περασμένων αιώνων και σώζονται τα ερείπια ενός βενετσιάνικου κάστρου.

Ο επισκέπτης που θα βρεθεί στο Μαργαρίτι θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει έναν πανέμορφο τόπο. Το καταπράσινο τοπίο που περιβάλλει το δήμο, οι όμορφες πλατείες με τα πολύχρωμα λουλούδια, οι παραδοσιακές γειτονιές με τα στενά πλακόστρωτα δρομάκια και τα πέτρινα σπίτια, οι ζεστοί, φιλόξενοι κάτοικοι, όλα αυτά δημιουργούν τις καλύτερες προϋποθέσεις για ήρεμες και ξέγνοιαστες διακοπές.

Σημαντικά αξιοθέατα βρίσκονται στην τοποθεσία Πυργί, όπου οι επισκέπτες θα βρουν τον αρχαίο Πύργο που βρίσκεται στη διασταύρωση της εθνικής οδού Ηγουμενίτσας-Αθηνών. Στο Καρτέρι, στο κέντρο του σημερινού χωριού, βρίσκεται ένας βυζαντινός κοιμητηριακός ναΐσκος. Στο Μαργαρίτι, πρέπει κανείς να επισκεφθεί το βενετσιάνικο κάστρο και τον μιναρέ ενός κατεστραμμένου τζαμιού. Τέλος το στολίδι του δήμου, το Έλος Καλοδικίου. Είναι γνωστό ως η "λίμνη με τα νούφαρα" και βρίσκεται μεταξύ της Μορφής και του Ελευθερίου. Πρόκειται για μια τοποθεσία εξαιρετικής ομορφιάς.

Σούλι: Ηρωικό και ένδοξο χωριό, 73 χλμ. από την Ηγουμενίτσα. Είναι γνωστή η ιστορία του και η αντίστασή του εναντίον του Αλή Πασά, που το κυριέυσε το 1803, ύστερα από την προδοσία του Πήλιου Γούση. Κάθε χρόνο γίνονται εκδηλώσεις και αναπαράσταση της ανατίναξης της μονής Κουγκίου από τον καλόγερο Σαμουήλ. Αξίζει κάποιος να επισκεφθεί το Λαογραφικό Μουσείο και

τους οικισμούς Αυλότοπος, Τσαγκάρι, Φροσύνη και Κουκουλιό στην περιοχή του Σουλίου.

Πόλεις

Μία από τις σημαντικότερες πόλεις του νομού που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η πρωτεύουσα του, η Ηγουμενίτσα.

Ηγουμενίτσα: Η Ηγουμενίτσα είναι κτισμένη στην ακτή του Ιονίου, απέναντι από την Κέρκυρα και στο βάθος ενός όρμου, όχι μόνο αποτελεί τον σημαντικό κόμβο επικοινωνίας της Ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και μία τοποθεσία γεμάτη θέλητρα για όσους επιθυμήσουν να περάσουν στιγμές χαλάρωσης σ' αυτήν. Κυκλωμένη από δύο πευκόφυτους λόφους, η Ηγουμενίτσα είναι μια σύγχρονη πόλη με πολύβουο λιμάνι και πολλά ξενοδοχεία. Η στρατηγική, θα έλεγε κανείς, θέση της την έχει μετατρέψει σε μία από τις βασικές πύλες της Ελλάδας προς τη Δύση και το δεύτερο σε κίνηση, μετά την Πάτρα, λιμάνι της δυτικής Ελλάδας. Χιλιάδες είναι κάθε χρόνο τα εμπορεύματα που διακινούνται και οι ταξιδιώτες που περνούν από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας προς (και από) την Ιταλία και την Κέρκυρα. Και μία πύλη φυσικά δεν θα μπορούσε να υστερεί σε ιστορικά χαρακτηριστικά.

Όποιος βρεθεί στην Ηγουμενίτσα θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά αξιοθέατα στα οποία αποτυπώνεται και ο ιστορικός χαρακτήρας της περιοχής αλλά και η φυσική ομορφιά της. Στην πόλη αξίζει να επισκεφθεί κανείς το δασύλλιο (στο ανατολικό άκρο), όπου βρίσκονται τα ερείπια του τουρκικού κάστρου και το μοναστήρι Παγανίων, του 18ου αιώνα, με τοιχογραφίες και ψηφιδωτά (το οποίο έχει καταστραφεί κι έχει ξαναχτιστεί).

Είναι μια σύγχρονη πόλη που διατηρεί τις τοπικές της ιδιαιτερότητες, προσφέροντας από τα παραδοσιακά ταβερνάκια και ψαροταβέρνες μέχρι night clubs και ντίσκο, καλύπτοντας κάθε γούστο και απαίτηση. Μέσα στην πόλη αλλά και στους γύρω οικισμούς πραγματοποιούνται πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, ιδιαίτερα αυξημένες την περίοδο του καλοκαιριού, με μουσική, χορό, θέατρο, κινηματογράφο, εικαστικές εκθέσεις, προβολές, θαλάσσια αθλήματα, πανηγύρια κ.ά. Ξεχωριστό γεγονός αποτελεί το καρναβάλι της Ηγουμενίτσας και η Καθαρά Δευτέρα στον οικισμό Καστρί, όπου αναβιώνουν παλαιά έθιμα εδώ και εκατοντάδες χρόνια.

Σήμερα η Ηγουμενίτσα, αυτό το φυσικό σταυροδρόμι, αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική θαλάσσια πύλη εισόδου και εξόδου της Ελλάδας. Η προνομιακή αυτή θέση της θα αναβαθμιστεί με την ολοκλήρωση των εργασιών επέκτασης του λιμανιού αλλά και με την έναρξη λειτουργίας της Εγνατίας, σε συνδυασμό με την κατασκευή της Ιόνιας οδού και τη ζεύξη του Αμβρακικού. Το μέλλον επιφυλάσσει σίγουρα μεγάλους ρυθμούς ανάπτυξης, γεγονός που θα ωφελήσει και την ευρύτερη περιοχή του νομού.

3.3.1. SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Δυνατά σημεία

- Υπάρχουν πολλές ελκυστικές ακτές και καθαρή θάλασσα
- Η ύπαρξη του διεθνούς λιμένα θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για την περιοχή
- Υπάρχει μεγάλος αριθμός camping καλής ποιότητας

Αδύνατα σημεία

- Η τουριστική υποδομή της Θεσπρωτίας θεωρείται αρκετά υποβαθμισμένη. Δεν υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία πολυτελείας για να δεχτούν ποιοτικό τουρισμό. Την μεγαλύτερη συγκέντρωση κλινών παρουσιάζουν τα Σύβοτα (θεωρείται κορεσμένη περιοχή για την ίδρυση ξενοδοχειακών μονάδων). Οι ορεινές περιοχές Παραμυθιάς-Σουλίου σχεδόν δεν διαθέτουν τουριστικά καταλύματα (μόνο υποτυπώδη, περιορισμένων τύπων, μικρά και χαμηλής ποιότητας)
- Ο βαθμός τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής θεωρείται μέτριος με σημειακές συγκεντρώσεις μεγαλύτερης ανάπτυξης στις παραθαλάσσιες ενότητες, οι οποίες συγκεντρώνουν συνήθως μαζικό τουρισμό μέσης και υψηλής στάθμης και εσωτερικό παραθεριστικό τουρισμό μέσης προς χαμηλή στάθμη.
- Το πλήθος των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής κατ' ουσία παραμένει αναξιοποίητο. Δεν έχουν αξιοποιηθεί τόποι τουριστικού ενδιαφέροντος (αρχαιολογικοί χώροι, μοναστήρια) και δεν έχουν προβληθεί εκτεταμένοι τόποι ιστορικής μνήμης (Σούλι).
- Παρουσιάζεται πλημμελής λειτουργία έργων βασικής τουριστικής υποδομής. Οι τουριστικές υπηρεσίες που προσφέρονται θεωρούνται χαμηλού επιπέδου και δεν υπάρχουν οργανωμένες εκδρομές στην ενδοχώρα του νομού. Οι συγκοινωνίες στην περιοχή παρέχουν υποβαθμισμένες υπηρεσίες στους επισκέπτες (εξαιτίας και του κακού οδικού δικτύου), τα δρομολόγια είναι αραιά και δεν εξυπηρετούν αυτούς που θέλουν να επισκεφτούν τουριστικές περιοχές της Θεσπρωτίας. Επίσης απουσιάζουν από την περιοχή οι μαρίνες
- Παρουσιάζεται πλήρης έλλειψη υποδομών για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (κυνηγετικός, αθλητικός, φυσιολατρικός, αγροτουρισμός, κ.α.) που θα μπορούσαν να αναπτύξουν την ευρύτερη περιοχή και να διευρύνουν την τουριστική περίοδο.
- Παρουσιάζεται έλλειψη διοργάνωσης εκδηλώσεων διεθνούς και εθνικής προβολής.

Ευκαιρίες

- Μπορεί να γίνει αξιοποίηση όλων των πόρων της περιοχής για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα του θαλάσσιου
- Μπορεί να γίνει αξιοποίηση των υπό κατασκευή δικτύων (Ιόνιας και Εγνατίας οδού) για ανάπτυξη του τουρισμού και κυρίως ενίσχυση του τουρισμού των διημέρων

- Μπορεί να γίνει ιδιαίτερη αξιοποίηση του λιμανιού της Ηγουμενίτσας και των υπό κατασκευή μαρίνων για την εκμετάλλευση της ζώνης ναυσιπλοΐας Ιονίου. Του τελωνείου στα ελληνοαλβανικά σύνορα και του οδικού άξονα με τους Αγίους Σαράντα

Απειλές

- Ο ανταγωνισμός κυρίως θαλάσσιου τουρισμού με τα Ιόνια νησιά και η τουριστική ανάπτυξη των γειτονικών περιοχών που θα καθιερώσουν την Θεσπρωτία σε περιοχή transit
- Ο ανταγωνισμός με τις περιοχές που θα αξιοποιήσουν την Ιόνια οδό και τα άλλα υπό κατασκευή δίκτυα μεταφορών
- Η χαμηλότερη ποιότητα καταλυμάτων σε σχέση με περιοχές παρόμοιου τουριστικού ενδιαφέροντος και η χαμηλή τεχνογνωσία ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν απειλές για την ανάπτυξη του τουρισμού και ιδιαίτερα για την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού στην περιοχή
- Μεγάλος αριθμός λαθρομεταναστών και λαθρεμπορίου

Μετατροπές αδυναμιών σε ευκαιρίες και δυνάμεις

Στο Νομό Θεσπρωτίας υπάρχει μεγάλη προσφορά πόρων για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού καθώς η περιοχή είναι πλούσια σε τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους όπως η χαράδρα Καλπακιώτικου ρέματος στο Φοινίκι, το φράγμα και τα Στενά Καλαμά (Natura 2000), η κοιλάδα Καλαμά μεταξύ των χωριών Σιδέρη και Πηγαδούλι, η χαράδρα ρέματος Ντάλα και τα στενά Αχέροντα, τα Σύβοτα, η παραλία και νησάκι Πέραμος και η ακτή Δρεπάνου

Ο ρόλος της Ηγουμενίτσας, ως η "πύλη" της Ελλάδας από το Ιόνιο πέλαγος, την κατατάσσει στις περιοχές με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης, ιδιαίτερα και μετά την ολοκλήρωση του νέου λιμανιού της και των έργων της Εγνατίας οδού. Η Εγνατία οδός, ιδιαίτερα κατά το τμήμα της μεταξύ Ηγουμενίτσας και Ιωαννίνων θα προσελκύσει ανάπτυξη δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα που συνδέονται με τη λειτουργία του λιμανιού. Επίσης μέσω της Εγνατίας οδού θα γίνει πιο εύκολη η πρόσβαση στην περιοχή για τους Βορειοελλαδίτες που αποτελούν μια ακόμη αγορά στόχο για την περιοχή.

Μπορεί επίσης να αξιοποιήσει στο μέγιστο βαθμό την καθημερινή της επικοινωνία με την Ιταλία όχι μόνο σαν μεταβατικός σταθμός λιμάνι από και προς άλλους προορισμούς, αλλά και ως τόπος διακοπών.

3.4 ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γενικά

Ο νομός Ιωαννίνων είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση και πληθυσμό νομός της Ηπείρου. Συνορεύει ανατολικά με τους νομούς Καστοριάς, Γρεβενών, Τρικάλων και Άρτας, νότια με το νομό Πρέβεζας και δυτικά με το νομό Θεσπρωτίας. Στα βόρεια σύνορα είναι τα σύνορα με την Αλβανία. Έχει έκταση 4.990 τετ. χιλιόμετρα και ο πληθυσμός του είναι 161.667 (τελευταία απογραφή). Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη των Ιωαννίνων.

Είναι από τις ορεινές περιοχές της Ελλάδας με ψηλά βουνά (Πίνδος-Γράμμος-Σμόλικας κ.α.) και διασχίζεται από τα ποτάμια Αώο, Βοϊδομάτη, Καλαμά, Αραχθο, Λούρο και την αρχή του Αχελώου. Το κλίμα του νομού είναι ηπειρωτικό με μεγάλες βροχοπτώσεις ολόκληρο το χρόνο και η οικονομία του βασίζεται στην κτηνοτροφία, την γεωργία και το δασικό πλούτο. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται η βιοτεχνία και η βιομηχανία.

Αξιοθέατα-Μνημεία

Ο νομός Ιωαννίνων τα έχει όλα, υπέροχες λίμνες, πανέμορφα βουνά, ορμητικά ποτάμια, σπήλαια για εξερεύνηση, ιαματικές πηγές, άγρια φαράγγια που θα ικανοποιήσουν και τις πιο μεγάλες απαιτήσεις των επισκεπτών. Παράλληλα τα παραδοσιακά χωριά του, πραγματικά στολίδια μέσα σε τοπία απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς διηγούνται την ιστορία και τις παραδόσεις τους.

Μέτσοβο: Το Μέτσοβο είναι ένα κοσμοπολίτικο ορεινό κεφαλοχώρι, κτισμένο σε ύψος 1.160 μέτρων σε μια πλαγιά της Πίνδου, που ξεχωρίζει για την αρχοντική γοητεία, τη γραφικότητα και την αρχιτεκτονική του, απόλυτα εναρμονισμένη με το περιβάλλον. Βρίσκεται βορειοανατολικά των Ιωαννίνων και χαρακτηριστικά του είναι τα ηπειρωτικά κτίρια, η παραδοσιακή πλατεία και τα φημισμένα τυροκομεία της περιοχής. Από τα βουνά του Μετσόβου πηγάζουν μερικά από τα μεγαλύτερα ποτάμια της Ελλάδας όπως ο Αώος, ο Αραχθος και ο Πηνειός.

Οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφθούν το Μουσείο του ιδρύματος Τσοσίτσα και την Πινακοθήκη Αβέρωφ, που περιλαμβάνει έργα Ελλήνων καλλιτεχνών του 19ου και του 20ού αιώνα, το μοναστήρι του Αγ. Νικολάου με τοιχογραφίες του ζωγράφου Ευσταθίου, κτίσμα του 1300 και την εκκλησία της Αγ. Παρασκευής. Ακόμη 10 χλμ από την πόλη του Μετσόβου με υψόμετρο 1.400 μέτρα βρίσκεται η τεχνητή λίμνη Αωού, καθώς και πολλά χωριά όπως το Ανήλιο, η Μηλιά, η Κρανιά, η Χρυσοβίτσα και το Βοτονόσι και το οροπέδιο Πολιτσές, όπου απολαμβάνει κανείς ένα σπάνιο τοπίο με δάση και οξείς, έλατα και πεύκα.

Τέλος, οι επισκέπτες του Μετσόβου απολαμβάνουν την ξεχωριστή φιλοξενία και τις ομορφιές που τους προσφέρονται. Φημισμένα είναι τα

ξυλόγλυπτα κομφοτεχνήματα και τα μοναδικά τυριά που παρασκευάζονται στο τυροκομείο του Μετσόβου.

Δήμος Εγνατίας: Αποτελείται από τα εξής δημοτικά διαμερίσματα, τη Χρυσοβίτσα, τα Σίτσαϊνα, τη Μικρή και τη Μεγάλη Γότιστα και το Μεγάλο και Μικρό Περιστέρι, ένα υπέροχο κομμάτι γης που βρίσκεται βορειοδυτικά στο νομό Ιωαννίνων. Περίπου τα 124.000 στρέμματα από το όρος Λάκμος (Περιστέρι) μέχρι τους ποταμούς Μετσοβίτικος και Καλαριτικός και τις πηγές του Αώου, ο δήμος Εγνατίας μπορεί δικαιοματικά να χαρακτηριστεί παρθένα φύση.

Το όρος Λάκμος βρίσκεται στο κέντρο του δήμου, τα γάργαρα νερά που περνούν από τους πρόποδες του βουνού προσδίδουν ένα πολύ όμορφο τοπίο. Οι κοιλάδες που σχηματίζονται από τους δύο ποταμούς παρουσιάζουν μια μοναδική εικόνα αλσώδους τοπίου, που ξεχωρίζει στο γεωγραφικό ανάγλυφο. Ολόκληρη η κορυφή περικλείεται από τείχος που ακολουθεί τις άκρες του βράχου. Ένα από τα σημεία που αξίζει να επισκεφθεί κανείς είναι η εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, γνωστή και ως Μονή Χρυσοβίτσας. Εδώ βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας και αμέσως μετά ξεκίνησε η ανέγερση του ναού, το 1486. Σε όλη σχεδόν την έκταση του δήμου υπάρχουν μοναστήρια και εκκλησίες βυζαντινής εποχής. Δείγματα της νεότερης ιστορίας είναι τα μαντάνια, οι γραφικοί νερόμυλοι και οι νεροτριβές, που φανερώνουν τις συνθήκες ζωής που υπήρχαν δύο αιώνες πριν.

Η προσπάθεια ανάδειξης της περιοχής είναι υπαρκτή. Η κατασκευή χιονοδρομικού κέντρου στο όρος Λάκμος και η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού θα δώσουν διαφορετικό περιεχόμενο στη ζωή των κατοίκων της περιοχής, καθώς και η κατασκευή της Εγνατίας οδού αναμένεται να επηρεάσει πολύ την οργάνωση του χώρου και φυσικά τη δυναμική της περιοχής.

Κόνιτσα: Κωμόπολη χτισμένη στις κατάφυτες πλαγιές της Τραπεζίτσας, στο βουνό Τύμφη. Απέχει 63 χλμ. από τα Γιάννενα και έχει 4.000 κατοίκους. Η Κόνιτσα ενώθηκε με την υπόλοιπη Ελλάδα το 1913, μερικές μέρες μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων.

Αξίζει να επισκεφθεί κανείς το Λαογραφικό Μουσείο και το Μαυσωλείο, δίπλα στο δασάκι, καθώς και το σπίτι της Χάμκως, μητέρας του Αλή Πασά. Τον αναπαλαιωμένο νερόμυλο και νεροτριβή, το εργαστήριο ξυλογλυπτικής και το εργαστήριο χυλοπιτών και τραχανά. Ακόμη μπορεί κανείς να διασχίσει το φαράγγι του Αώου, με τη μοναδική στο είδος της πέτρινη τοξωτή γέφυρα. Το φαράγγι του Αώου έχει χαρακτηριστεί Εθνικός Δρυμός. Βόρεια της Κόνιτσας συναντά κανείς τα περίφημα μαστοροχώρια Πυρσόγιαννη και Βούρμπιανη, που οι κάτοικοί τους για αιώνες σκάλιζαν με μεράκι την πέτρα χτίζοντας αρχοντόσπιτα, εκκλησίες και γεφύρια σ' όλη την Ελλάδα.

Ακόμη βορειότερα στη λάκα του Αώου, υπάρχει η Βασιλίτσα, ένα σύγχρονο χιονοδρομικό κέντρο σε υψόμετρο 1.300 μέτρα. Η περιοχή διαθέτει

επίσης ιαματικές πηγές, όπως τα θειούχα λουτρά στα Καβάσιλα, την Πυξαριά και τον Αμάραντο σε υψόμετρο 1.260 μ., που είναι γνωστές για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες.

Σε απόσταση 12 χλμ. από την Κόνιτσα στην αριστερή όχθη του ποταμού Αώου βρίσκεται το υπέροχο πάρκο άγριας ζωής, πάρκο εξαιρετικής οικολογικής και περιβαλλοντικής αξίας. Η άγρια ζωή αναδεικνύεται με έναν πρωτότυπο τρόπο, που εξασφαλίζει την πλήρη ενημέρωση γύρω από τα ζώα που αποτελούν την άγρια πανίδα της χώρας μας και τα οποία απειλούνται με εξαφάνιση.

Τέλος το Μολυβδοσκεπάστο είναι το τελευταίο χωριό της Κόνιτσας στα σύνορα με την Αλβανία, με εργαστήριο-εκθετήριο και πολλά βυζαντινά μνημεία. Ένα από αυτά είναι και η Μονή Μολυβδοσκεπάστου. Η Παναγιά του Μολυβδοσκεπάστου είναι ένα από τα πιο ξακουστά μοναστήρια στην Ήπειρο και είναι 1300 ετών. Απέχει 20 χλμ. περίπου από την Κόνιτσα και λιγότερο από 2 χλμ. με τα σύνορα της Αλβανίας. Η ιστορία του αποτυπώνεται σε κάθε γωνιά του κτίσματος, η ομορφιά του καταγράφεται με την πρώτη ματιά και η ιερότητα του χώρου καθιστούν το μοναστήρι πρώτη προτεραιότητα για τον επισκέπτη της Κόνιτσας.

Ζαγόρι: Πρόκειται για 46 χωριά βορειοανατολικά των Ιωαννίνων, φωλιασμένα στα γύρω βουνά, με χαρακτηριστική ομορφιά και περίφημη αρχιτεκτονική. Το επιβλητικό φαράγγι του Βίκου σκίζει στα δύο το βουνό προσφέροντας ένα ξεχωριστό θέαμα. Μέσα από το φαράγγι αναβλύζει ο Βοϊδομάτης, το πιο καθαρό ποτάμι της Ευρώπης. Τα Ζαγοροχώρια χωρίζονται στο Κεντρικό ή κυρίως Ζαγόρι, το Ανατολικό ή Βλαχοζαγορά και το Δυτικό Ζαγόρι ή Κατώμενη.

Το ανατολικό Ζαγόρι είναι η περιοχή βορειοανατολικά των Ιωαννίνων, αριστερά από το δρόμο που οδηγεί στο Μέτσοβο, πυκνοδασωμένη με μεγάλα ρυάκια και γραφικά χωριά φωλιασμένα στο πράσινο. Προχωρώντας ένας δρόμος μας οδηγεί στο όμορφο πέτρινο γεφύρι της Τσίπιανης. Στο δρόμο συναντάμε το όμορφο χωριό Τρίστενο, που είναι χτισμένο σε μια δασωμένη πλαγιά, το γραφικό Γρεβενίτι με τα τρεχούμενα νερά και τη μονή Βοτσάς, που χτίστηκε από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Κων/νο Πωγωνάτο το 670 μ.Χ., το Φλαμπουράρι και τη Βοβούσα με το πέτρινο γεφύρι της, που τη διασχίζει ο ποταμός Αώος.

Το πιο ενδιαφέρον σε παραδοσιακά στοιχεία τμήμα του Ζαγορίου αποτελεί το κεντρικό Ζαγόρι, που βρίσκεται βόρεια των Ιωαννίνων και δεξιά του δρόμου προς Κόνιτσα. Τα περισσότερα χωριά του έχουν κηρυχθεί διατηρητέοι παραδοσιακοί οικισμοί. Τα άνω και κάτω πεδινά είναι δύο όμορφα παραδοσιακά χωριά με πλούσια πολιτιστική παράδοση και αξιόλογες εκκλησίες. Η Βίτσα είναι ένας από τους πιο σημαντικούς οικισμούς με θαυμάσιες εκκλησίες τυπικής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής όπως των Αγίων Πάντων και του Αγίου Νικολάου μια από τις λίγες σε βυζαντινό ρυθμό με ξυλόγλυπτο τέμπλο και αξιόλογες τοιχογραφίες.

Το Μονοδέντρι είναι επίσης γνωστό παραδοσιακό χωριό με πέτρινα δρομάκια και όμορφα αρχοντικά. Εδώ θα συναντήσουμε το μεταβυζαντινό εκκλησάκι του Αγ. Μηνά, την τρίκλιτη βασιλική του Αγ. Αθανασίου και το Μοναστήρι της Αγ. Παρασκευής (1412) χτισμένο στο χείλος του φαράγγιού του Βίκου. Στην αρχή του χωριού, ένα μονοπάτι δεξιά οδηγεί στο φαράγγι. Το πέρασμά του είναι μια μοναδική εμπειρία για κάθε φυσιολάτρη, περιπατητή και ορειβάτη.

Το φαράγγι αρχίζει μόλις 600 μ. από το χωριό. Έχει μήκος πάνω από 16 χλμ. και το βάθος του σε ορισμένα σημεία φτάνει στα 1.000 μέτρα με άνοιγμα περίπου 200 μ. Στα βορειοδυτικά του χωριού, μετά από 6 χλμ. περίπου, στη θέση Οξυά βρίσκεται ένα φυσικό μνημείο με τεράστιους βράχους φτιαγμένους από στρώματα πέτρας, η μία πάνω στην άλλη, πάνω ακριβώς από το φαράγγι του Βίκου.

Προχωρώντας ανατολικά συναντάμε το δίλοφο με τα γραφικά πέτρινα δρομάκια και τα έντονα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά στα καλοδιατηρημένα αρχοντόσπιτα. Κατεβαίνοντας την κοίτη του Βίκου συναντάμε το γεφύρι Κόκκορου ενώ κοντά στο χωριό Κήποι θα συναντήσουμε το γεφύρι Πλακίδα. Στους Κήπους βρίσκεται το θαυμάσιο Λαογραφικό Μουσείο με παραδοσιακά στοιχεία από όλη την περιοχή.

Από την άλλη μεριά του φαράγγιού συναντάμε το Κουκούλι με τη σπάνια Συλλογή Φυτών της χαράδρας του Βίκου του Κ. Λαζαρίδη. Συνεχίζοντας βόρεια, στα ατέλειωτα δάση αφήνουμε πίσω μας το Ηλιοχώρι και φτάνουμε στο Βρυσοχώρι με τα πέτρινα γεφύρια και τα κρυστάλλινα νερά. Απέναντι το χωριό Λάιστα, μέσα στο πράσινο με τη χαρακτηριστική αρχιτεκτονική των Ζαγοριών. Πάνω μας προβάλλει με δέος η κορυφή Τσούκα Ρόσσα (Κόκκινη Κορυφή) με ορθοπλαγιά 450 μέτρα. Γύρω της αλπικά τοπία καταλήγουν στη χαράδρα του Αωού. Ένα μονοπάτι οδηγεί στη Μονή Στομίου της Κόνιτσας.

Το Δυτικό Ζαγόρι αποτελούν μερικά χωριά στα βορειοδυτικά των Ιωαννίνων και δεξιά του δρόμου Καλιπάκι-Κόνιτσα. Στο δρόμο για την Αρίστη μας υποδέχεται η άγρια φυσική ομορφιά.

Συνεχίζοντας δεξιά φτάνουμε στο χωριό Βίκος. Η κατάβαση από μια πέτρινη σκάλα οδηγεί τους επισκέπτες στις πηγές του Βοϊδομάτη μέσα στη χαράδρα του Βίκου. Κατηφορίζοντας από την Αρίστη και κοντά στο Βοϊδομάτη, βρίσκεται η εντυπωσιακή Μονή της Σπηλιώτισσας. Περνώντας τα κρυστάλλινα νερά του Βοϊδομάτη μπορεί κανείς να εντυπωσιαστεί από το επιβλητικό τοπίο από γέρικα πλατάνια.

Ο δρόμος ανηφορίζει προς το Πάπιγκο, ένα παραδοσιακό χωριό με λιθόστρωτα δρομάκια και αξιόλογες εκκλησίες. Απέναντι προβάλλει η Αστράκα με τους πύργους της. Στα πόδια της το Μικρό Πάπιγκο και πάνω στο διάσελο το

καταφύγιο της Αστράκας. Από εδώ πεζοπορώντας κανείς φτάνει στη Δρακόλιμνη και την κορυφή της Γκαμήλας 2.497 μ.

Δωδώνη: Από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους του νομού Ιωαννίνων. Η περιοχή θεωρείται η αρχική κοιτίδα των ελληνόφωνων φυλών. Νοτιοδυτικά του αρχαίου ιερού βρίσκονται τα χωριά της Λάκκας και του Σουλίου. Η ομορφιά του φυσικού περιβάλλοντος και οι θρύλοι για τον ποταμό Αχέροντα, τις πύλες του Άδη, το μύθο της Μονοβύζας και τις έντονες ιστορικές μνήμες με τους αγώνες των Σουλιωτών συνθέτουν ένα μοναδικό σε ποικιλία και πλούτο σύνολο.

Οι φυσικές ομορφιές και οι εναλλαγές του τοπίου της περιοχής συνδυάζονται με ένα πλήθος μνημείων (βυζαντινός ναός Ταξιαρχών Κωνσταντίνου, οι μονές της Παναγίας του Σιστρουνίου και της Μεταμόρφωσης του Ρωμανού), που χρονολογούνται από τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή εποχή ως τα νεότερα χρόνια.

Ζίτσα: Είναι ένα από τα ωραιότερα χωριά της Ηπείρου και βρίσκεται 24 χλμ. βορειοδυτικά των Ιωαννίνων, σκαρφαλωμένη σε μια πλαγιά με γραφικά δρομάκια, αρχοντικά και πλούσια λαϊκή παράδοση. Η Ζίτσα είναι περιτριγυρισμένη από αμπελώνες, που παράγουν τα ονομαστά κρασιά της.

Οι επισκέπτες της Ζίτσας δεν πρέπει να παραλείψουν να επισκεφθούν το μοναστήρι του Αϊ-Λιά με θαυμάσιες τοιχογραφίες και θέα στα ηπειρωτικά βουνά και την κοιλάδα του ποταμού Καλαμά, το μοναστήρι της Παναγίας των Πατέρων, τις εκκλησίες του 14ου αιώνα, αφιερωμένες στην Παναγία και τους Ταξιάρχες και το οινοποιείο της Ζίτσας, όπου παράγονται τα φημισμένα κρασιά Ονομασίας Προελεύσεως.

Πέραμα: Παραδοσιακό, γραφικό χωριό στην άκρη της λίμνης Παμβώτιδας και σε απόσταση μόλις 4 χλμ. από τα Γιάννενα, στο δρόμο για το Μέτσοβο. Το Σπήλαιο, η Μονή Αγ. Γεωργίου ιδρυθείσα από τον ιερομόναχο Μάνο Γκούμα στην είσοδο των Λιγκιάδων, η Μονή του Προδρόμου στην Αγία Μαρίνα Κρύας (κτίσμα του 1508 και έργο των Αψαράδων Νεκταρίου και Θεοφάνη) και η Μονή Στούπαινας, κτίσμα του 1734 είναι μερικά από τα μνημεία που αξίζει κανείς να επισκεφθεί.

Πωγωνιανή: Κεφαλοχώρι της επαρχίας Πωγωνίου στα βορειοδυτικά του νομού Ιωαννίνων, σε απόσταση 86 χλμ. από τα Ιωάννινα. Κέντρο της επαρχίας είναι το Δελβινάκι, μια γραφική κωμόπολη με την ονομαστή εκκλησία της Παναγίας στο μέσον του οικισμού. Στην κοιλάδα του Γορμού, κοντά στην Κάτω Μερόπη, ανασκαφές έφεραν στο φως ευρήματα που χρονολογούνται από τα προϊστορικά χρόνια. Ο φυσικός πλούτος της περιοχής όπου κυριαρχεί η πλούσια βλάστηση και οι δρυς, αποτελεί πόλο έλξης επισκεπτών. Το Λαογραφικό Μουσείο Πωγωνιανής έχει σπάνια αντικείμενα λαϊκής τέχνης και ιδρύθηκε από την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών. Αξίζει κανείς να επισκεφθεί το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Καστανής με την αντιπροσωπευτική πανίδα της περιοχής, τα περίφημα

μοναστήρια στη Βήσσανη και την Κάτω Μερόπη καθώς και τη χαράδρα του Κουβαρά κοντά στο χωριό Δολό.

Πόλεις

Από τις σημαντικότερες πόλεις του νομού που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η πρωτεύουσα του, τα Ιωάννινα.

Ιωάννινα: Η πόλη των Ιωαννίνων, με πληθυσμό που πλησιάζει τις 100.000 κατοίκους κτισμένη στις όχθες της λίμνης Παμβώτιδας, αποτελεί μια από τις ωραιότερες πόλεις της Ελλάδας αφού συνδυάζει την παραδοσιακή γοητεία και τη φυσική ομορφιά της με τη ζωντάνια μιας σύγχρονης πόλης με πανεπιστήμιο με τον καλύτερο τρόπο.

Τα Ιωάννινα είναι μια γραφική πόλη που η ιστορία της συνδυάζει το θρύλο και την παράδοση. Συμπλέει με τον πολιτισμό και συνδυάζει μια μακραίωνη ιστορία αλλά και μια κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική δραστηριότητα και άνθηση. Αποτελεί πόλο έλξης και σημείο αναφοράς πολλών επισκεπτών. Όχι τυχαία, φέρει την προσωνυμία «Πόλη των Γραμμάτων και των Τεχνών», αφού ανέδειξε μεγάλες μορφές και στα γράμματα και στις τέχνες, με πανελλήνια, και όχι μόνο, εμβέλεια. Η συμβολή τους, δε, στην αναγέννηση της χώρας μας ήταν τεράστια.

Τα παραδοσιακά κτίσματα, τα μουσεία, το Κάστρο, το υπαίθριο θέατρο Φρόντζου, μέσα στο αισθητικό δάσος της πόλης και ένας μεγάλος αριθμός σημείων της πόλης, με έντονη ιστορική και πολιτιστική αξία αποτελούν εξαιρετα δείγματα της ηπειρωτικής αρχιτεκτονικής. Το νησάκι της λίμνης Παμβώτιδας, που μέχρι και σήμερα κατοικείται, φαινόμενο σπάνιο παγκοσμίως, είναι ολόκληρο ένα αξιοθέατο με τις εκκλησίες του και ό,τι απέμεινε από το σεράι του Αλή Πασά. Το Πανεπιστήμιο, από τα καλύτερα της Ευρώπης, τα Νοσοκομεία, το ναυταθλητικό κέντρο και μια πληθώρα άλλων κτηρίων που φιλοξενούν αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις όλο το χρόνο μαρτυρούν την εξέλιξη της πόλης στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας αλλά και την προσπάθειά της να καταστεί κοιτίδα ανάπτυξης και ζωντάνιας, συγκεράζοντας το παλιό με το νέο, το παραδοσιακό με το σύγχρονο.

Ένας περίπατος στα γραφικά δρομάκια του Κάστρου ξαναζωντανεύει τους θρύλους του Αλή-πασά και της κυρα-Φροσύνης, τις μνήμες του βυζαντινού παρελθόντος αλλά και της νεώτερης ιστορίας της πόλης. Το Κάστρο, χτισμένο σε μια μικρή χερσόνησο που προβάλλει στη λίμνη Παμβώτιδα, είναι στη σημερινή του μορφή αποτέλεσμα των εκτεταμένων εργασιών που έγιναν από τον Αλή-πασά στις αρχές του 19ου αι. Τα τείχη που έχτισε ενσωμάτωσαν σε πολλά σημεία τμήματα της βυζαντινής οχύρωσης. Μέσα στο τείχος διαμορφώνονται δύο ακροπόλεις : η ΒΑ ακρόπολη και η ακρόπολη Ιτς Καλέ. Στη ΒΑ ακρόπολη ήταν χτισμένα τα ανάκτορα των βυζαντινών ηγεμόνων της πόλης. Σήμερα στην κορυφή της δεσπόζει το τζαμί του Ασλάν πασά (1618). Η ακρόπολη του Ιτς Καλέ

(σημαίνει "εσωτερικό φρούριο") βρίσκεται στη ΝΑ πλευρά του κάστρου. Στο κέντρο της υπάρχει το Βυζαντινό Μουσείο, χτισμένο στη θέση που βρισκόταν τον 19ο αι. τα σεράγια του Αλή-πασά. Αριστερά του Βυζαντινού Μουσείου βρίσκονται το Φετιχιέ τζαμί (1795) και ο τάφος του Αλή-πασά.

Το κάστρο υπήρξε ο αρχικός πυρήνας της πόλης. Από τη βυζαντινή πόλη, που είχε 18 μοναστήρια και πλήθος εκκλησιών, σώζονται σήμερα μόνο τα ερείπια ενός βυζαντινού λουτρού του 13ου αι. στην αυλή του Δημοτικού σχολείου. Απέναντι από το λιθόκτιστο αυτό κτίριο βρίσκεται το Σουφαρί Σεράι, η σχολή ιππικού του Αλή-πασά. Μέσα στο κάστρο βρίσκεται επίσης και η Εβραϊκή Συναγωγή, το μοναδικό μνημείο που σώζεται από την άλλοτε ισχυρή εβραϊκή κοινότητα των Ιωαννίνων. Αξιόλογα είναι επίσης τα παλαιά αρχοντικά της πόλης, όπως το σπίτι του Δεσπότη, το αρχοντικό Μίσιου και το σπίτι του πασά Καλού στα τείχη του κάστρου.

Σε ύψος 470 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, η Παμβώτιδα, είναι το στολίδι των Ιωαννίνων. Η λίμνη των Θρύλων, της Κυρά- Φροσύνης και του Ντουραχάν, με τις πυκνόφυτες όχθες της και τα βουνά της Ηπείρου να αντανakλούνται στα νερά της, δίνει στην πόλη αυτή τη μοναδική αίσθηση γαλήνης και ομορφιάς. Σήμερα, παρά την υποβάθμισή της εξακολουθεί να παρέχει καταφύγιο σε πλήθος ψαριών και υδρόβιων πτηνών, τόσο ενδημικών όσο, κυρίως αποδημητικών. Ο παραδοσιακός οικισμός έκτασης 350 στρεμμάτων περίπου, με τα γραφικά δρομάκια που οδηγούν σε μαγαζιά με εξαιρετα δείγματα λαϊκής τέχνης, σε καφενεία με τα παραδοσιακά γιαννιώτικα γλυκά ή σε ταβερνάκια με τα αυθεντικά πιάτα της λίμνης προσφέρουν στον επισκέπτη μια αξέχαστη εμπειρία.

Εκτός όμως από το Κάστρο και τη λίμνη, αξίζει κανείς να επισκεφθεί Ρολόι της πλατείας, το Λαογραφικό Μουσείο και την Πινακοθήκη της Ε.Η.Μ., Το Αρχαιολογικό, Βυζαντινό και Δημοτικό μουσείο, το παλαιό φρούριο «Λιθαρίτσια», το πάρκο Πυρσινέλλα και το Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Αθανασίου.

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο ποτάμι της πόλης, τον Άραχθο και να αξιοποιηθεί κατάλληλα σαν χώρος αναψυχής, περιπάτου, εκδηλώσεων. Θα μπορούσε ακόμη να διαμορφωθεί κατά μήκος της όχθης του σε water park όπου και θα ήταν εφικτή η διοργάνωση διαφόρων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Ακόμη η ορεινή περιοχή της Άρτας παρουσιάζει πλούσια φυσικής ομορφιάς τοπίο, το οποίο σε συνδυασμό με το υγιεινό κλίμα που διαθέτει, το καθαρό περιβάλλον και τις ιαματικές πηγές προσφέρεται για υγιεινό τουρισμό και τουρισμό χαλάρωσης. Οι δε ορεινοί όγκοι Αράχθου –Αχελώου προσφέρονται τόσο για διάφορες μορφές τουρισμού περιπέτειας, όπως rafting, kayak, ορειβάσια και αιωροπτερισμό, όπως και για πιο ήπιες δράσεις περιπάτου, ποδηλασίας και αγροτουρισμού.

Αναφορικά με τις υποδομές στην ορεινή περιοχή του Νομού έχουν αρχίσει να δημιουργούνται σιγά σιγά κάποια καταλύματα σαφώς όμως χρειάζονται περισσότερα. Βελτίωση επίσης απαιτείται και στις υπόλοιπες υποδομές, όπως δρόμους, αλλά να δημιουργηθούν και καινούργιες για τους αντίστοιχους χώρους διεξαγωγής των αθλημάτων περιπέτειας που είναι και ο βασικός στόχος για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

3.4.1. SWOT ANALYΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Δυνατά σημεία

- Υπάρχει εξαιρετικό ορεινό και φυσικό περιβάλλον
- Υπάρχει παραγωγή πολλών τοπικών προϊόντων και βιολογικών καλλιεργειών
- Υπάρχει ιδιαίτερα ανεπτυγμένη τοπική παράδοση στην περιοχή
- Υπάρχει μεγάλος αριθμός πολιτιστικών και φυσικών πόρων στον νομό
- Υπάρχει σύνδεση με διεθνή δίκτυα μεταφορών και αεροδρόμιο
- Παρουσιάζεται σχετική εποχική σταθερότητα τουριστικής ζήτησης στην περιοχή

Αδύνατα σημεία

- Η περιοχή της Κόνιτσας έχει ανάγκη από μεγαλύτερη ξενοδοχειακή υποδομή. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να έχει οργανωμένο τουρισμό, λόγω έλλειψης κατάλληλων καταλυμάτων ικανών να φιλοξενήσουν αρκετό αριθμό τουριστών
- Η περιοχή των Ζαγορίου παρουσιάζει μεγάλες ανομοιομορφίες. Ενώ έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερα το Κεντρικό και Δυτικό Ζαγόρι, το Ανατολικό παραμένει τελείως αναξιοποίητο (δεν διαθέτει κανένα κατάλυμα). Πρέπει να εξεταστούν τρόποι τουριστικής του ανάπτυξης και θεωρείται αναγκαίο να μπουν σωστές βάσεις υποδομής.
- Οι ορεινές περιοχές Βορείων Τζουμέρκων και Πωγωνίου σχεδόν δεν διαθέτουν τουριστικά καταλύματα (μόνο υποτυπώδη, περιορισμένων τύπων, μικρά και χαμηλής ποιότητας). Ο ορεινός όγκος των Τζουμέρκων που περιλαμβάνει τα πιο καλοδιατηρημένα χωριά δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε. Η περιοχή προσφέρεται για τουρισμό περιπέτειας, όμως λίγα από τα χωριά έχουν τουριστική κίνηση το καλοκαίρι, ενώ τα υπόλοιπα δεν έχουν υποδομή και είναι κυρίως εγκαταλελειμμένα
- Η λίμνη Παμβώτιδα των Ιωαννίνων παραμένει τελείως αναξιοποίητη, ενώ θα μπορούσε να είναι μεγάλος πόλος έλξης τουριστών, όπως και η χαράδρα του Βίκου με τα υπέροχα μονοπάτια. Ο κόσμος δεν την γνωρίζει, ενώ θεωρείται πολύ σημαντικότερη της διάσημης χαράδρας και του φαραγγιού της Σαμαριάς στην Κρήτη, η οποία όμως έχει αξιοποιηθεί και προβληθεί κατάλληλα σε ολόκληρο τον κόσμο
- Παρουσιάζεται αδυναμία προώθησης του χειμερινού χιονοδρομικού τουρισμού σε περιοχές εξειδικευμένες σε αυτού του είδους τον τουρισμό (όπως την Αυστρία, Ελβετία). Αυτό συμβαίνει, διότι αυτά τα κέντρα της Ευρώπης είναι φοβερά ανεπτυγμένα στον συγκεκριμένο τομέα, εδώ και

χρόνια, διαθέτοντας άψογες υποδομές, τις οποίες δεν διαθέτουν τα χιονοδρομικά κέντρα της περιοχής της Ηπείρου.

- Το δύσβατο ορεινό οδικό δίκτυο αποτελεί μειονέκτημα για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής
- Η αξιοποίηση του αεροδρομίου του νομού είναι μικρή, λόγω καιρικών συνθηκών και έλλειψης σύγχρονων οργάνων προσγείωσης μεγάλων αεροπλάνων.
- Τα τουριστικά καταλύματα είναι συνήθως μικρά και υπάρχει έλλειψη καταλυμάτων ΑΑ και Α κατηγορίας
- Η τουριστική προβολή που είναι τόσο ζωτικής σημασίας για τον Νομό δεν δείχνει να γίνεται με σωστούς τρόπους. Αυτό συμβαίνει διότι γίνεται με πενιχρά μέσα, λόγω έλλειψης κονδυλίων για την τουριστική προβολή της περιοχής. Συγκεκριμένα, η προβολή στις διάφορες εκθέσεις που παίρνει μέρος ο Νομός γίνεται μόνο με απλά φυλλάδια σχετικά χαμηλής ποιότητας παραγωγής.

Ευκαιρίες

- Μπορεί να γίνει μεγάλη ανάπτυξη διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού (ορεινός, χιονοδρομικός, περιπατητικός, συνεδριακός κ.α.)
- Μπορεί να γίνει αξιοποίηση των υπό κατασκευή δικτύων (ΕΓΝΑΤΙΑ) για αύξηση τουρισμού και ιδιαίτερα τουρισμού διημέρων και χρήση του αεροδρομίου για απευθείας πτήσεις charter με την επάνδρωση του με σύγχρονα μέσα προσγείωσης
- Μπορεί να γίνει προσέλκυση «πλούσιου τουρισμού» και νέων επενδυτών
- Τα Ιωάννινα είναι το διοικητικό κέντρο της Περιφέρειας και η είσοδος από αέρος. Με τα τρία μεγάλα αναπτυξιακά έργα που έχουν προγραμματιστεί και προωθείται η υλοποίησή τους (Εγνατία οδός, το λιμάνι της Ηγουμενίτσας και η σύνδεση Πρέβεζας-Ακτίου), προβλέπεται να δημιουργηθούν νέοι πόλοι ανάπτυξης και να ενεργοποιηθούν οι αναπτυξιακές δυναμικές, ορισμένες από τις οποίες σήμερα βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση. Μετά την υλοποίηση των παραπάνω έργων θα δημιουργηθεί ένα "αναπτυξιακό τρίγωνο", οριζόμενο από τα τρία αστικά κέντρα Ηγουμενίτσα-Ιωάννινα-Πρέβεζα, τα οποία θα λειτουργήσουν πλέον ως πρωτεύον δίκτυο πόλεων διαπεριφερειακής εμβέλειας, με έμφαση στις παραγωγικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα και ειδικότερα στον τουρισμό, τις μεταφορές και το εμπόριο.
- Ο Νομός Ιωαννίνων διαθέτει δύο πολύ σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με το συνηθισμένο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που εδώ και δεκαετίες ακολουθείται στη χώρα μας. Αυτό συμβαίνει διότι διαθέτει άφθονες δυνατότητες τόσο για τουρισμό κατά τη διάρκεια ολόκληρου του χρόνου, όσο και για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Απειλές

- Ο ανταγωνισμός στον ορεινό τουρισμό με τις άλλες γειτονικές περιοχές (κυρίως της οροσειράς της Πίνδου) της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας
- Ο ανταγωνισμός σε σχέση με τους άλλους νομούς που θα αξιοποιήσουν επίσης την Εγνατία οδό
- Η αδυναμία προσέγγισης επενδυτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή

Μετατροπή αδυναμιών σε ευκαιρίες και δυνάμεις

Περιοχές, όπως η πόλη των Ιωαννίνων, το Μέτσοβο, η Κόνιτσα, το Ζαγόρι, όλες μαζί στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου τουριστικού προγράμματος με κέντρο την πόλη των Ιωαννίνων, θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελέσουν μοχλό όχι μόνο τουριστικής, αλλά και γενικότερης οικονομικής ανάπτυξης ολόκληρου του Νομού.

Τα δε δευτερεύοντα κέντρα της Κόνιτσας και του Μετσόβου μπορούν να αποτελέσουν πόλους ανάπτυξης των επαρχιών Πωγωνίου και Ζαγορίου αντίστοιχα.

Τέλος θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο της αεροπορικής σύνδεσης με πόλεις της Ιταλίας, που αποτελούν τις κύριες προελεύσεις και προορισμούς της εμπορευματικής και τουριστικής κίνησης του λιμανιού της Ηγουμενίτσας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην περιφέρεια της Ηπείρου

Η Ήπειρος είναι μία από τις πιο πλούσιες σε φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους περιφέρεια της Ελλάδας, γεγονός που την καθιστά πηγή εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Όλα στην Ήπειρο προσκαλούν τον επισκέπτη σε νέες εμπειρίες απόδρασης.

Τα κρυστάλλινα ποτάμια, άλλοτε γαλήνια και άλλοτε ορμητικά γίνονται το ιδανικό περιβάλλον δράσης για ατέλειωτο ράφτινγκ και καγιάκ. Κατά τους χειμερινούς μήνες δίνεται η δυνατότητα για σκι στις παγωμένες κορυφές αλλά και για παραπέντε, με πανοραμική θέα τις ομορφιές της Ηπείρου, όλους τους μήνες. Στο απέραντο γαλάζιο του Ιονίου, μπορεί κανείς να παίξει με τα κύματα, κάνοντας θαλάσσιο σκι, καταδύσεις αλλά και ιστιοπλοΐα. Ποδηλασία, ιππασία, πεζοπορία, με οδηγό τη φύση και φόντο την πλούσια βλάστηση, αναζωογονούν κάθε επισκέπτη και ανοίγουν νέους δρόμους άθλησης και απόλαυσης.

Το επιβλητικό και πλούσιο τοπίο της περιφέρειας ικανοποιεί τους φυσιολάτρες τουρίστες, οι οποίοι έρχονται αντιμέτωποι με ορμητικούς χειμάρρους, χαράδρες, απότομους γκρεμούς και κοιλάδες που εναλλάσσονται με τα καταπράσινα δάση. Η εικόνα ολοκληρώνεται με τα σπάνια και ενδημικά φυτά και τη φύση να γίνεται καταφύγιο για ζώα μοναδικά.

Τέλος, όπου και αν στρέψει κανείς το βλέμμα στην Ήπειρο, βλέπει μνημεία και σπουδαία έργα. Η Δωδώνη με το αρχαίο θέατρο, το περίφημο Νεκρομάντειο στις όχθες του ποταμού Αχέροντα, γεμάτο θρύλους και μύθους από τα βάθη των αιώνων, τα Ενετικά κάστρα και η Νικόπολη. Μεγάλες και επιβλητικές Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, αμέτρητα γραφικά μοναστήρια που γίνονται φάροι πίστης και ορθοδοξίας για έναν ολόκληρο λαό.

4.1 ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΝΟΜΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Νομός Πρέβεζας: Ο Νομός Πρέβεζας είναι ένας συνδυασμός τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας και τόπων εξαιρετικού ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Θρησκευτικός-Πολιτιστικός τουρισμός

Ένας τόπος ζωντανό μουσείο, που ταξιδεύει τον επισκέπτη. Τα σημαντικότερα μνημεία του νομού που κάνουν τις αρχαίες μνήμες κομμάτι του σήμερα είναι το Ενετικό κάστρο της Πάργας, η εκκλησία του Αγ. Χαράλάμπους, το ιστορικό Ζάλογγο, τα Βυζαντινά μοναστήρια στην αρχαία Κασσώπη, το Νεκρομάντειο και η Νικόπολη.

Φυσιολατρικός τουρισμός

Ο νομός παρουσιάζει μεγάλο οικολογικό ενδιαφέρον, ιδιαίτερα στα Στενά και το Δέλτα του Αχέροντα, περιοχή που έχει ενταχθεί στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, και στον Αμβρακικό Κόλπο. Η σκάλα της Τζαβέλλαινας αποτελεί αφετηρία για μοναδικές ορειβατικές διαδρομές άλλες απαιτητικές και άλλες περιπατητικές. Ακολουθώντας τη ροή του Αχέροντα, μια ανεπανάληπτη διαδρομή ξεδιπλώνεται, μέσα από μυρτιές και χουρμαδιές, σε έναν υδροβιότοπο ιδιαίτερης οικολογικής αξίας. Το φαράγγι που σχηματίζουν τα όρη της Παραμυθιάς και του Σουλίου είναι ένα τοπίο απaráμιλλης ομορφιάς, όπου η οροσειρά της Πίνδου έρχεται να συναντήσει τη θάλασσα του Ιονίου. Η ανάπτυξη υπηρεσιών οικοτουρισμού τα τελευταία χρόνια, υποβοηθούμενη από τις υποδομές, της παραθαλάσσιας κυρίως ζώνης, για διαμονή, προσφέρουν πολλές δυνατότητες στο επισκέπτη.

Τουρισμός Περιπέτειας-Αθλησης

Ο νομός επίσης μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη τη δυνατότητα να ασχοληθεί με πλήθος αθλητικών δραστηριοτήτων. Όσοι ασχολούνται με την ελεύθερη πτήση, μπορούν να απολαύσουν αυτό το σπορ σε αρκετά σημεία του νομού, όπου γίνονται και απογειώσεις, όπως από την κορυφή του Προφήτη Ηλία στο χωριό Σκιαδάς, από τα υψώματα που βρίσκονται πάνω από την παραλία Βράχου και από άλλες κορυφές βουνών της περιοχής.

Ο νομός, με τις ατέλειωτες παραλίες του, είναι ιδανικός προορισμός και για τους λάτρεις των θαλάσσιων σπορ, όπως του τζετ-σκι, του θαλάσσιου σκι, της ιστιοσανίδας, του αλεξίπτωτου, των καταδύσεων. Επίσης οι λάτρεις της ορειβασίας δεν θα μείνουν παραπονεμένοι αφού στο νομό Πρέβεζας υπάρχουν πολλές αφετηρίες ανάβασης, όπως αυτή που ξεκινά από την Πρέβεζα μέχρι την κοινότητα Αγίου Θωμά και συνεχίζεται από λίμνη Πωγωνίτσα με ανάβαση στο Λόφο Τουρκοβούνι μέχρι το κάστρο Λασκάρας. Τέλος στο νομό μπορεί να κάνει κάποιος πεζοπορία σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, όπως είναι το δάσος Λεκατσά, κοντά στο χωριό Μυρσίνη, ένα δάσος σπάνιας χλωρίδας και φυσικό καταφύγιο θηραμάτων. Για τη διευκόλυνση των επισκεπτών υπάρχει δασικός δρόμος που ζώνει το δρόμο κυκλικά, εκεί κοντά βρίσκεται και η Μονή Λεκατσά.

Νομός Άρτας: Ο νομός Άρτας δεν είναι ξακουστός μόνο από το γεφύρι της Άρτας, το οποίο χτίστηκε με τη θυσία της γυναίκας του πρωτομάστορα. Όπως στο νομό Πρέβεζας έτσι και εδώ υπάρχουν πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού που προσελκύουν τον επισκέπτη.

Θρησκευτικός-Πολιτιστικός Τουρισμός

Η περιοχή του Αμβρακικού έχει επίσης να επιδείξει σημαντικές αρχαιότητες και θα μπορούσε να συνδυάσει το φυσικό περιβάλλον με την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ενδιαφέρουσες θέσεις για οικοτουριστική

ξενάγηση είναι οι εξής: Θύρειον, Άκτιο - Πούντα, Πρέβεζα και ο προϊστορικός οικισμός Κοκκινόπυλο στο φράγμα του Λούρου. Πολύ ενδιαφέρουσες θέσεις είναι οι: Βόνιτσα, ιστορικός γκρεμός Ζάλογγου, περιοχή Φιλιππιάδας - Κοιλιάδα Λούρου, Άρτα και Κάστρο των Ρωγών και τα ερείπια του Φιδόκαστρου (Αμβρακος). Τέλος, εξαιρετικά ενδιαφέρουσες θέσεις για οικοτουριστική ξενάγηση είναι οι: Νικόπολη, αρχαία Κασσώπη, μονή της Ροδιάς «το Ρόδον το Αμάραντον», βυζαντινά και οθωμανικά μνημεία στην Κορωνησία και το ρωμαϊκό υδραγωγείο της αρχαίας Νικόπολης στον Άγιο Γεώργιο.

Τα περισσότερα μνημεία, ιστορικά κτίρια και άλλα πολιτισμικά στοιχεία του τοπίου και των οικισμών είναι εγκαταλελειμμένα και βρίσκονται στην Κορωνησία, τον πιο πολυσύχναστο και σπουδαιότερο οικισμό του Αμβρακικού. Μόνο τα χριστιανικά μνημεία και ο αρχαιολογικός χώρος της Νικόπολης παρουσιάζουν σημάδια προστασίας. Ο προσεκτικός σχεδιασμός για την αποκατάσταση και προστασία των πολιτισμικών στοιχείων της περιοχής έχει συμβάλλει στην αύξηση της εισροής αυτού του είδους των τουριστών.

Σήμα κατατεθέν του νομού το γεφύρι της Άρτας, που ορίζει το τοπίο. Στην οδό Πύρρου, τα θεμέλια ενός αρχαίου ναού «ατενίζουν» την ορχήστρα του θεάτρου της Αρχαίας Αμβρακίας, ενώ πιο κάτω, τα τείχη του Ριζόκαστρου κλείνουν μέσα τους όλες τις μνήμες των μεταβυζαντινών χρόνων. Ένα πραγματικό οδοιπορικό στη Βυζαντινή ιστορία αποτελούν εκκλησίες με θαυμαστή αρχιτεκτονική, όπως η Παναγία Παρηγορήτσα, χτισμένη στα ερείπια αρχαίου ναού, η κάτω Παναγία και η Παναγία των Βλακερνών, με τον τάφο του Μιχαήλ Αγγελου.

Φυσιολατρικός Τουρισμός

Το ταξίδι από την Άρτα στην Αρχαία Αμβρακία, είναι μία από τις μαγευτικότερες εικόνες. Στα Τζουμέρκα αγγίζεις θαρρείς την κορυφή της Πίνδου. Περπατώντας μέσα από τη Ροδαιγή, τη Δαφνωτή και τη Πλατανούσα διασχίζει κανείς το μεγαλύτερο τοξωτό γεφύρι της Ελλάδας. Η λίμνη του Ζηρού, οι πηγές του ποταμού Λούρου και η καταπράσινη κοιλάδα της Δωδώνης είναι μερικά μόνο περάσματα στην ατέλειωτη ομορφιά. Κατεβαίνοντας στην αγκαλιά του Αμβρακικού κόλπου, στις λιμνοθάλασσες της Λογαρούς και του Τσουκαλά, βλέπεις θαλάσσιες χελώνες, δελφίνια και σπάνια είδη υδρόβιων πουλιών, σε έναν από τους πιο σημαντικούς υδροβιότοπους της Ευρώπης.

Οικοτουρισμός στον Αμβρακικό

Στον Αμβρακικό διακρίνονται περιοχές με φυσικά τοπία που δίνουν την εντύπωση άγριας φύσης (απέραντοι καλάμινες, αλμυρόβαλτοι, λιμνοθάλασσες, φυσικοί λόφοι και δάση), στοιχεία ιδιαίτερα σημαντικά για τους επισκέπτες. Αντιθέτως, υπάρχουν και ημιφυσικές διαπλάσεις ή ημιφυσικά στοιχεία στο τοπίο όπως χέρσα λιβάδια, εγκαταλελειμμένα ιχθυοτροφεία και ορυζώνες, εγκιβωτισμένες ζώνες πλημμύρων, υποβαθμισμένοι βοσκότοποι. Όλα αυτά πολύ συχνά έχουν πολύ μεγάλη οικολογική σημασία και οικοτουριστικό ενδιαφέρον.

Ο Αμβρακικός Κόλπος έχει το πιο πλούσιο δίκτυο οικοτουριστικής υποδομής όσον αφορά την ερμηνεία περιβάλλοντος στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν εννέα ξεχωριστοί χώροι πληροφόρησης επισκεπτών. Οι οικοτουριστικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην περιοχή του Αμβρακικού είναι οι εξής:

Πρόγραμμα επίσκεψης στους Χώρους Ερμηνείας Περιβάλλοντος.
Σήμερα ο Αμβρακικός Κόλπος έχει το πιο πλούσιο δίκτυο υποδομής ερμηνείας περιβάλλοντος στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν εννέα ξεχωριστοί χώροι πληροφόρησης επισκεπτών.

Πρόγραμμα για παρατηρητές πουλιών. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα σημεία όπου συγκεντρώνονται οι παρατηρητές πουλιών στον Αμβρακικό και το εποχικό τους ενδιαφέρον.
(+++ Μεγάλο, ++Μέτριο, +Μικρό, Ενδιαφέρον για παρατηρητές Πουλιών).

Θέση	Καλοκαίρι- Φθινόπωρο	Χειμώνας -Ανοιξη	Συγκεντρωτικός Βαθμός σημασίας
Περίπατος Φάρου Κόπραινας- Εκβολή Βωβού	++	++++	10
Πλαματερό	++	++++	10
Παλαιοσκαμινιά Δυτική Όχθη Λογαρού (από το εστιατόριο + Μαγκλάρα)		++	4
Γέφυρα Σαλαώρας-Λουρονησίδας Τσουκαλιό	+	+++	7
Κοψιάς - Άγιος Γεώργιος Βίγλας	++	+++	9
Βόρεια Όχθη Λογαρού από Μύτικα	+	++	4
Λόφος Σαλαώρας	++	++	7
Λουρονησίδα Λογαρού (από Σαλαώρα - Κορωνησία - Κρόνος)	+++	++++	10
Παραλία Κορωνησίας Λιμνοθάλασσα Σακουλέτσι	+++	+++	9
Όρμος Χατζάρα Ροδιάς - Λόφος Στρογγυλής-Παρατηρητήριο Στρογγυλής	++	++++	10
Ανάχωμα Πέτρας	+++	+++	10
Λιμνοθάλασσα Τσιοπέλι	++	++++	9
Λίμνη Ζηρού	++++	+	9
Γεφύρι Άρτας	+	+	3

Πρόγραμμα για βοτανικούς. Η περιοχή του Αμβρακικού διακρίνεται και για το βοτανικό της ενδιαφέρον. Ιδιαίτερα για πανεπιστημιακές ομάδες, αλλοδαπούς επιστήμονες και τουρίστες η σύνθεση και ποικιλία της βλάστησης είναι ενδιαφέρουσα.

Πρόγραμμα για Φωτογράφους της Φύσης. Πολύ σημαντική είναι η προσέλευση φωτογράφων ή ομάδων που ενδιαφέρονται για την τέχνη της φωτογραφίας στις εξής θέσεις: Σημαντικές Θέσεις Θέας, Παρατηρητήριο Μύτικα, Πάνω Βίγλα, Κορυφή Αυγό Λόφος Σαλαώρας, Ζιγκ Ζάγκ Βόρειο Μαυροβούνι, Λόφος Στρογγυλής, Προφήτης Ηλίας, Βαλαωρίτης, Τσιοπέλι, Παραδοσιακά ιβάρια, Σακουλέτσι, Παραδοσιακό ιβάρι / Πρώτο ιβάρι Λογαρούς (Αγ. Νικόλαος Λογαρούς), Παναγιά Τσουκαλιό και Κριοντήρι Τσουκαλιό.

Πρόγραμμα για Έλληνες τουρίστες γενικού ενδιαφέροντος. Εκδρομή 1 ημέρας: Λόφος Στρογγυλής * Βίγλα - Παναγία Ροδιάς * Κέντρο Πληροφόρησης Σαλαώρας και * Κορωνησία και * ΚΕΠΕΚ * Φάρος Κόπραινας * Γέφυρα Σαλαώρας - Ζώρικο Ιβάρι και * Κορωνησία . Εκδρομή 3 ημερών: Πρώτη Μέρα * Κέντρο Πληροφόρησης Σαλαώρας και * Κορωνησία
Δεύτερη Μέρα * ΚΕΠΕΚ * Φάρος Κόπραινας * Αξιοθέατα Άρτας - Πέτα * Λίμνη Ζηρού
Τρίτη Μέρα * Λόφος Στρογγυλής * Βίγλα _ Παναγία Ροδιάς * Κασσώπη _ Ζάλογγο ή Βαρκάδα στην Ροδιά ή Κρουαζιέρα στον Αμβρακικό

Πρόγραμμα για Αλλοδαπούς Τουρίστες Γενικού Ενδιαφέροντος
Ο Αμβρακικός έχει μερικά δυνατά χαρακτηριστικά που ελκύουν αλλοδαπούς, όπως η ποικιλία τοπίων και παραλίων (κυρίως στις ακτές του Ιόνιου), η ιστορική σημασία με εμφανή μνημεία (Νικόπολης), αλλά και η εγγύτητά του σε νησιά (Λευκάδα και Παξοί). Για μονοήμερη εκδρομή συνιστώνται οι περιοχές: Νικόπολη, Λόφος Σαλαώρας, Παναγία Ροδιάς (μέσω βαρκάδας από Μόλο Χατζάρα Στρογγυλής), Κέντρο Ενημέρωσης Σαλαώρας, Κορωνησία και Φάρος Κόπραινας.

Τουρισμός Περιπέτειας-Αθλησης-Θαλάσσιος

Φυσικό όριο της Ηπείρου με τη Θεσσαλία, τα Τζουμέρκα είναι μια φυσική πρόκληση για όσους ξέρουν να δοκιμάζουν τα όρια τους. Μέσα σε ένα φυσικό παράδεισο, που διασχίζεται από τον Άραχθο, το φαράγγι της νότιας Πίνδου προσφέρει έδαφος για extreme αναβάσεις σε περιπατητές, εξερευνητές και επαγγελματίες της ορειβασίας. Η περιοχή διαθέτει πολλές καταγεγραμμένες αλλά και ανεξερεύνητες ορειβατικές διαδρομές. Εκτός όμως από τις αναβάσεις το φυσικό τοπίο του νομού προσφέρεται και για καγιάκ στον ποταμό Λούρο, αλεξίπτωτο πλαιγιάς με σημείο απογείωσης στο Γκρίμποβο, ποδηλασία και κανό στο Βωβό ποταμό, καθώς και θαλάσσια σπορ στις όμορφες παραλίες του δήμου Κομποτιού.

Σήμερα, γίνεται ειδική ξενάγηση με πλοίο από το Λιμάνι Πρέβεζας και πραγματοποιείται ο εξής κύκλος: Πρέβεζα-Σαλαώρα-Παναγία (για κολύμπι) - Βόνιτσα-Πρέβεζα. Όταν το πλοίο προσαράζει στο λιμάνι της Σαλαώρας γίνεται επίσκεψη στο Κέντρο Πληροφόρησης Σαλαώρας (υποστήριξη του οικοτουριστικού χαρακτήρα της εκδρομής). Επίσης, πραγματοποιούνται από την Ιερά Μονή Προφήτου Ηλία Πρέβεζας για ειδικές βαρκάδες στην Λιμνοθάλασσα Ροδιάς.

Νομός Θεσπρωτίας: Απέραντες ακρογιαλιές, γραφικά χωριά με απάνεμα και ήσυχα λιμανάκια και ορεινοί τόποι με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Εκτός της φυσικής ομορφιάς της, των δαντελωτών ακτών, του συνδυασμού βουνού θάλασσας, η Θεσπρωτία διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή με μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες που προσφέρουν τη δυνατότητα και για συνεδριακό τουρισμό.

Θρησκευτικός-Πολιτιστικός Τουρισμός

«Γη των ηρώων» ονόμασε τον τόπο ο Θεσπρωτικός, πρώτος ηγεμόνας της περιοχής, έναν τίτλο που η Θεσπρωτία κρατά επάξια από τα ομηρικά έπη μέχρι τη νεότερη ιστορία, αφού το ηρωικό Σούλι αποτελεί ένα πραγματικό έπος επανάστασης. Στο θρυλικό Κούγκι, ο απόηχος της ιστορίας είναι ακόμη ζωντανός αντηχώντας μέχρι την Πραμυθιά, τον πύργο της Λυγίας, την αρχαία Τιτάνη και Ελαία, περιοχές κατάσπαρτες από αρχαιολογικά μνημεία. Εικοσιέξι πέτρινα γεφύρια από τα ωραιότερα στα Βαλκάνια, γεφυρώνουν το χθες με το σήμερα και η Βυζαντινή εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου και το μοναστήρι της Κομήσανης αποτελούν μια πραγματική θρησκευτική εμπειρία.

Φυσιολατρικός

Το μονοπάτι του Τρίκαστρου, που ακολουθεί τον Αχέρωντα ποταμό, οδηγεί σε μία περιοχή άγριας βλάστησης. Ανηφορίζοντας στο οροπέδιο του Σουλίου, τοπίο με πλατάνια και πυκνά δάση σπάνιων φυτών, δημιουργούν ένα πραγματικό μουσείο της φύσης. Λίγο πριν εκβάλει στο Ιόνιο, ο ποταμός Θύαμις, δημιουργεί ένα σπάνιας ομορφιάς υδροβιότοπο. Οι Φιλιάτες, το Μαργαρίτι, η Παραμυθιά, τα Μοζοράκια και το Σούλι είναι διαδρομές που ακολουθούν τα ίχνη της ιστορίας, ενώ το δάσος νότια της Ηγουμενίτσας, είναι ιδανικό για πεζοπορία. Κατεβαίνοντας οι παραλίες Δρέπανο, Μακρυγιάλι και Καλάμι, συνθέτουν μια αναπάντεχη "νησιώτικη" εικόνα της Ηπείρου.

Τουρισμός Περιπέτειας-Άθλησης-Θαλάσσιος

Στο νομό Θεσπρωτίας συναντάμε τις πιο ενδιαφέρουσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, όπως το trekking. Τρεις αξιόλογες διαδρομές trekking είναι πρώτον το ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E6 για πεζοπορία σε μονοπάτια και δασικούς δρόμους. Το μονοπάτι διασχίζει την Παραμυθιά και την οροσειρά Γκορίλα, δίνοντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να θαυμάσουν την

ομορφιά ενός διεθνώς αναγνωρισμένου μονοπατιού, εξερευνώντας περιοχές με πυκνά δάση και ξεχασμένα χωριουδάκια. Αρχή του είναι η πρωτεύουσα του νομού, η Ηγουμενίτσα και καταλήγει στη Δωδώνη του νομού Ιωαννίνων. Η δεύτερη αξιόλογη διαδρομή είναι αυτή της οροσειράς Γκορίλα. Ο Γκορίλας είναι το δεύτερο σε ύψος βουνό της Θεσπρωτίας, μπορεί κανείς να τον επισκεφθεί από την πλευρά της Παραμυθιάς και να επιλέξει την διαδρομή είτε μέσα από την πόλη της Παραμυθιάς είτε από την περιοχή του κάστρου Ελέας. Από σηματοδοτούμενο μονοπάτι φτάνει κανείς στην σπηλιά του Αγίου Αρσένη, το συγκεκριμένο σημείο χρησιμοποιείται και ως σημείο κατασκήνωσης και προσφέρει θέα σε όλο τον κάμπο της Παραμυθιάς. Και η τρίτη διαδρομή Σκάλα Τζαβελαινας-Σούλι, μια μέτριας δυσκολίας διαδρομή, τετράωρη με θέα τον ποταμό Αχέρων και προσορισμό το ακροπύργιο του ελεύθερου Ελληνισμού κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Στο όρος Γκορίλα στο ποταμό Κόκκυτο οι λάτρες της ιππασίας κάνουν μικρές διαδρομές σε μονοπάτια και όμορφα δάση.

Στη συνέχεια οι επισκέπτες που αγαπούν τη δράση μπορούν να ζήσουν την περιπέτεια στον ποταμό Αχέροντα κάνοντας river trekking, πεζοπορία σε μονοπάτια, όχθες και σε ορισμένα σημεία μέσα στον ποταμό. Βατή διαδρομή αρχίζει από την Γλύκη με προσορισμό τις πηγές προς τα χωριά Σουλίου. Canyoning, διάσχιση φαραγγίων περπατώντας και χρησιμοποιώντας σχοινιά στους κάθετους βράχους και σε σημεία που σχηματίζονται μικροί καταρράκτες (Αχέροντας-Ντάλας 2-3 ώρες). Rafting-Kayak και Canoe-Kayak, κατάβαση ποταμού με φουσκωτή βάρκα, μονοθέσια, διθέσια ως και θθέσια μέσα, αλλά και με κανό. Το πλήρωμα αποτελείται από 6 ως 8 κωπηλάτες. Για αρχάριους ο ποταμός Αχέροντας είναι το ιδανικό μέρος, αφού υπάρχουν και οργανωμένες επιχειρήσεις που προσφέρουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για τις διαδρομές, αλλά και επαγγελματίες οδηγούς.

Διαδρομές σε μονοπάτια και όμορφα δάση γίνονται και με mountain bike στο όρος Κορίλα, σε χωριά της ορεινής Θεσπρωτίας. Οι θαυμάσιοι επαρχιακοί δρόμοι, πνιγμένοι στο πράσινο και στα αρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών εξασφαλίζουν καταπληκτικές εμπειρίες στο λάτρη του mountain bike. Επίσης οι υποστηρικτές του σπορ πτήσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς ή parapente μπορούν να κάνουν πτήσεις και από ορισμένα σημεία του νομού Θεσπρωτίας, όπως από τον Ορειβατικό Φυσιολατρικό και Αεραθλητικό σύλλογο Παραμυθιάς από την πλευρά του όρους Γκορίλα. Όλες τις εποχές του χρόνου οι λάτρες της φύσης μπορούν να γνωρίσουν βιότοπους και μοναδικά τοπία, καθώς και τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νομό Θεσπρωτίας κάνοντας signival ή αλλιώς παρατήρηση της φύσης, με ή χωρίς συνοδεία από ειδικούς συνοδούς περιβαλλοντολόγους. Τέλος οι παραθαλάσσιες περιοχές της Θεσπρωτίας προσφέρονται για να απολαύσει κανείς την ιστιοπλοΐα. Σαν βάση για τις ιστιοπλοϊκές εξορμήσεις είναι το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, όπου μπορεί κανείς να ανεφοδιαστεί με καύσιμα και νερό, αλλά και για αυτούς που δεν έχουν δικά τους σκάφη αναψυχής, μπορούν εύκολα να ενοικιάσουν από τον ναυτικό όμιλο, που τα διαθέτει. Από εκεί προσορισμοί είναι η Κέρκυρα, οι Παξοί, η

Λευκάδα, καθώς και γειτονικά λιμάνια, όπως της Πλαταριάς, των Συβότων, της Πάργας και της Πρέβεζας.

Νομός Ιωαννίνων: Ο νομός Ιωαννίνων είναι μια κατεξοχήν ορεινή περιοχή που διαθέτει ένα πανέμορφο φυσικό περιβάλλον, το οποίο καταφέρει να διατηρεί την παρθενικότητά του. Οι συνεχείς εναλλαγές του τοπίου με τους ορεινούς όγκους, τα εκπληκτικά φαράγγια με τους κατακόρυφους βράχους, που σχηματίζονται από ποταμούς με αφρισμένα και κρυστάλλινα νερά, οι δασωμένες πλαγιές και τα αλπικά λιβάδια, ενθουσιάζουν και τους πιο απαιτητικούς επισκέπτες. Παραδοσιακοί οικισμοί με μοναδική αρχιτεκτονική ποικιλομορφία, καλοδιατηρημένα αρχοντικά, λιθόστρωτα δρομάκια, γραφικά πέτρινα γεφύρια και εκκλησίες, προσθέτουν τη δική τους πινελιά στη σαγήνη του φυσικού τοπίου. Τα στοιχεία αυτά προσδίδουν στην περιοχή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και την καθιστούν ένα σύγχρονο πρότυπο ορεινού τουριστικού προορισμού, ιδανικού για τις πιο έντονες και περιπετειώδεις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής.

Θρησκευτικός-Πολιτιστικός Τουρισμός

Η γραφική κοσμοπολιτεία των Ιωαννίνων κλείνει μέσα της τον απόηχο των αιώνων. Το πέρασμα του Αλή Πασά και της αυλής του άφησαν τα σημάδια τους στην παλιά πόλη, με πολλά δείγματα ισλαμικής τέχνης. Το νησάκι της Παμβώτιδας με τα βυζαντινά μοναστήρια απaráμιλλης τέχνης, το ιερό της Δωδώνης και το θέατρό της καθώς και το γραφικό Μέτσοβο

Φυσιολατρικός τουρισμός

Ο Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου, είναι μια περιπλάνηση στο μεγαλείο της φύσης. Ο Θερμόλακκος, η Βόλια Κάλντα, το Αρκουδόρεμα, αποτελούν τη καρδιά του δρυμού. Στη διαδρομή προς το Μέτσοβο, οι αλπικές λίμνες της Φλέγγας αποτελούν το όνειρο κάθε ορειβάτη. Η διαδρομή προς Κόνιτσα και το φαράγγι του Βοϊδομάτη είναι μία από τις πλουσιότερες σε πανίδα περιοχές της Ευρώπης. Μόλις 4 χιλιόμετρα από τα Γιάννενα βρίσκεται το φημισμένο σπήλαιο του Περάματος που είναι μια πραγματική αποκάλυψη για τον επισκέπτη.

Τουρισμός περιπέτειας-Αθλητικός

Ο αθλητικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας βρίσκουν στο νομό Ιωαννίνων το ιδεώδες τους και χάρη στις πολυποίκιλες δραστηριότητες που αναπτύσσονται εδώ. Ο νομός ζει έντονα κάθε εποχή. Η σύγκλιση όλων αυτών επιτρέπει να αναπτυχθούν νεωτερισμοί που έχουν ως στόχο να εναρμονίσουν το παρελθόν με το μέλλον του τόπου έχοντας ως σημείο αναφοράς το παρόν.

Η ορεινή πεζοπορία και ορειβασία είναι ο καλύτερος τρόπος για να ανακαλύψει τα μυστικά του βουνού και του δάσους, να κατακτήσει κανείς ψηλές βουνοκορφές, να γνωρίσει τη σπάνια πανίδα και χλωρίδα, αλλά και την τοπική αρχιτεκτονική. Ο νομός Ιωαννίνων χάρη στον έντονο κάθετο διαμελισμό του

προσελκύει ορειβάτες όλων των ηλικιών και ικανοτήτων. Οι διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει κανείς είναι πολλές και έχουν κλιμακωτή δυσκολία. Επίσης σε όλα τα βουνά του νομού μπορεί να γίνει ορειβατικό σκι την περίοδο των χιονοπτώσεων. Προτεινόμενες διαδρομές είναι το Λεκανοπέδιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα – Μπισκέλι, στο Ζαγόρι Μονοδέντρι – Οξιά, Βίκος Χαράδρα Βίκου, Μονοδέντρι, Σκάλα Βραδέτου Βραδέτο Μπελόη, Κήποι Κουκούλι Βίτσα, Πάπιγγο Δρακόλιμνη, στη Κόνιτσα Γέφυρα Κλυδωνιάς Γέφυρα Αρίστης, Γέφυρα Κόνιτσας, Μονή Στομίου, Πάδες Δρακόλιμνη Σμόλικα, στο Μέτσοβο Προφήτης Ηλίας, Βωβούσα Αυγό, Βωβούσα Αρκουδόρεμα, στα Τζουμέρκα Συρράκο Καλαρρύτες Ματσούκι, Χουλιαράδες (πέραςμα Λυσιάς) Κωστήτσι.

Ο νομός Ιωαννίνων είναι ιδανικός και για τους λάτρεις του χιονιού και των χειμερινών σπορ. Στα χιονοδρομικά κέντρα που λειτουργούν στην περιοχή ο επισκέπτης μπορεί να ασχοληθεί με αλπικό καθοδικό σκι, σνόουμπορντ και σνόουμπομπιλ. Διαθέτουν διαδρομές για όλες τις βαθμίδες κατάρτισης και οργανωμένες σχολές σκι, όπως επίσης και καταστήματα ενοικίασης εξοπλισμού. Στο Μέτσοβο χτυπά η καρδιά του χειμερινού τουρισμού. Τα χιονοδρομικά κέντρα του βρίσκονται κοντά στον εθνικό Δρυμό της Βάλια - Κάλντα και τις τεχνητές λίμνες των πηγών του Αωού, στη θέση Πολιτσές και στη θέση Καρακόλι.

Ο νομός Ιωαννίνων γεμάτος φαράγγια που εντυπωσιάζουν με τους κάθετους βράχους, το μεγάλο βάθος και τον πλούτο της χλωρίδας και της πανίδας τους αποτελεί παράδεισο για όσους αγαπούν την περιπέτεια. Η διάσχισή τους προσφέρει ανεπανάληπτες εμπειρίες περιπέτειας με πεζοπορία, ορειβασία και αναρρίχηση, αλλά και βουτιές σε κρυστάλλινα νερά. Τα πιο γνωστά φαράγγια είναι τα εξής, στο Ζαγόρι η Χαράδρα Βίκου, Βικάκι, Φαράγγι στην περιοχή Κολυμπήθρες στο Πάπιγγο, στη Κόνιτσα η Χαράδρα Αώου, Τζουμέρκα, Κατσανοχώρια, Κλίφκη και Πετροβούνι.

Τα ποτάμια του νομού είναι ιδανικά για καταβάσεις, ράφτινγκ και καγιάκ και θεωρούνται τα δημοφιλέστερα στην Ευρώπη. Προσφέρουν δυνατές εμπειρίες με ταχύτητα περάσματα μέσα από επιβλητικά φαράγγια και καταρράκτες. Ο Βοϊδομάτης, είναι το πιο καθαρό ποτάμι στην Ευρώπη και διασχίζει ένα καταπράσινο φαράγγι στην καρδιά του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου. Διαδρομές: Γέφυρα Αρίστης Γέφυρα Κλειδωνιάς. Ο Αώος, είναι το αγαπημένο ποτάμι των εμπειρών ράφτερς σε όλη την Ευρώπη με διαδρομές, γρήγορα περάσματα και μεγάλες κλίσεις. Η διάπλευσή του μέσα από δάση Ρόμπολου και Μαυρόπευκου και τοπία με πλούσια παραποτάμια βλάστηση στην ομώνυμη χαράδρα, γνωστή ως Λάκα Αώου, μαγεύει με την εκπληκτική ομορφιά του φυσικού περιβάλλοντος. Διαδρομές: Βωβούσα-Παλιοσέλι, Παλιοσέλι-Κόνιτσα, Γέφυρα Μπουραζανίου-Μολυβδοσκεπάση. Ο Άραχθος, είναι το μεγαλύτερο ποτάμι σε μήκος της Ηπείρου και στο διάβα του δημιουργεί το ομώνυμο φαράγγι. Διαδρομές: Τσίμποβο-Αμπελοχώρι, Αμπελοχώρι-Πλάκα, Πλάκα-Σκούπα. Ο Καλαρρύτικος, παραπόταμος του Άραχθου. Η κατάβαση στο φαράγγι του είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή με στενά περάσματα, κλίσεις που απαιτούν εμπειρία και ακριβείς ελιγμούς και καταλήγει στα αφρισμένα νερά του Άραχθου. Διαδρομές: Μιχαλίτσι-

Πλάκα. Ο Αχέροντας, που σύμφωνα με τη μυθολογία ήταν οι Πύλες του Άδη. Η κατάβαση μέσα στο φαράγγι με έντονο ανάγλυφο και την πλούσια βλάστηση, σε συνδυασμό με τις αρχαίες δοξασίες, προκαλεί δέος. Διαδρομές: Αλεποχώρι-Σερίζιανα. Ο Καλαμάς, προσφέρεται για αρχάριους ράφτερς με διαδρομή που περνά μέσα από πανέμορφα τοπία με αιωνόβια πλατάνια. Διαδρομές: Εκκλησοχώρι-Βροσίνα.

Στο νομό Ιωαννίνων υπάρχουν πολλά αναρριχητικά εκπαιδευτικά και ορειβατικά πεδία για τους λάτρεις της αναρρίχησης. Μερικά από τα εκπαιδευτικά πεδία είναι: Καστρίτσα, Φρόντζος, Μιτσικέλι, Τέροβο, Κλεισούρα, Χαράδρα Βίκου, Νησί Λίμνης Ιωαννίνων και ορειβατικά πεδία: Γκαμήλα, Αστράκα, Γκούρα, Τζουμέρκα. Το πανέμορφο φυσικό περιβάλλον του νομού μπορεί επίσης κανείς να γνωρίσει με την πρωτόγνωρη αίσθηση θάρρους και υπεροχής που προσφέρει η ιππασία. Δήμος Κατσανοχωρίων: Λάζαινα-Κωστήτσι Προφήτης Ηλίας, Δήμος Μετσόβου: Προφήτης Ηλίας Πολιτσές.

Οι μεγάλοι όγκοι του νομού Ιωαννίνων είναι ιδανικοί για αεραθλήματα όπως το παραπέντε και το τάντεμ (διθέσιο αλεξιπτωτο πλαγιάς). Δραστηριότητες που προσφέρουν εκπληκτική θέα, αίσθηση ελευθερίας και δυνατές συγκινήσεις. Περιοχές πτήσης απογείωσης: Ασπράγγελοι, Κόνιτσα, Μπιζάνι, Μανωλιάσσα, Καλέντζι, Μονολίθι, Συρράκο (Άγιος Γεώργιος).

Η περιήγηση με τζιπ είναι ένας ενδιαφέρον τρόπος για να διασχίσει κανείς το νομό μέσω ενός βασικού επαρχιακού δικτύου και βασικών δρόμων. Περιήγηση στα Ζαγοροχώρια, στα Μαστοροχώρια, στα Κατσανοχώρια και τα Τζουμέρκα ή μπορεί κανείς να ανακαλύψει τη δική του διαδρομή.

Το ποδήλατο βουνού δίνει μια ξεχωριστή αίσθηση περιπέτειας σε όσους θέλουν να βιώσουν εμπειρίες μέσα στη φύση. Ο νομός Ιωαννίνων χάρη στο ορεινό φυσικό περιβάλλον του είναι ιδανικός για ορεινή ποδηλασία και προσφέρει διαδρομές που περνούν μέσα από δασωμένα βουνά με πανύψηλα δέντρα, πανέμορφα μονοπάτια, δυσπρόσιτες πλαγιές, αλλά και μέσα από παραδοσιακούς οικισμούς, πέτρινα γεφύρια, γραφικά εξωκλήσια και νερόμυλους.

Συνεδριακός τουρισμός

Στην πόλη του Μετσόβου λειτουργεί ένα εναλλακτικό συνεδριακό κέντρο, το οποίο στεγάζεται σε ένα κομψό και ευάερο παραδοσιακό κτίριο. Διαθέτει δύο συνεδριακές αίθουσες και είναι πλήρως εξοπλισμένο.

Το κυρίως συνεδριακό κέντρο "Πίνδος" διαχωρίζεται σε τρία μέρη. Μία αίθουσα αμφιθεατρικής διάταξης, χωρητικότητας 220 ατόμων, μία αίθουσα σχολικής μορφής, χωρητικότητας 100 ατόμων και μία κυκλικής διάταξης για συζητήσεις χωρητικότητας 70 ατόμων. Και τα τρία μέρη είναι εξοπλισμένα με σύστημα μετάφρασης, βάρθο και οθόνη projection, σύνδεση με internet και video projector.

Το εκθεσιακό κέντρο "Ζυγός" διαχωρίζεται και αυτό σε τρία μέρη, μία αίθουσα κυκλικής και αμφιθεατρικής διάταξης για 50 και 80 άτομα αντίστοιχα, και μία σχολικής μορφής χωρητικότητας 40 ατόμων. Ο εξοπλισμός που διαθέτει είναι, σύστημα μετάφρασης, οθόνη projection, slides και video projector, σύνδεση με internet.

Το συνεδριακό κέντρο διαθέτει επίσης αίθουσα διαλέξεων, συνεδριάσεων και εκθέσεων και παρέχει γραμματειακή υποστήριξη (fax-internet). Όσον αφορά τη διαμονή, διαθέτει 15 δίκλινα και 2 μονόκλινα δωμάτια, στο δεύτερο όροφο, μπαρ, lounge και εστιατόριο.

4.2 ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Τα είδη των εναλλακτικών προτάσεων που προσφέρει η περιφέρεια δεν αξιοποιούνται με σωστό τρόπο και αυτό οφείλεται κυρίως στη σωστή έλλειψη προβολής και την έλλειψη των αντίστοιχων υποδομών. Απαιτείται λοιπόν συλλογική δουλειά εκ μέρους όλων των φορέων για την περαιτέρω αξιοποίηση τους δεδομένου ότι οι πρωτογενείς προϋποθέσεις υπάρχουν και είναι αξιοποιήσιμες σε μεγάλο βαθμό.

Γενικά πιστεύεται ότι πρέπει να γίνει διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Ηπείρου, αν και οι γνώμες δίστανται στον Ν. Πρεβέζης, διότι φοβούνται ότι θα χάσουν από τον παραθαλάσσιο τουρισμό τους, με την ενεργό ανάπτυξη και στήριξη εναλλακτικών και ήπιων μορφών τουρισμού.

Για την στήριξη αυτών, οι οποίες θα βοηθήσουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη της Ηπείρου απαιτούνται τα εξής:

1.Αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών, πολιτιστικών πόρων και του συνόλου των υπολοίπων στοιχείων και προοπτικών. Ειδικότερα τα σημαντικότερα δυνατά σημεία στον τουριστικό τομέα των 4 νομών τα οποία χρειάζονται αξιοποίηση είναι τα παρακάτω:

Ν. Άρτας: Η φυσική και άγρια ομορφιά του τοπίου και συγκεκριμένα ο ορεινός όγκος των Τζουμέρκων, ο ποταμός Άραχθος (κυρίως για rafting), ο Αμβρακικός κόλπος, τα παραδοσιακά χωριά, τα Βυζαντινά μνημεία της Άρτας και ολόκληρης της περιοχής.

Ν. Ιωαννίνων: Η μεγάλη ποσότητα φυσικών και πολιτιστικών πόρων, τα χιονοδρομικά κέντρα, η λίμνη των Ιωαννίνων, η παράδοση γενικά, οι παραδοσιακοί οικισμοί, η φιλοξενία και καλοσύνη των ανθρώπων, η

παραδοσιακή κουζίνα, η έντονη νυχτερινή ζωή και τα κέντρα ψυχαγωγίας και τέλος ο κόμβος προς την Δ. Ευρώπη.

Ν. Πρεβέζης: Τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των δύο βασικών τουριστικών πόλων έλξης της Πάργας και της Πρέβεζας. Οι καταπληκτικές ακτές και παρθένες παραλίες κατά μήκος του νομού και οι απάνεμες θάλασσες στα όρια του Δήμου Πρεβέζης. Η ενδοχώρα της περιοχής με σημαντικούς αρχαιολογικούς ιστορικό-πολιτιστικούς χώρους με ιστορικό ενδιαφέρον (αρχαία Νικόπολη, Νεκρομαντείο, Πανδοσία, Αρχαία Κασσώπη), οι φυσικοί πόροι και το φυσικό περιβάλλον (πηγές Αχέροντα, λίμνη Ζηρού, κ.α.), οι μικρές αποστάσεις από τους βιότοπους (Αμβρακικός κόλπος) και τους τόπους των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (κυνήγι, αγροτουρισμός) με τις παραλίες, το πολύ καλό κλίμα, transfer από και προς αεροδρόμιο σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα και πολλές πτήσεις charter τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ν. Θεσπρωτίας: Οι πολύ καλές παραλίες (Σύβοτα, Πλαταριά), ο ποταμός Αχέροντας, τα αρχαία μνημεία, το λιμάνι και ο κόμβος προς την Δ. Ευρώπη.

2. Βελτίωση των υπαρχόντων και δημιουργία νέων αντίστοιχων υποδομών. Τα έργα υποδομής που πιστεύεται ότι είναι αναγκαία να γίνουν αναφορικά στο κάθε νομό ώστε να βοηθήσουν στην αύξηση του τουρισμού είναι:

Ν. Αρτας:

- Η διάνοιξη των παραλίμνιων και παραποτάμιων δρόμων
- Η κατασκευή του χιονοδρομικού κέντρου στα Θεοδώριανα των Τζουμέρκων
- Η κατασκευή και ολοκλήρωση του οδικού δικτύου της περιοχής
- Η διάνοιξη και αξιοποίηση των ορεινών μονοπατιών
- Η ανάπτυξη υποδομών για διενέργεια rafting και καγιάκ
- Τα έργα για την αξιοποίηση των υπαρχόντων βυζαντινών μνημείων, εκκλησιών και του κάστρου
- Η δημιουργία υποδομών τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, όπως σωστά εστιατόρια / ταβέρνες και οργανωμένα τουριστικά γραφεία με προτάσεις εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ν. Ιωαννίνων:

- Εκσυγχρονισμός αεροδρομίου με βελτίωση των υπαρχόντων υποδομών ή δημιουργία καινούργιου
- Οδικά δίκτυα και έργα υποδομής στο οδικό σύστημα
- Βασικές υποδομές για στήριξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και γενικότερα έργα τουριστικού ενδιαφέροντος
- Χιονοδρομικά κέντρα
- Αύξηση των κλινών, δημιουργία ξενώνων, ανακαίνιση των ήδη υπαρχόντων τουριστικών και ξενοδοχειακών μονάδων
- Αναστηλώσεις μνημείων, κτιρίων, πρότυπα χωριά, συνεδριακό κέντρο και ενεργοποίηση μουσείων σε Ευρωπαϊκά πρότυπα

- Αξιοποίηση της λίμνης των Ιωαννίνων

N. Πρεβέζης:

- Παραλιακός δρόμος, περισσότερο προσεγμένη δουλειά όσον αφορά τα δημόσια έργα και αναβάθμιση των υποδομών του οδικού άξονα
- Αναπλάσεις χώρων και παραλίων (κυρίως του Δήμου Πρέβεζας); οργάνωση παραλίων και ακτών με θαλάσσια σπορ και αξιοποίηση της παράκτιας ζώνης με έργα υποδομής και αναψυκτήρια
- Παράδοση βιολογικού καθαρισμού
- Αξιοποίηση του εγκαταλειμμένου κάστρου της Πάργας
- Ανάδειξη και αξιοποίηση ιστορικών μνημείων και πολιτιστικών πόρων της περιοχής
- Δημιουργία μονοπατιών για πεζούς και ποδηλάτες
- Βελτίωση υποδομών αστικών συγκοινωνιών, αεροδρομίου, λιμανιού, υπηρεσιών
- Περισσότερη και συστηματικότερη οργάνωση θαλάσσιων εκδρομών και εκδρομών στους βιότοπους της περιοχής (Αμβρακικός)
- Δημιουργία συνεδριακού κέντρου

N. Θεσπρωτίας:

- Αεροδρόμιο, νοσοκομείο, δρόμοι, αστικές συγκοινωνίες, τηλεπικοινωνίες, μαρίνες, ενέργεια, φυσικό αέριο, διαχείριση υδάτινων πόρων
- Ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών και φυσικών πόρων της περιοχής

3. Σωστότερη προβολή - πρόκληση ενδιαφέροντος για το εκάστοτε τουριστικό προϊόν σε ειδικές τουριστικές ομάδες. Οι τρόποι επαφής και προσέγγισης για την προσέλκυση νέων αγορών είναι πρωτίστως η δημιουργία των αντίστοιχων υποδομών και ανωδομών και ακολουθεί ο συστηματικότερος τρόπος σωστής παρουσίασης του τουριστικού προϊόντος της κάθε περιοχής που μπορεί να επιτευχθεί με τα ακόλουθα :

- μέσω εκθέσεων και ΜΜΕ
- με τη δημιουργία εξειδικευμένων εντύπων εναλλακτικού τουρισμού και τη προβολή μέσω internet
- και τέλος δημιουργώντας επαφές με δημοσιογράφους, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις και tour operators που εξειδικεύονται στον εναλλακτικό τουρισμό
- διοργάνωση καλλιτεχνικών και πολιτιστικών γεγονότων παγκόσμιου ενδιαφέροντος

4. Αναβάθμιση υπηρεσιών – επαγγελματικότερη αντιμετώπιση του τουριστικού τομέα. Απαραίτητη καθίσταται η παροχή σωστών και επαγγελματικού επιπέδου υπηρεσιών καθώς παρατηρείται έλλειψη ποιότητας γεγονός που οφείλεται κυρίως στον μη επαγγελματισμό των περισσότερων επιχειρηματιών που ασχολούνται στον τουριστικό τομέα αλλά και των υπαλλήλων που έχουν απορροφηθεί σε αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κυριότεροι ανταγωνιστές της Περιφέρειας

5.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ανταγωνιστές της Περιφέρειας Ηπείρου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο θεωρούνται οι υπόλοιποι Μεσογειακοί προορισμοί που προσφέρουν ήλιο και θάλασσα, όπως και τα ορεινά θέρετρα του Βορρά που προσφέρουν χειμερινό τουρισμό και χιονοδρομικά κέντρα πλήρως εξοπλισμένα διεθνών και υψηλών προδιαγραφών.

Στον τουρισμό όλης της χώρας και φυσικά και στην Ήπειρο η διεθνής οικονομική ύφεση δημιούργησε την γνωστή μείωση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια. Ένας όμως ακόμη βασικός λόγος μείωσης είναι ο αυξανόμενος ανταγωνισμός από άλλες χώρες της Μεσογείου (Πορτογαλία, Τουρκία, Ισπανία, Κύπρος, Αίγυπτος) που παρέχουν ίδιου περιεχομένου υπηρεσίες (ήλιο & θάλασσα), αλλά υψηλής ποιότητας και σε χαμηλότερες τιμές.

Μεγάλη βαρύτητα βέβαια στην τουριστική εξέλιξη των ανταγωνιστριών χωρών αναφοράς έχει το κατά πόσο αυτές εκτιμούνται ως «ασφαλείς προορισμοί» στην αντίληψη των τουριστών. Σύμφωνα πάντως με εκπροσώπους των tour operators, η Ελλάδα θεωρείται ασφαλής τουριστικός προορισμός, όπως και η Ισπανία και η Πορτογαλία.

Λόγω της υψηλής ελαστικότητας του «προϊόντος» και του υψηλού βαθμού υποκατάστασης ο ανταγωνισμός που υφίσταται η Ήπειρος από τους ανταγωνιστικούς προορισμούς τόσο του εξωτερικού, αλλά ακόμη και της ίδιας της χώρας είναι ιδιαίτερα έντονος. Οι ανταγωνιστικοί προορισμοί προσφέρουν το ίδιο τουριστικό προϊόν αλλά με περισσότερες υποδομές σε όλους τους κλάδους, περισσότερο εκσυγχρονισμένες ξενοδοχειακές μονάδες και εγκαταστάσεις, όπως και μεγάλη προβολή και διαφήμιση.

5.2 ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Κυριότεροι μεγάλοι ανταγωνιστές της Περιφέρειας Ηπείρου στον Ελλαδικό χώρο που προβάλλονται περισσότερο από τους τουριστικούς πράκτορες του εξωτερικού θεωρούνται η Ρόδος, Βόρεια Κρήτη, Κέρκυρα, Χαλκιδική, Μύκονος, Σαντορίνη, Σκιάθος, προορισμοί οι οποίοι έχουν χρόνια παράδοση στον τουρισμό. Τα δυνατά τους σημεία είναι ότι έχουν ανεπτυγμένο ένα καλό δίκτυο υποδομών και ανωδομών, και κάνουν καλή αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και πολιτιστικών τους πόρων.

Ένα ακόμη βασικό δυνατό τους σημείο είναι ότι επενδύουν μεγάλα κονδύλια για την τουριστική προβολή τους, είναι πολύ καλά δικτυωμένοι με διάφορους tour operators, τόσο του εσωτερικού, όσο και του εξωτερικού και καταφέρνουν να προωθούν με πολύ καλό και αποτελεσματικό τρόπο το

τουριστικό τους προϊόν. Επιπλέον διαθέτουν εύκολη πρόσβαση στους τουρίστες με την ύπαρξη αεροδρομίων που δέχονται πτήσεις charters.

Κατά δεύτερο, όχι όμως και αμελητέο λόγο, ανταγωνιστές σε επίπεδο Περιφερειών θεωρούνται περιοχές που παρέχουν ομοειδή τουριστικά με την Ήπειρο προϊόντα, όπως η Μαγνησία, η Πιερία και η Ευρυτανία.

5.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΗΣ

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας πίνακας ανάλυσης των βασικών χαρακτηριστικών που περιγράφουν την κατάσταση και την εικόνα των βασικότερων ανταγωνιστών (Ισπανία, Τουρκία, Ιταλία και Γαλλία).

Οι ανταγωνιστές επιλέχθηκαν βάσει των παρόμοιων προϊόντικών γραμμών που διαθέτουν καθώς και λόγω της ηγετικής τους θέσης ως προς την δυνατότητα προσέλκυσης τουριστικών ρευμάτων από τις χώρες αποστολής επισκεπτών.

Επίσης ενδεικτικά στον ίδιο πίνακα αναλύονται και κάποιοι εγχώριοι προορισμοί («συναγωνιστές») με αρκετά ομοιογενή προϊόντικά χαρακτηριστικά, που δείχνουν να προτιμούνται ιδιαίτερα από εγχώρια τμήματα επισκεπτών που συνδέονται με την ανάπτυξη ετήσιας διάρκειας τουριστικών δραστηριοτήτων. Οι προορισμοί αυτοί (δηλαδή η Μαγνησία και η Ευρυτανία) μπορούν να αποτελέσουν δείκτες αξιολόγησης και παρακολούθησης στην περίπτωση που ο εγχώριος κλάδος παρουσιάσει διαφοροποιήσεις στις αποδόσεις του σε σύγκριση με τους διεθνείς ανταγωνιστικούς προορισμούς.

Πίνακας Β-1: Ανάλυση ανταγωνιστών (αλλοδαποί προορισμοί) και συναγωνιστών (εγχώριοι προορισμοί)

ΧΩΡΕΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ				ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ	
	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΗ/ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΗ						
ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	+		+	+	+	+
ΥΠΑΡΞΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	+		+	+	+	+
ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΕ ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	+	+	+	+	+	+
ΥΠΟΔΟΜΗ	+		+	+	+	-
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	+	+	+	+	-	-
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	+		+	+	+	+
ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΑΓΟΡΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	+	-	+	+	+	+
ΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ	+	+	+	+	-	-

ΣΧΕΔΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ						
ΤΟΝΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΧΑΜΗΛΟ ΚΟΣΤΟΣ Π.Χ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	-	+	-	-	+	+
ΚΟΣΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ	-		-	-	+	+
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΑ - ΓΕΓΟΝΟΤΑ ή ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΛΑΝ ΠΡΟΣΦΑΤΑ ή ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	+					
ΚΟΡΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	-					
ΚΑΛΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ	+	+	+	+	-	-
ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ		-				
ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ		-				
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ		-				

Επεξήγηση των συμβόλων του πίνακα: Όπου (+) = Ο προορισμός ενισχύεται λόγω της ύπαρξης του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού, όπου (-) = Ο προορισμός αποδυναμώνεται λόγω του χαρακτηριστικού, όπου κενό () = Ο προορισμός παρουσιάζει διαφοροποιήσεις (ενίσχυση σε ορισμένες περιοχές και αποδυνάμωση σε άλλες)

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία αναφορικά με την τουριστική ζήτηση των Νομών Ιωαννίνων, Μαγνησίας και Ευρυτανίας, όπως προκύπτουν από την ανάλυση των διανυκτερεύσεων στις συγκεκριμένες περιοχές.

Πίνακας Β-2: Μέση ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχειακά καταλύματα για τους Νομούς Ιωαννίνων, Μαγνησίας και Ευρυτανίας

Νομός	ΕΤΟΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	1997	1998	1999	2000	98/97	99/98	00/99
Ιωαννίνων	43,91%	43,61%	42,67%	-	-1,05	-0,3	-0,95
Μαγνησίας	42,66%	44,45%	46,18%	-	2,04	1,79	1,15
Ευρυτανίας	34,46%	36,46	32,68	-	-6,29	2	-3,79

Πηγή: ΕΟΤ, Στατιστικά στοιχεία

Μεγαλύτερη τουριστική κίνηση παρουσιάζεται στον Νομό Μαγνησίας, ενώ ακολουθεί ο Νομός Ιωαννίνων. Θα πρέπει να αναφερθεί όμως ότι και στους δύο Νομούς παρατηρείται ότι η τουριστική κίνηση καλύπτει περίπου το ήμισυ των δυνατοτήτων των περιοχών σε τουριστικά καταλύματα. Σημαντικότερη αύξηση των διανυκτερεύσεων παρατηρείται στον Νομό Ευρυτανίας, ο οποίος έχει και τον μικρότερο αριθμό διανυκτερεύσεων από αλλοδαπούς και εγχώριους τουρίστες, επομένως παρουσιάζει υψηλότερες δυνατότητες ανάπτυξης.

Πίνακας Β-3: Σύνολο διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στους Νομούς Ιωαννίνων, Μαγνησίας και Ευρυτανίας

Νομός	ΕΤΟΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	1997	1998	1999	2000	98/97	99/98	00/99
Ιωαννίνων	57.914	64.648	52.429	53.931	11,63%	-18,90%	2,86%
Μαγνησίας	426.578	463.019	449.194	476.322	8,54%	-2,99%	6,04%
Ευρυτανίας	1.175	2.258	1.362	2.502	92,17%	-39,68%	83,7%

Πηγή: ΕΟΤ, Στατιστικά στοιχεία

Οι Νομοί Ιωαννίνων και Ευρυτανίας προσελκύουν κατά κύριο λόγο εγχώριο τουρισμό, όπως προκύπτει από τους πίνακες.

Πίνακας Β-4: Σύνολο διανυκτερεύσεων ημεδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στους Νομούς Ιωαννίνων, Μαγνησίας και Ευρυτανίας

Νομός	ΕΤΟΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	1997	1998	1999	2000	98/97	99/98	00/99
Ιωαννίνων	348.952	324.289	396.403	423.843	-7,06	0,22	0,07
Μαγνησίας	598.231	615.996	665.308	582.698	0,3	0,8	0,9
Ευρυτανίας	111.912	115.467	108.433	122.485	0,3	-0,6	0,13

Πηγή: ΕΟΤ, Στατιστικά στοιχεία

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία των πινάκων, ανάμεσα σε ομοειδείς νομούς ο ανταγωνισμός στην Ελλάδα δείχνει να είναι ιδιαίτερα έντονος, με κύριους ανταγωνιστές τους Νομούς Μαγνησίας, Ευρυτανίας. Ανταγωνισμός αναπτύσσεται επίσης και με τον Νομό Πιερίας.

Η Περιφέρεια Ηπείρου δεν δείχνει να έχει καταφέρει μέχρι τώρα να διαφοροποιηθεί σημαντικά από τον ανταγωνισμό, ενώ παράλληλα δεν έχει προβληθεί ως τουριστικός προορισμός σε σημαντικό βαθμό στην Ελληνική επικράτεια. Η τρέχουσα προσφορά και ζήτηση του τουριστικού της προϊόντος γενικά θεωρείται χαμηλή (με εξαίρεση την Πάργα, το Μέτσοβο και το Ζαγόρι), σε σχέση με τους ανταγωνιστές της.

Παράλληλα, η περιοχή της Ηπείρου βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης σε σχέση με τον ανταγωνισμό, τόσο σε θέματα υποδομών όσο και σε θέματα τουριστικής προβολής. Οι υπόλοιποι ανταγωνιστικοί με την Περιφέρεια προορισμοί δείχνουν να έχουν αναπτύξει ένα σωστό δίκτυο τουριστικών υποδομών και ένα πολύ καλό τουριστικό κύκλωμα τόσο προβολής όσο και προώθησης το οποίο τους επιτρέπει να έχουν τον αναμενόμενο (η τουλάχιστον να είναι κοντά στον στόχο τους) τουρισμό.

Ο προορισμός της Περιφέρειας Ηπείρου ενώ θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί αισθητά από τους ανταγωνιστές της, δεν έχει αναδείξει ακόμη μια ξεχωριστή εικόνα ή φυσιογνωμία. Η εικόνα αυτή παράλληλα με την υποστήριξη από κατάλληλες τουριστικές προϊοντικές γραμμές (π.χ ανάπτυξη και

ανάδειξη μοναδικών φυσικών, πολιτιστικών ή τεχνητών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων ανά νομό της Περιφέρειας) θα οδηγούσε στην διεύρυνση των μεριδίων αγοράς της.

Προβλήματα επίσης υπάρχουν και στην αναβάθμιση του επιπέδου τιμής - ποιότητας. Οι επισκέπτες θεωρούν την περιοχή υπό ανάδειξη και οι τιμές των τουριστικών προϊόντων (καταλύματα, πολιτιστικά ιδρύματα και χώροι επίσκεψης, καταστήματα λιανικής) επηρεάζονται και από το επίπεδο του κόστους διαβίωσης στην περιοχή. Η συγκράτηση των τιμών σε χαμηλά επίπεδα και παράλληλα η διατήρηση του επιπέδου ποιότητας σε ένα μέτριο και άνω επίπεδο θα πρέπει να είναι το κύριο μέλημα της στρατηγικής των αρμόδιων διοικητικών και επαγγελματικών φορέων. Ο προορισμός της Περιφέρειας Ηπείρου θα πρέπει να επωφεληθεί και να αποσπάσει μερίδιο αγοράς από την προβλεπόμενη τουριστική οικονομική ανάπτυξη (προβλέψεις Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού για το 2000-2010 (με μέσο ρυθμό ετήσιας αύξησης π.χ στις αφίξεις αλλοδαπών κατά 2,5%).

Στόχος λοιπόν, είναι μέσω της αναδιοργάνωσης της Περιφέρειας Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού και μέσω της διαδικασίας προβολής η περιοχή να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική.

Σχετικά με τους σημαντικότερους ανταγωνιστές έχουμε να παρατηρήσουμε ότι κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '90:

- Έχουν βελτιωθεί τα δίκτυα μεταφοράς επιβατών και οι υποδομές
- Περιορίστηκαν τα καταλύματα ενός και δύο αστέρων και αυξήθηκαν οι μονάδες τεσσάρων και τριών αστέρων
- Δόθηκε έμφαση στο τμήμα αγοράς «επισκέπτες εκδρομών (ή τριημέρου)» ή «μικρής διάρκειας χειμερινές αποδράσεις» μια και η κοντινή απόσταση των ανταγωνιστών, αποτελεί βασικό κίνητρο επιλογής τους από τους επισκέπτες
- Επεκτάθηκε η ποικιλία στις προϊόντικές γραμμές τους. Ο εαρινός τουρισμός διακοπών και οι ετήσιες τουριστικές δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τις διακοπές των εργαζομένων και σχολείων, ενισχύθηκαν με προϊόντικές επενδύσεις όπως γήπεδα γκολφ, συνεδριακά κέντρα, θεματικά πάρκα, επενδύσεις για την ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού, του τουρισμού Υγείας (ιαματικά Λουτρά και Πηγές και κέντρα θαλασσοθεραπείας) καθώς και από σύγχρονες χιονοδρομικές εγκαταστάσεις. Παράλληλα δόθηκε έμφαση στον πολιτιστικό τουρισμό (τουρισμός ιστορικών πόλεων ή πόλεων πολιτιστικής κληρονομιάς) και στον τουρισμό πόλεων ή τον τουρισμό αγορών (Shopping).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Νέο τουριστικό υπόδειγμα για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού

Σε γενικές γραμμές η απαιτούμενη ευελιξία για την αντιμετώπιση της κρίσης που έπληξε τον διεθνή τουρισμό θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις τάσεις της ζήτησης, όπως διαμορφώνονται στην τουριστική αγορά, σύμφωνα και με τις περισσότερες διαπιστώσεις των διεθνών αναλύσεων. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά αυτά είναι:

- συντομότερη παραμονή κατά τις διακοπές
- μεγαλύτερη διάσπαση των διακοπών σε τμήματα, λόγω μείωσης ωρών εργασίας και αύξησης των ημερών αμειβόμενης άδειας
- αυξημένη ζήτηση για ειδικά προσαρμοσμένες διακοπές, τάση που διευκολύνεται από τη χρήση νέων τεχνολογιών (internet, κλπ.)
- σχετική αύξηση της ζήτησης για ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών και για μη συμβατικά ξενοδοχειακά καταλύματα
- μεταστροφή από τις "διακοπές δραστηριοτήτων" προς τις "διακοπές εμπειριών", ακολουθώντας γενικότερα καταναλωτικά πρότυπα, με εμπειρία συμμετοχής, η οποία παράγει νέα γνώση και αυθεντικές συγκινήσεις
- αυξημένος αριθμός των τουριστών τρίτης ηλικίας
- μείωση του χρόνου προκράτησης
- αυξημένη σημασία που αποδίδεται στις τουριστικές δραστηριότητες ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις αρχές δίκαιων συναλλαγών
- εμφάνιση αναδυόμενων προορισμών, γεγονός που προτρέπει τους άλλους προορισμούς να αναθεωρήσουν το σχεδιασμό των προϊόντων τους
- αυξημένες ευκαιρίες για προορισμούς με χαλαρά εμπόδια εισόδου στα σύνορα
- περισσότερο σύνθετη τμηματοποίηση της ζήτησης λόγω επικάλυψης των παραδοσιακών σκοπών ταξιδιού.

Σύμφωνα με τα συλλεχθέντα στοιχεία από διεθνείς τουριστικούς οργανισμούς, τα βασικά κριτήρια επιλογής ενός προορισμού είναι τα ακόλουθα*:

- Ασφάλεια
- Τιμή
- Ποιότητα σε σχέση με την τιμή (value for money)
- Εγγύτητα και ευκολία πρόσβασης στον τελικό προορισμό
- Εναλλακτικές επιλογές δραστηριοτήτων στον προορισμό

* Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Οι εντυπώσεις (αντίληψη) για την Ελλάδα ως τουριστικού προορισμού, όπως αυτές αποτυπώνονται από τους επισκέπτες συνοψίζονται ακολούθως:

- Απλότητα

- Ασφαλής προορισμός (περισσότερο στα νησιά και λιγότερο στην ενδοχώρα)
- Γραφικότητα και ποικιλία προορισμών
- Σχετική ποιότητα για την τιμή που προσφέρεται το τουριστικό προϊόν
- Όχι ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου καταλύματα
- Έλλειψη οργάνωσης

Τα παράπονα των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα εστιάζονται κατά κύριο λόγο στην ποιότητα των προσφερομένων καταλυμάτων καθώς επίσης και στις υφιστάμενες συγκοινωνιακές υποδομές, τόσο σε επίπεδο υπηρεσιών, όσο και σε ποιότητα εγκαταστάσεων και μέσων (αεροδρόμια, λιμάνια, πλοία, κ.α.)

Οι νέες επιχειρηματικές στρατηγικές (συμμαχίες, εξαγορές και συγχωνεύσεις) και προτεραιότητες (μείωση διαρθρωτικού κόστους, εξορθολογισμός οικονομικής διαχείρισης, εφαρμογή ειδικευμένων μεθόδων μάρκετινγκ), οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι μεταβολές στα συστήματα διανομής, οι ανακατατάξεις στις αερομεταφορές έχουν στόχο την προσαρμογή στις νέες συνθήκες και τις νέες απαιτήσεις.

Η παρουσία ισχυροποιημένων διεθνών παικτών στην τουριστική αγορά επιτάσσει για τους προορισμούς να διαμορφώσουν τις προϋποθέσεις για δυναμική συμμετοχή στον οξυμένο ανταγωνισμό, να προτείνουν ανανεωμένα προϊόντα, εφαρμόζοντας ευέλικτες πρακτικές και χρησιμοποιώντας αποτελεσματικούς μηχανισμούς.

6.1. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΕ ΗΜΕΔΑΠΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΠΡΩΘΗΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Συμμετοχή σε εκθέσεις:

Η συμμετοχή σε εκθέσεις αποτελεί ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας. Η μορφή αυτή προβολής εξυπηρετεί κυρίως τον σκοπό της για προβολή στο κοινό που αναφέρεται σε τουριστικούς πράκτορες και γραφεία τουρισμού.

Για την προβολή της Ηπείρου μέσω εκθέσεων έχουν επιλεγεί εκθέσεις τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε χώρες του εξωτερικού. Για την τουριστική προβολή μέσω εκθέσεων στον Ελληνικό χώρο οι κυριότερες εκθέσεις είναι η **PHILOXENIA** και το **ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ** στην Αθήνα. Οι εκθέσεις αυτές δεν συγκρίνονται βέβαια με αντίστοιχες εκθέσεις του εξωτερικού, αποτελούν όμως αναμφισβήτητο βήμα εσωτερικής τουριστικής προβολής και προσέλκυσης εσωτερικού τουρισμού.

Αξιοσημείωτο είναι ότι αίτημα των συμμετεχόντων στην έκθεση αποτελεί το γεγονός της καλύτερης οργάνωσης και ουσιαστικότερης προβολής με σκοπό την προσέλκυση ειδικών επισκεπτών από το εξωτερικό.

Για την καλύτερη παρουσία στην έκθεση αυτή προτείνεται ο συνδυασμός του έγκαιρου προγραμματισμού και συντονισμού των εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων κατά την διάρκεια της λειτουργίας της έκθεσης.

Η συμμετοχή σε εξειδικευμένες εκθέσεις έχει τα πολλά θετικά αποτελέσματα για την προβολή της Περιφέρειας όπως, μεγάλη συγκέντρωση του κοινού- στόχου, πρακτορεία τουρισμού, στο οποίο απευθύνεται η τουριστική προβολή και το κοινό- στόχος έχει επισκεφτεί την συγκεκριμένη έκθεση με σκοπό την σύναψη συμφωνιών και την πληροφόρηση για τις τουριστικές ιδιαιτερότητες διαφόρων τουριστικών περιοχών.

Προσκλήσεις Ελλήνων tour operators και διαμορφωτών γνώμης:

Στα πλαίσια της τουριστικής προβολής της Ηπείρου προτείνεται η πρόσκληση και φιλοξενία tour operators του εσωτερικού, με σκοπό να γνωρίσουν την περιοχή και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει. Οι tour operators είναι αυτοί που διαμορφώνουν σε σημαντικό βαθμό τους προορισμούς όπου θα υπάρξει μεγαλύτερη προσέλευση επισκεπτών, μέσα από τα «τουριστικά πακέτα» που σχεδιάζουν και την προβολή που πραγματοποιούν προς τελικούς καταναλωτές και τουριστικά πρακτορεία.

Στόχος της πρόσκλησης τους στην περιοχή της Ηπείρου είναι να γνωρίσουν την περιοχή και τις δυνατότητες που προσφέρει έτσι ώστε να την προβάλλουν στους πελάτες τους, μέσω της διοργάνωσης εκδρομών στην συγκεκριμένη περιοχή.

Επίσης σημαντική για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας θεωρείται η πρόσκληση και φιλοξενία διαμορφωτών γνώμης- όπως π.χ δημοσιογράφοι, που απασχολούνται σε ραδιοφωνικούς- τηλεοπτικούς σταθμούς και περιοδικά με περιεχόμενο τον τουρισμό, τα σπορ, την φυσική ζωή καθώς άλλα εξειδικευμένα περιοδικά (π.χ. αρχαιολογίας- ιστορίας). Οι διαμορφωτές γνώμης έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν σε σημαντικό βαθμό την απόφαση των πολιτών, λόγω του κύρους και της θέσης που διαθέτουν. Η ευαισθητοποίηση τους αναμένεται να προκαλέσει αναφορές τους μέσω διαφόρων μέσων για την συγκεκριμένη περιοχή και τις μορφές τουρισμού που προσφέρει..

Επίσης προτείνεται η οργάνωση διαφόρων επισκέψεων ατόμων υψηλής κοινωνικής αποδοχής. Η καινοτόμα ενέργεια αυτή στοχεύει να αποτελέσει παράγοντα και καταλύτη επηρεασμού τουριστικής συμπεριφοράς

Διαφήμιση σε εξωτερικούς χώρους:

Για την προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου στο εσωτερικό της χώρας προτείνεται η ανάρτηση αφισών σε εξωτερικούς χώρους, όπου θα προβάλλονται διάφορα τοπία της Περιφέρειας

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της διαφήμισης σε εξωτερικούς χώρους είναι:

- Η μεγάλη κάλυψη- υψηλή κυκλοφορία, στα σημεία ανάρτησης αυτών όπως π.χ τα σημεία που έχουν μεγάλη κίνηση
- Η τοπική κάλυψη,
- Το εντυπωσιακό μέγεθος και χρώμα,
- Η μεγάλη συχνότητα
- Μέσο προσιτό στον καθένα, χωρίς συγκεκριμένο κοινό στόχο,
- Υπενθυμίζουν και επιβάλλουν το βασικό μήνυμα μιας εκστρατείας

Η μορφή εξωτερικής διαφήμισης που προτείνεται είναι αυτή των street furniture ή όπως αλλιώς ονομάζεται plakat action και αναπτύσσεται και τοποθετούνται σε σημεία "πολλαπλασιαστικού ενδιαφέροντος" όπως στο έξω μέρος των μέσων μαζικής κυκλοφορίας (λεωφορεία). Ειδικές αφίσες που τοποθετούνται σε νευραλγικά σημεία όπως αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί σταθμοί, μετρό, στάσεις λεωφορείων, Parking υπερκαταστημάτων. Οι αφίσες σε εξωτερικούς χώρους προτείνεται να τοποθετηθούν σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.

Αναλυτικότερα με την μέθοδο του plakat action επιδιώκεται η συμπληρωματική προσέλευση της απαιτούμενης προσοχής της ομάδας στόχου. Η ενέργεια Plakat action θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ως κάτωθι.

- Εξεύρεση της γεωγραφικής ενότητας όπου θα υποστηριχθεί η στρατηγική τουριστικής προβολής.
- Καθορισμός της αστικής περιοχής.
- Χρονικό σημείο της ενέργειας Plakat action π.χ κατά τη διάρκεια εμπορικής έκθεσης
- Σαφής προσδιορισμός του προϋπολογισμού
- Επιλογή εργαλείων της Plakat action π.χ Γιγαντοαφίσες , Αφίσες μικρού μεγέθους
- Ex-ante αξιολόγηση και καταγραφή του Feed – back.

Αξίζει να τονιστεί ότι ανάλογα με την εποχή θα τοποθετούνται αφίσες με τις ανάλογες δραστηριότητες, ενώ προτείνεται στις αφίσες να μην παρουσιάζεται απλά ένα τοπίο αλλά να υπάρχει και το ανθρώπινο στοιχείο. Στόχος της ενέργειας αυτής είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη να δημιουργήσει στο μυαλό του μια ιδανική εικόνα, προκειμένου να τον προκαλέσει να την κάνει πραγματικότητα. Στις αφίσες θα πρέπει να δίνεται τρόπος επικοινωνίας με την Περιφέρεια

Εκδηλώσεις:

Στα πλαίσια των ενεργειών προβολής προτείνεται η διοργάνωση εκδηλώσεων με στόχο την ενημέρωση των επαγγελματιών του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας για τις επικοινωνιακές ενέργειες που έχει σχεδιάσει η Περιφέρεια. Σκοπός των εκδηλώσεων είναι η πληροφόρηση των επαγγελματιών για τις προσπάθειες που καταβάλλει η Περιφέρεια για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτοί μπορούν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Η επιτυχία του σχεδίου της Περιφέρειας για την αύξηση του τουρισμού στην περιοχή εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις υπάρχουσες υποδομές και την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν οι τοπικές επιχειρήσεις. Για αυτό τον λόγο η εμπλοκή των επαγγελματιών στην προσπάθεια της Περιφέρειας κρίνεται αναγκαία.

Μια άλλη μορφή εκδηλώσεων που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί είναι η διοργάνωση διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων και *harpening* στην περιοχή (δημιουργία διεθνούς φεστιβάλ με διεθνείς καλλιτεχνικές εκδηλώσεις-συναυλίες-θεατρικές παραστάσεις-επιδείξεις μόδας κορυφαίων σχεδιαστών εμπνευσμένης από τον πολιτισμό της Ηπείρου, διοργάνωση εκδηλώσεων με συμμετοχή νέων καλλιτεχνών στις όχθες των ποταμών (κατά τα πρότυπα των εκδηλώσεων της Καστοριάς, Πιερίας, Έβρου)

Τέλος θα μπορούσε να αναφερθεί και η δημιουργία ειδικών εκδηλώσεων (συνέδρια-ημερίδες), σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το ΤΕΙ Ηγουμενίτσας (Τμήμα Τουριστικών Επαγγελμάτων) με την συμμετοχή επιλεγμένων καλεσμένων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ως κύριος στόχος αποτελεί η γνωριμία των συνέδρων με την περιοχή.

Προβολή σε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ):

1. Διαφήμιση στο ραδιόφωνο

Το ραδιόφωνο αποτελεί μέσο με ιδιαίτερα περιορισμένο κόστος, τόσο όσον αφορά την παραγωγή του μηνύματος, όσο και την αγορά χρόνου προβολής. Εμφανίζει μεγάλη ευελιξία ως προς τις προθεσμίες και την επιλογή χρόνου αλλά και χρονική ακρίβεια παρουσίασης του μηνύματος.

Για τους παραπάνω λόγους προτείνεται μέσω του ραδιοφώνου η πανελλαδική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου ως τουριστική περιοχή.

Προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων. Τα διαφημιστικά μηνύματα θα σχεδιαστούν με τρόπο που να προκαλούν το ενδιαφέρον των ακροατών. Θα πρέπει να δημιουργηθούν ξεχωριστά διαφημιστικά μηνύματα ανάλογα με την αγορά - στόχο στην οποία απευθύνονται, ενώ παράλληλα η επιλογή του

ραδιοφωνικού σταθμού θα γίνεται έχοντας ως γνώμονα το κοινό-στόχο. Για παράδειγμα σταθμοί που απευθύνονται σε νεανικό κοινό δεν θα μπορούσαν να προβάλουν τον αρχαιολογικό τουρισμό της Ηπείρου, αλλά θα προβληθεί ο τουρισμός περιπέτειας. Αντίστοιχα για την προβολή του θρησκευτικού τουρισμού θα επιλεγούν σταθμοί θρησκευτικού περιεχομένου.

Το διαφημιστικό μήνυμα και το ύφος αυτού θα διαφέρει ανάλογα με την κατηγορία του αποδέκτη στην οποία απευθύνεται. Έτσι το μήνυμα που απευθύνεται στον επισκέπτη του θρησκευτικού τουρισμού θα είναι πιο συντηρητικό και «σοβαρό» από ένα μήνυμα που απευθύνεται στον νεαρό αθλητή. Στόχος των διαφημιστικών μηνυμάτων είναι η γνωστοποίηση του προγράμματος και η προσέλκυση των ενδιαφερόμενων να επισκεφτούν την περιοχή.

2. Συμμετοχή σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές

Η συμμετοχή αρμοδίων για την τουριστική προβολή της ΗΠΕΪΡΟΥ σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές αποτελεί ιδιαίτερα αποτελεσματική μορφή διαφήμισης κυρίως γιατί δεν εκλαμβάνονται από τον τηλεθεατή/ ακροατή σε τόσο μεγάλο βαθμό ως μορφή διαφήμισης αλλά ως μορφή ενημέρωσης.

Το γραφείο τουρισμού της Περιφέρειας Ηπείρου θα πρέπει να αναπτύξει τις κατάλληλες δημόσιες σχέσεις με τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς της χώρας μας προκειμένου να κληθεί να παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής.

3. Διαφήμιση στη τηλεόραση

Πιστεύεται ότι η διαφήμιση στην τηλεόραση για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στον μέλλον και όχι στην παρούσα φάση. Ένας από τους λόγους που δεν προτείνεται η τηλεοπτική διαφήμιση είναι το υψηλό κόστος της. Αντίθετα η Περιφέρεια μπορεί να πραγματοποιήσει άλλες διαφημιστικές και προωθητικές ενέργειες οι οποίες έχουν πιο αυξημένη αποτελεσματικότητα και στοχεύουν σε μεγαλύτερο βαθμό το κοινό-στόχο του επικοινωνιακού πλάνου.

4. Προβολή στον έντυπο τύπο

Καταχωρήσεις σε περιοδικό και Κυριακάτικο τύπο

Για την προβολή της Περιφέρειας ως τουριστικού προορισμού προτείνονται επίσης καταχωρήσεις σε εφημερίδες και περιοδικά της Ελλάδας. Στις καταχωρήσεις αυτές θα προβάλλονται τα προτερήματα της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Σκοπός είναι η προσέλκυση εσωτερικού τουρισμού- από την Ελληνική επικράτεια- μέσω προβολής σε έντυπα μαζικής ενημέρωσης.

Οι τύποι περιοδικών που προτείνονται για προβολή της ΗΠΕΙΡΟΥ ως τουριστικού προορισμού είναι τα εξής:

- Στόχευση κοινού που ενδιαφέρεται για την φύση και τη φυσική ζωή. Περιοδικά όπως «Το Ελληνικό Πανόραμα» και το «Γεώραμα» που διατίθεται ως ένθετο στην Ελευθεροτυπία του Σαββάτου.
- Στόχευση κοινού που ενδιαφέρεται για ταξίδια γενικότερα, όπως το «VOYAGER» και το περιοδικό «Διακοπές» και το «ΓΑΙΟ» της Ελευθεροτυπίας
- Στόχευση κοινού που θα ενδιαφερόταν για θρησκευτικό τουρισμό: Εξειδικευμένα περιοδικά

Όσον αφορά την προβολή σε εφημερίδες, προτείνεται η διαφήμιση σε ένθετα Κυριακάτικων εφημερίδων. Αυτές εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά αναγνωσιμότητας σε σχέση με τις καθημερινές εκδόσεις, αυξάνοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητα της διαφήμισης. Η αποτελεσματικότητα της διαφήμισης είναι ακόμα υψηλότερη όταν το ένθετο απευθύνεται στο κοινό στο οποίο στοχεύει το επικοινωνιακό πλάνο της Ηπείρου. Για παράδειγμα η αποτελεσματικότητα της διαφήμισης στο ένθετο της Καθημερινής που αναφέρεται στα ταξίδια είναι υψηλότερο καθώς οι αναγνώστες του συγκεκριμένου ένθετου το διαβάζουν για να προγραμματίσουν τον τόπο προορισμού του επόμενου ταξιδιού τους.

Τα πλεονεκτήματα των διαφημιστικών καταχωρήσεων στις εφημερίδες συνοψίζονται στα εξής:

- Παρουσιάζουν μεγάλη κυκλοφορία και αναγνωσιμότητα.
- Παρουσιάζουν υψηλή ευελιξία ως προς την επιλογή του χρόνου εμφάνισης της διαφήμισης στον τύπο καθώς και ως προς το μέγεθος του «χώρου» που μπορεί να αγοράσει ο διαφημιζόμενος.
- Αξιοποιούν την οπτική παρουσίαση, με μικρές όμως δυνατότητες ανατύπωσης χρωμάτων.

Αντίστοιχα, τα σημαντικότερα μειονεκτήματα της διαφήμισης στον τύπο είναι τα εξής:

- Δεν προσφέρουν μεγάλη επιλεκτικότητα του αναγνωστικού κοινού, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν με μεγάλη αποτελεσματικότητα για την στόχευση συγκεκριμένου κοινού-στόχου, εκτός εάν πρόκειται για εξειδικευμένες εφημερίδες.
- Ενώ αποτελούν σχετικά φθινό μέσο, η διαφήμιση έχει ιδιαίτερα μικρή διάρκεια ζωής, ιδιαίτερα όταν οι εφημερίδες είναι καθημερινής κυκλοφορίας.

Εκτός από τις καταχωρήσεις στον τύπο, προτείνεται και η δημοσίευση άρθρων ή αφιερωμάτων με θέμα την Περιφέρεια Ηπείρου ως τουριστικό προορισμό. Η δημοσιότητα αποσκοπεί στην ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των αναγνωστών προσφέροντας πληροφορίες για τις τουριστικές επιλογές που προσφέρει η συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή στους επισκέπτες της. Μέσω της αρθρογραφίας θα μπορεί να γίνεται αναφορά και στις εναλλακτικές μορφές

τουρισμού που προσφέρει η περιοχή ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να συνοδεύεται και με φωτογραφικό υλικό

Επίσης ενδιαφέρον σημείο θα ήταν έντυπα της Περιφέρειας να μπορούσαν να διανεμηθούν μέσω των Κυριακάτικων εφημερίδων ως ένθετα.

Καταχωρήσεις σε επαγγελματικά περιοδικά

Παράλληλα με τις καταχωρήσεις σε περιοδικά και εφημερίδες που έχουν ως κοινό-στόχο το ευρύ κοινό, προτείνεται και η χρήση καταχωρήσεων σε εξειδικευμένα τουριστικά περιοδικά που απευθύνονται τόσο στο κοινό, όσο και σε επαγγελματίες του κλάδου, όπως τουριστικά γραφεία και tour operators.

Κάποια από τα περιοδικά του είδους στην Ελλάδα στα οποία θα μπορούσαν να γίνουν οι παραπάνω καταχωρήσεις και η διαφημιστική προβολή της Ηπείρου, είναι τα Χειμερινές αποδράσεις, Καθημερινή Κυριακής, VOYAGER, ΔΙΑΚΟΠΕΣ και Καλοκαιρινές αποδράσεις.

Διαφήμιση στο διαδίκτυο (INTERNET):

Η διαφήμιση στο διαδίκτυο περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

1ο στάδιο: Καθορισμός του στόχου τον οποίο εξυπηρετεί η διαφήμιση στο διαδίκτυο. Οι σημαντικότεροι στόχοι για τη διαφήμιση της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού είναι σε πρώτο στάδιο να εγείρει το ενδιαφέρον του πολίτη για την συγκεκριμένη τοποθεσία και σε δεύτερο στάδιο να την «τοποθετήσει» στο μυαλό του, έτσι ώστε όταν αποφασίζει για τον τουριστικό προορισμό που θα επισκεφτεί να αξιολογήσει και αυτόν της Ηπείρου.

2ο στάδιο: Σχεδιασμός του διαφημιστικού μηνύματος. Το διαφημιστικό μήνυμα με μορφή banner θα πρέπει να προκαλεί το ενδιαφέρον του χρήστη να επισκεφτεί το site της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού προκειμένου να αντλήσει μεγαλύτερη πληροφόρηση.

3ο στάδιο: Τοποθέτηση του διαφημιστικού μηνύματος στο διαδίκτυο. Η επιλογή των ιστοσελίδων στις οποίες θα τοποθετηθεί η διαφήμιση της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία για την επιτυχία ή αποτυχία της διαφήμισης.

4ο στάδιο: Παρακολούθηση του διαφημιστικού μηνύματος, αναβάθμιση και ανανέωση του περιεχομένου.

Κάποιοι δικτυακοί τόποι που προτείνονται για την προβολή της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού είναι το in.gr, λόγω της μεγάλης επισκεψιμότητας της συγκεκριμένης μηχανής αναζήτησης καθώς και του κοινού στο οποίο

απευθύνεται (μεσαίο προς υψηλό μορφωτικό και κοινωνικό- οικονομικού επιπέδου).

Το τουριστικό προϊόν της Ηπείρου μπορεί επίσης να προβληθεί μέσω εξειδικευμένων δικτυακών τόπων, όπως η ιστοσελίδα diakores.gr, της Ολυμπιακής Αεροπορίας, κ.α.

6.2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΕ ΑΛΛΟΔΑΠΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι ενέργειες αυτές αναφέρονται στην προώθηση της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού στις χώρες- στόχους που επιλέχθηκαν μέσω της στρατηγικής μάρκετινγκ. Οι χώρες αυτές είναι οι Γερμανία, Αυστρία Βρετανία, Ιταλία, Ολλανδία και η Γαλλία .

Για την προβολή της Ηπείρου στο εξωτερικό δεν προτείνεται η χρήση μέσων μαζικής ενημέρωσης για το λόγο ότι το κόστος διαφήμισης στα ΜΜΕ του εξωτερικού είναι ιδιαίτερα υψηλό

Παράλληλα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το ποσοστό των δαπανών που μπορούν να πραγματοποιηθούν για προβολή στο εξωτερικό (άμεσες και έμμεσες) θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυξημένο, διότι η βαρύτητα της επικοινωνιακής πολιτικής για το εξωτερικό θα πρέπει να είναι σαφώς μεγαλύτερη από το εσωτερικό.

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαφημιστικές δαπάνες δεν θα ακολουθήσουν την παραπάνω αναλογία καθώς οι διαφημιστικές ενέργειες που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν για ένα τέτοιο ποσό δεν θα είχαν κανένα αντίκρυσμα στη δημιουργία αναγνωρισιμότητας

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Συμμετοχή σε εκθέσεις:

Η συμμετοχή στις εκθέσεις του εξωτερικού σκοπεύει κυρίως στην προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου με τα όμορφα εναλλασσόμενα τοπία, τις παρθένες παραλίες, την καθαρή θάλασσα και την σιγουριά των διακοπών. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα να αναδειχθεί η ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας έναντι των άλλων Ελληνικών και μη περιοχών.

Επίσης η Περιφέρεια Ηπείρου θα πρέπει να συνεχίσει την προβολή της σε εκθέσεις του εξωτερικού μέσω της συμμετοχής του ΕΟΤ. Ο ΕΟΤ συμμετέχει ετησίως σε 72 συνολικά εκθέσεις. Προτείνεται η Περιφέρεια Ηπείρου να συμμετέχει στις εκθέσεις με περίπτερο του ΕΟΤ στην Αυστρία (Βιέννη), Τσεχία (Πράγα), Ιταλία (Μιλάνο), Γαλλία (Παρίσι) και Μεγάλη Βρετανία (Λονδίνο).

Ακόμη είναι επιθυμητή η συμμετοχή της Περιφέρειας και πάλι μέσω των τουριστικών περιπτέρων του ΕΟΤ σε εκθέσεις χωρών που αποτελούν αναδυόμενες αγορές για την Περιφέρεια Ηπείρου

Προσκλήσεις ξένων tour operators και διαμορφωτών γνώμης:

Στα πλαίσια της τουριστικής προβολής της Περιφέρειας στο εξωτερικό- αντίστοιχα με την προβολή στο εσωτερικό- προτείνεται η πρόσκληση και φιλοξενία tour operators, με σκοπό να γνωρίσουν την περιοχή και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει. Ιδιαίτερα στο εξωτερικό, οι tour operators παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση γνώμης των τουριστών για κάποιο προορισμό, δεδομένου ότι οι περισσότεροι αλλοδαποί οργανώνουν τις διακοπές τους μέσω αυτών.

Σκοπός της συγκεκριμένης ενέργειας είναι να γνωρίσουν την περιοχή, τον πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον καθώς και τις δυνατότητες που προσφέρει ως τουριστικός προορισμός. Η επιλογή των tour operators θα γίνει βάση των χωρών από τις οποίες προέρχεται η πλειοψηφία των επισκεπτών στην Περιφέρεια καθώς και βάση της «δύναμης» που διαθέτουν στην τουριστική βιομηχανία.

Οι διαμορφωτές γνώμης αποτελούν επίσης πολύ σημαντικό παράγοντα για την διαμόρφωση γνώμης των τουριστών για έναν προορισμό. Ιδιαίτερα στην περίπτωση των αλλοδαπών όπου δεν γνωρίζουν αρκετά για την Ελλάδα και ακόμα λιγότερα για την περιοχή της Ηπείρου, η γνώμη κάποιων εξεχόντων προσώπων αποκτά ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα.

Παράλληλα, οι διαμορφωτές γνώμης αποτελούν και ένα μέσο για διαφήμιση της περιοχής στο εξωτερικό με το μικρότερο δυνατό κόστος. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι το κόστος προβολής σε ΜΜΕ του εξωτερικού είναι απαγορευτικό. Επομένως, οι διαμορφωτές γνώμης αποτελούν το καλύτερο μέσο για προβολή της περιοχής στις αγορές του εξωτερικού στις οποίες απευθύνεται κατά κύριο λόγο η Ήπειρος

Εκδηλώσεις προβολής στο εξωτερικό:

Στα πλαίσια της προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού προτείνεται η διενέργεια δεξιώσεων σε διάφορες χώρες του εξωτερικού όπου θα προβάλλονται τα πλεονεκτήματα της περιοχής και οι παροχές που μπορεί να προσφέρει στους επισκέπτες αυτής. Οι εκδηλώσεις θα απευθύνονται σε στελέχη τουριστικών πρακτορείων, νεανικών οργανώσεων, δημοσιογράφους και άλλες ομάδες. Είναι θεμιτό οι εκδηλώσεις να πραγματοποιούνται κάθε έτος προκειμένου να διατηρείται «ζωντανό» το ενδιαφέρον των ατόμων που έχουν την δυνατότητα να διαμορφώσουν τις τάσεις στον τουριστικό τομέα.

Για την διενέργεια των εκδηλώσεων στο εξωτερικό θα απαιτηθεί η συνεργασία τόσο με τα τοπικά γραφεία του ΕΟΤ όσο και με τοπικά γραφεία δημοσίων σχέσεων και διοργάνωσης εκδηλώσεων. Η συνεργασία με εξειδικευμένα τοπικά γραφεία διοργάνωσης εκδηλώσεων κρίνεται απαραίτητη καθώς τα γραφεία αυτά έχουν αναπτύξει διασυνδέσεις με τους τοπικούς φορείς. Οι παραπάνω εκδηλώσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν και σε αγορές στόχους που η Περιφέρεια επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί.

Προβολή μέσω των γραφείων του ΕΟΤ στο εξωτερικό:

Τα γραφεία του ΕΟΤ στο εξωτερικό αποτελούν ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο για την προβολή της Περιφέρειας και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που προσφέρει. Σε συνεννόηση με τον ΕΟΤ, προτείνεται η τοποθέτηση stand στα γραφεία εξωτερικού του ΕΟΤ το οποίο θα προβάλλει την συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Παράλληλα θα διατίθεται ενημερωτικό και διαφημιστικό υλικό το οποίο να πληροφορεί τον ενδιαφερόμενο για τις δυνατότητες που του προσφέρει η περιοχή. Το stand και διαφημιστικό υλικό θα πρέπει να σχεδιαστεί σύμφωνα με το πρότυπο για τη δημιουργία αναγνωρίσιμης ταυτότητας της Περιφέρειας Ηπείρου.

Η Περιφέρεια θα πρέπει να φροντίσει για την έγκαιρη τροφοδότηση των τουριστικών γραφείων του ΕΟΤ με το υλικό αυτό, έτσι ώστε να είναι διαθέσιμο την περίοδο που οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται για τους διάφορους εναλλακτικούς τουριστικούς προορισμούς.

Διαφήμιση σε εξωτερικούς χώρους:

Για την προβολή της Περιφέρειας στο εξωτερικό προτείνεται η χρήση διαφήμισης σε εξωτερικούς χώρους. Η μορφή αυτή διαφήμισης αναφέρεται στην ανάρτηση αφισών σε διάφορα σημεία των σημαντικότερων πόλεων στις αγορές στις οποίες απευθύνεται το επικοινωνιακό πλάνο της Περιφέρειας. Οι αφίσες αυτές προτείνεται να τοποθετηθούν στον υπόγειο σιδηρόδρομο (μετρό), σε σιδηροδρομικούς σταθμούς και αεροδρόμια.

Η διαφήμιση στο μετρό θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματική καθώς αναρτάται σε σημεία με μεγάλη καθημερινή διέλευση πολιτών και θεωρείται ως μια από τις αποτελεσματικότερες μορφές διαφήμισης. Χρησιμοποιείται εκτεταμένα και από άλλες χώρες για την προβολή του τουριστικού της προϊόντος, όπως η Κύπρος, η Τουρκία και η Ισπανία.

Η τοποθέτηση των αφισών είναι περισσότερο αποτελεσματική στις προβλήτες αναμονής του μετρό καθώς οι πολίτες όσο περιμένουν το μετρό έχουν την τάση να διαβάζουν τις αφίσες. Επίσης αφίσες μπορούν να τοποθετηθούν μέσα στα τρένα και δίπλα στις κυλιόμενες σκάλες που οδηγούν είτε προς την έξοδο του μετρό είτε προς τις προβλήτες αναμονής.

Η αφίσα θα πρέπει να έχει έντονα χρώματα και να προκαλεί το ενδιαφέρον του πολίτη. Η πραγματοποίηση της μορφής αυτής διαφήμισης προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε συνεννόηση με τον ΕΟΤ, καθώς και ο ΕΟΤ χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο είδος προβολής.

Επομένως η Ήπειρος θα μπορούσε να αξιοποιήσει την διαφημιστική προσπάθεια του ΕΟΤ με παράλληλη διαφήμιση, έτσι ώστε να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα της διαφήμισης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι ο ΕΟΤ έχει ήδη οργανώσει προβολή της ελληνικής γαστρονομίας στους σιδηροδρόμους της Γερμανίας και στα ευρωπαϊκά τρένα.

Προβολή στον έντυπο τύπο:

Για την προβολή της Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού στις αγορές του εξωτερικού που επιλέχθηκαν προτείνεται και η χρήση του περιοδικού τύπου, επαγγελματικού και μη. Ο επαγγελματικός τύπος αναφέρεται σε περιοδικά που απευθύνονται σε tour operators και γραφεία τουρισμού.

Δύο από τα εξειδικευμένα περιοδικά του είδους σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι το διεθνές περιοδικό ALPINE RADO (γαλλικό, ιταλικό, γερμανικό) και το γαλλικό MONTAGNE MAGASIN

Παράλληλα με την προβολή σε επαγγελματικά τουριστικά περιοδικά προτείνεται και η προβολή του προορισμού μέσω περιοδικών τουριστικού ενδιαφέροντος που απευθύνονται όμως στο ευρύ κοινό. Στόχος των καταχωρήσεων στα περιοδικά αυτά είναι να διεγείρει το ενδιαφέρον των αναγνωστών και να τους ωθήσει να απευθυνθούν προς τα τουριστικά γραφεία προκειμένου να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τον συγκεκριμένο προορισμό.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο επομένως είναι η ενημέρωση των τουριστικών πρακτόρων να προηγείται των διαφημιστικών καταχωρήσεων στα περιοδικά του ευρέως κοινού.

6.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΕ ΑΛΛΟΔΑΠΟ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι ενέργειες που παρατίθενται στην συγκεκριμένη ενότητα απευθύνονται τόσο στον αλλοδαπό όσο και τον ημεδαπό τουρισμό. Οι ενέργειες αφορούν κατά κύριο λόγο προβολή μέσω ηλεκτρονικών μέσων, όπως είναι η δημιουργία ιστοσελίδας και ο σχεδιασμός και έκδοση CD-ROM τα οποία θα διατίθενται σε tour operators, πρακτορεία τουρισμού και σε διαμορφωτές γνώμης (π.χ. δημοσιογράφοι, κ.α.)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ:

1. Δημιουργία ιστοσελίδας

Η ιστοσελίδα αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για την τουριστική προβολή και ανάπτυξη της περιοχής. Η παρουσία αυτή με την συνεχή βελτίωση και ανανέωση θα αποτελέσει ένα μέσο διαρκούς ενημέρωσης των πελατών της (υπαρχόντων και δυνητικών), ενώ συγχρόνως θα αποτελέσει και ένα εργαλείο παρουσίασης της και εργαλείο marketing τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό. Έτσι οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος για την περιοχή θα μπορεί να πληροφορηθεί τα πάντα γύρω από αυτήν με μία απλή επίσκεψη στο διαδίκτυο.

Πληροφορίες που θα πρέπει να παρέχονται μέσω της ιστοσελίδας προκειμένου να συμβάλει ουσιαστικά στην ενημέρωση και πληροφόρηση του ενδιαφερόμενου είναι:

- Τρόπος μετάβασης στην περιοχή (πλησιέστερα αεροδρόμια, οδικοί κόμβοι, πρόσβαση μέσω πλοίων και σιδηροδρόμου)
- Πληροφορίες διαμονής. Στο τμήμα αυτό της ιστοσελίδας μπορούν να παρέχονται εκτεταμένες πληροφορίες αναφορικά με ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα/ δωμάτια και camping. Η Περιφέρεια μπορεί να συνεργαστεί με ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής, όπου θα μπορούν να προβάλλονται μέσω της ιστοσελίδας, ενώ παράλληλα να δίνεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να κάνει κράτηση on-line.
- Πληροφορίες για το τι μπορεί ο ενδιαφερόμενος να δει στην περιοχή. Στο τμήμα αυτό της ιστοσελίδας μπορούν να παρέχονται πληροφορίες για μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, υδροβιότοπους, ακτές, ποτάμια, βουνά, χιονοδρομικά κέντρα, κ.α.
- Πληροφορίες για το τι μπορεί ο ενδιαφερόμενος να κάνει στην περιοχή. Στο συγκεκριμένο τμήμα της ιστοσελίδας θα παρέχονται πληροφορίες για εστιατόρια, μπαρ, καφέ, πανηγύρια και εκδηλώσεις.
- Πληροφορίες για εξειδικευμένες μορφές τουρισμού, π.χ. θρησκευτικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός κ.α.
- Πληροφορίες για υπαίθριες δραστηριότητες, όπως σκι, ποδηλασία, καγιάκ, rafting, πεζοπορία, αναρρίχηση, extreme αθλήματα, κ.α.
- Επίσης, η ιστοσελίδα θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να μπορεί να επικοινωνήσει με τον οργανισμό για περισσότερες πληροφορίες ή παρατηρήσεις.

Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί τόσο η προβολή της περιοχής με ιδιαίτερη έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όσο και η ταυτόχρονη παροχή διαφόρων υπηρεσιών στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις που θα βρίσκονται στην περιοχή εφαρμογής του προγράμματος (ηλεκτρονικές υπηρεσίες τουρισμού-αυτόματες κρατήσεις, κ.α.).

Η ιστοσελίδα θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε τουλάχιστον τρεις γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά και γερμανικά..

Η αποτελεσματικότητα της ιστοσελίδας έγκειται σε μεγάλο βαθμό στη γνωστοποίηση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης στο κοινό στόχο. Η γνωστοποίηση της σελίδας μπορεί να γίνει με διαφήμιση του δικτυακού τόπου (αναφορά της ηλεκτρονικής σελίδας στις διαφημιστικές καταχωρήσεις) καθώς και με αναφορά της ιστοσελίδας στα ενημερωτικά φυλλάδια και αφίσες της τουριστικής προβολής της Ηπείρου. Επίσης η αποτελεσματικότητα της μπορεί να εκτιμηθεί τόσο από τον έλεγχο του αριθμού των επισκεπτών της όσο και από αριθμό των αφίξεων, των διανυκτερεύσεων και των κρατήσεων μέσω του διαδικτύου. Ο προϋπολογισμός της ενέργειας αυτής ποικίλλει ανάλογα με το περιεχόμενο της ιστοσελίδας και εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο ποσό των 30.000 €

Εντούτοις, αξίζει να αναφερθεί ότι η Περιφέρεια Ηπείρου δεν δείχνει να υστερεί ιδιαίτερα στον τομέα ανάπτυξης ιστοσελίδων. Η καταχώρηση σε διάφορες μηχανές αναζήτησης και οι συνεχώς ανανεωμένες ιστοσελίδες της (μερικές τοπικές από αυτές είναι ήδη πολύ καλές) προβάλλουν τόσο το προφίλ της περιοχής, όσο και την προσφορά της.

2. Έκδοση CD- Rom

Το ηλεκτρονικό υλικό προώθησης της Περιφέρειας Ηπείρου ως τουριστικού προορισμού αφορά εκτός από τη δημιουργία ιστοσελίδας και την έκδοση CD- Rom. Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού υλικού είναι τα εξής:

Έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τον ήχο, την εικόνα και το κείμενο και επομένως να «περάσει» το μήνυμα ευκολότερα. Κυρίως όσον αφορά τον τουρισμό, όπου η εικόνα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, το CD-Rom θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο κυρίως για την προώθηση της Περιφέρειας σε τουριστικούς πράκτορες/ tour operators και οργανισμούς. Έχει τη δυνατότητα να παρέχει μεγάλο όγκο πληροφοριών και ο χειριστής/ ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει μέσω διαφόρων εντολών επηρεάζοντας την ροή των πληροφοριών.

Τα CD-Rom προτείνεται να διανεμηθούν μέσω της συμμετοχής της Περιφέρειας σε εκθέσεις τουρισμού, καθώς επίσης μπορούν να αποσταλούν σε σημαντικούς tour operators και γραφεία τουρισμού της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παράλληλα, προτείνεται η διανομή τους σε δημοσιογράφους περιοδικών τουρισμού και εξειδικευμένων περιοδικών

Τα CD-Rom που θα αφορούν τον τουρισμό στην Περιφέρεια Ηπείρου μπορούν να περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία:

- Πληροφορίες για ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια/ διαμερίσματα και κάμπινγκ
- Πληροφορίες για αξιοθέατα της περιοχής και τι μπορεί να κάνει ένας επισκέπτης στην περιοχή (κέντρα διασκέδασης, φεστιβάλ, κ.α.)

- Πληροφορίες για εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην περιοχή
- Πλούσιο φωτογραφικό υλικό της περιοχής

Τα CD-ROM προτείνεται να είναι διαθέσιμα τουλάχιστον σε δύο ξένες γλώσσες- Αγγλικά και Γερμανικά.

3. Τοποθέτηση INFOKIOSK

Το Infokiosk (περίπτερο πληροφόρησης) είναι μια ηλεκτρονική μονάδα που έχει σκοπό την παροχή τουριστικών και άλλων πληροφοριών. Η εφαρμογή αυτή αναλαμβάνει με τη χρήση πολυμέσων να ενημερώσει τον επισκέπτη με εύκολο και κατανοητό τρόπο σχετικά με τις πληροφορίες που αναζητά. Θα μπορούσε να είναι κατασκευασμένη σε τρεις γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά και Γερμανικά) και θα παρέχει πληροφορίες εκτός από τα γενικά στοιχεία της Περιφέρειας και άλλες, όπως φεστιβάλ και οι εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς και πλήθος τουριστικών στοιχείων με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και videos. Όλη η εφαρμογή συμπληρώνεται με αναλυτικούς χάρτες που υποδεικνύουν την ακριβή θέση κάθε αναφερόμενου τόπου.

Η τοποθέτηση τους θα είναι σε βασικούς χώρους υποδοχής επισκεπτών και άλλα σημεία που μπορούν να προσφέρουν πληροφορίες τουριστικής άποψης όλων των ειδών όπως λιμάνια, αεροδρόμια, κεντρικές πλατείες πόλεων κ.α.)

Προτείνεται η συντήρηση των ήδη υπαρχόντων τα οποία είχε προμηθευτεί η Περιφέρεια στο παρελθόν και η αξιοποίηση τους

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. Έκδοση εντύπων

Έντυπα γενικού τουριστικού περιεχομένου

Τα έντυπα για την προβολή της Περιφέρειας διανέμονται σε εκθέσεις, σε τουριστικούς πράκτορες, σε διαμορφωτές γνώμης καθώς και στο ευρύ κοινό. Τα έντυπα μπορούν να διανέμονται μέσω γραφείων του ΕΟΤ στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μέσω των τουριστικών πρακτορείων, ξενοδοχείων και τουριστικών κέντρων καθώς και μέσω διαφόρων άλλων ενεργειών πληροφόρησης της Περιφέρειας. Παράλληλα τα έντυπα αυτά μπορούν να τοποθετηθούν ως ένθετο σε περιοδικά ειδικού ενδιαφέροντος (π.χ. περιοδικά διακοπών).

Τα έντυπα αυτά θα περιλαμβάνουν χάρτες, οδηγούς της περιοχής ανά Νομό της Περιφέρειας καθώς και άλλες χρήσιμες πληροφορίες όπως οδηγοί ειδικών θεμάτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Προτείνεται τα έντυπα να

διατίθεται σε τρεις γλώσσες- Ελληνικά, Αγγλικά και Γερμανικά. Εκτιμάται ότι απαιτούνται περίπου 40.000 τεμάχια ανά έτος.

Τα φυλλάδια θα πρέπει να είναι απλά, ενιαίας μορφής- σχήματος και μεγέθους για όλους τους νομούς, να έχουν μοντέρνο στυλ και έντονα χρώματα, έτσι ώστε να διαφέρουν από τα συνηθισμένα φυλλάδια τουριστικής προβολής. Θα πρέπει ακόμη να είναι σχεδιασμένα για να προκαλούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη (π.χ. χρήση έντονων χρωμάτων, καλή ποιότητα χαρτιού, κ.α.). Επίσης στα φυλλάδια θα πρέπει να αναφέρεται η διεύθυνση της ιστοσελίδας της τουριστικής αρχής της Περιφέρειας καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας των γραφείων ενημέρωσης

Έντυπα θεματικού τουριστικού περιεχομένου

Προτείνεται ο σχεδιασμός πέντε διαφορετικών εντύπων για την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού- όπως:

- φυσιολατρικός-θαλάσσιος
- οικοτουρισμός- αγροτουρισμός
- τουρισμός περιπέτειας
- θρησκευτικός τουρισμός και
- ιστορικός-πολιτιστικός

Αφίσες

Η έκδοση διαφημιστικών αφισών της Περιφέρειας αποσκοπεί στην προβολή της φυσικής ομορφιάς της περιοχής και την προσέλκυση των ενδιαφερομένων να την επισκεφθούν. Προτείνεται η έκδοση μιας σειράς διαφορετικών αφισών στις οποίες να προβάλλονται τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περιοχής, ορεινή ομορφιά, ποτάμια, θάλασσα, κλπ. Οι συγκεκριμένες αφίσες θα αναρτηθούν σε τουριστικά γραφεία της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Τα φυλλάδια, ανάλογα με το θεματικό αντικείμενο θα έχουν διαφορετικό στυλ (χρώματα και lay out) χωρίς όμως να χάνουν το χαρακτήρα της ομοιογενούς διαφήμισης που έχει ως στόχο να δημιουργηθεί αναγνωρισιμότητα για το τουριστικό προϊόν. Επίσης όλα τα φυλλάδια θα έχουν ομοιόμορφο μέγεθος και ποιότητα χαρτιού.

Χάρτες & πλήρης τουριστικός οδηγός

Προτείνεται η δημιουργία τουριστικού χάρτη στον οποίο θα απεικονίζονται τα ιδιαίτερα σημεία κάθε περιοχής και ενός πλήρη τουριστικού οδηγού της Περιφέρειας 20 σελίδων, σε 3 τουλάχιστον γλώσσες Ελληνικά, Αγγλικά, Γερμανικά και ο οποίος θα διανέμεται σε ειδικές περιπτώσεις.

Ταυτόχρονα προτείνεται η δημιουργία ενός μικρότερου χάρτη με 8σελιδο έντυπο, ο οποίος θα διανέμεται σε tour operators, δημοσιογράφους, πωλητές τουριστικών γραφείων, αλλά και σε Κέντρα πληροφοριών και ξενοδοχεία.

Περιοδική έκδοση ενημερωτικού έντυπου (Bulletin)

Με την ενέργεια αυτή επιδιώκεται η άμεση και διαρκής ενημέρωση όλων των φορέων που έχουν άμεση σχέση με τα τουριστικά δεδομένα της Περιφέρειας. Το τουριστικό αυτό Bulletin θα παρουσιάζει εκτός από τα παραδοσιακά τουριστικά αξιοθέατα (δηλαδή το τουριστικό «προϊόν»), όλες τις νέες ειδήσεις όπως νέες ανακαλύψεις αρχαιοτήτων, δράσεις προς υποστήριξη νέων μορφών τουρισμού, συνέδρια, έργα σχετικά με την τουριστική υποδομή.

Το τουριστικό Bulletin θα διανέμεται στους κάτωθι φορείς:

- Tour Operators εσωτερικού
- Tour Operators εξωτερικού
- Τουριστικά Γραφεία (επιλεγμένα)
- Μέσα ενημέρωσης τουριστικού περιεχομένου
- Διάφορα επιλεγμένα μέσα μαζικής επικοινωνίας
- Λίστα δημοσιογράφων εξωτερικού
- Γραφεία Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού στο εξωτερικό
- Εμπορικούς ακολούθους ελληνικών πρεσβειών στο εξωτερικό

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΙΝΙΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ)

Η Περιφέρεια Ηπείρου λόγω της μορφολογίας του εδάφους της καθώς επίσης και της μεγάλης ποικιλίας ειδών τουρισμού που μπορεί να προσφέρει ενδείκνυται στην παρουσίαση αυτών, μέσω της δημιουργίας και προβολής ενημερωτικών τηλεοπτικών ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ σε μορφή είτε VIDEO είτε DVD.

Αυτά θα μπορούν να προσφέρονται είτε σε επισκέπτες δημοσιογράφους, είτε να προβάλλονται σε συνδυασμό με άλλες ενέργειες. Η θεματολογία τους θα διαφοροποιείται ανάλογα με την χρονική στιγμή και το είδος του τουρισμού που θα θέλουμε να προωθηθεί.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Για την Περιφέρεια Ηπείρου απαιτείται η εφαρμογή μιας επικοινωνιακής πολιτικής που θα έχει σαν στόχο να συντονίσει αλλά και να διασυνδέσει όλες τις επί μέρους ενέργειες τουριστικής προβολής της. Για τον σκοπό αυτό προτείνεται η δημιουργία ενός Επιτελικού Γραφείου Επικοινωνιακής Πολιτικής για τον Τουρισμό.

Η ίδρυση του παραπάνω γραφείου θα συμβάλει αποφασιστικά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Η ύπαρξη ενός φορέα υπεύθυνου για την διαχείριση των τουριστικών θεμάτων καθώς και για την καταγραφή των τάσεων που επικρατούν

στην τουριστική κίνηση της περιοχής, βοηθάει στην οργανωμένη τουριστική της ανάπτυξη. Παράλληλα παρέχει στις τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής έναν φορέα στον οποίο μπορούν να απευθυνθούν για την διευθέτηση θεμάτων που αφορούν τον συγκεκριμένο κλάδο.

Το γραφείο θα πρέπει να είναι επανδρωμένο με εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό, το οποίο θα πρέπει να έχει και επί πλέον γνώσεις τουριστικού marketing, ώστε να είναι το πλέον αρμόδιο να επιλέξει το είδος της αγοράς που θα κινηθεί και των κατάλληλων ενεργειών που πρέπει να γίνουν ώστε να είναι οι περισσότερες αποδοτικές και αποτελεσματικές.

Ο φορέας που θα ιδρύσει και θα συντηρήσει το τοπικό Επιτελικό Γραφείο Επικοινωνιακής Πολιτικής για τον Τουρισμό μπορεί να είναι οι Δήμοι, οι επαγγελματικές οργανώσεις και λοιποί φορείς (π.χ σύλλογοι ξενοδόχων) καθώς και η Περιφέρεια Ηπείρου ή συνδυασμοί των παραπάνω. Στον Φορέα αυτόν είναι απαραίτητο να μετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι με τον τουρισμό φορείς (Δήμοι, Νομαρχίες, ΕΟΤ, ξενοδόχοι, τουριστικοί πράκτορες, αεροπορικές-ναυτιλιακές εταιρίες, επιμελητήρια, κ.α. και των τεσσάρων νομών), ώστε να συμβάλλουν ο καθένας με τον τρόπο του στον καλύτερο σχεδιασμό, την υλοποίηση και εφαρμογή του προγράμματος.

Το Επιτελικό Γραφείο Επικοινωνιακής Πολιτικής για τον Τουρισμό εκτός από θέματα προβολής των τουριστικών προορισμών της περιοχής θα πρέπει να συμβάλει στην δημιουργία κατάλληλης τουριστικής υποδομής. Με τον όρο «τουριστική υποδομή» αναφερόμαστε σε σημεία όπως, βελτίωση των καταλυμάτων της περιοχής, εκπαίδευση των επιχειρηματιών τουρισμού της περιοχής στην παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας και συστηματική παρακολούθηση της τουριστικής ανάπτυξης με σκοπό την διαφύλαξη του περιβάλλοντος και της φυσικής ομορφιάς.

Εκτός των παραπάνω δραστηριοτήτων το προσωπικό του Γραφείου θα πρέπει να ασχολείται με την προβολή της Περιφέρειας στους Tour Operators και τα γραφεία ταξιδιών, στους διοργανωτές εκδρομών, σε οργανισμούς και δημοσιογράφους των αγορών -στόχων. Θα πρέπει να επισκέπτονται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο τις αγορές στόχους προκειμένου να προβάλλουν και να ενισχύουν το ενδιαφέρον των αρμόδιων για την συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.

Θα πρέπει δε ιδιαίτερα να προωθηθεί το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας σαν ένα σύγχρονος και καλά οργανωμένος προορισμός με πολλές δυνατότητες επιλογών. Γενικά και στο περιεχόμενο των διαφημιστικών μηνυμάτων θα πρέπει να υπάρξει μια σαφής τοποθέτηση της Περιφέρειας διακριτής από αυτήν των ανταγωνιστών της, σε συνδυασμό με ένα σαφές ελκυστικό προφίλ του Ηπειρωτικού τουριστικού προϊόντος.

Τα άτομα του φορέα θα είναι υπεύθυνα ώστε να γίνεται έγκαιρα η όποια έναρξη διαφημιστικής καμπάνιας, ώστε να προλαβαίνει να ενημερώνεται η αγορά στόχος της Περιφέρειας

Θεωρείται δε επίσης απαραίτητο από τα άτομα του φορέα να αναλάβουν την αντίστοιχη προβολή για τη σωστή παρουσίαση της περιοχής με την παραγωγή τουριστικού υλικού (έντυπου & ηλεκτρονικού) πρώτης ποιότητας (πλήρεις οδηγούς, ολοκληρωμένα βιβλία, σωστά φυλλάδια, posters με καλής ποιότητας φωτογραφίες, και διάφορα άλλα οπτικοακουστικά μέσα)

Επίσης απαραίτητο θεωρείται η επιδιωκόμενη προβολή να γίνεται παράλληλα και μέσω άλλων σύγχρονων τεχνολογιών και ιδιαίτερα του διαδικτύου, πύλες που διασφαλίζουν αμεσότητα, ταχύτητα και άμεση πρόσβαση στα δεδομένα προβολής.

Τέλος, από τα μέλη του φορέα θα πρέπει να υπάρξει και μία αξιολόγηση των μέχρι τώρα δράσεων που έχουν γίνει για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας, έτσι ώστε να αποφευχθούν κάποια από τα λάθη του παρελθόντος, ενώ παράλληλα να αξιοποιηθούν και κάποια θετικά στοιχεία που υπάρχουν

Η έδρα του Γραφείου θα μπορούσε να είναι η έδρα της Περιφέρειας και παράλληλα θα ήταν θετικό να δημιουργηθούν γραφεία Πληροφόρησης και σε διάφορα σημεία της, ακόμη και με τη μορφή Info kiosk. Αυτά θα μπορούσαν να βρίσκονται είτε σε σημεία όπου υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση τουριστών (π.χ σε περιοχές με πολλά ξενοδοχεία, στο εμπορικό κέντρο της πόλης, στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία κ.λ.π), είτε όπου είναι μεγάλη η ανάγκη πληροφόρησης, κατά κύριο λόγο δηλαδή στα σημεία άφιξης (λιμάνι, αεροδρόμιο κ.λ.π).

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Γενικές Αρχές Τουρισμού» Σπ. Λάσκαρης
- «Εισαγωγή στον Τουρισμό» Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Περικλής Ν. Λύτρας, Κώστας Ν. Κραβαρίτης, Έκδοση 1999
- «Ευκαιρίες για τουριστική ανάπτυξη στην Ήπειρο (άρθρο 2004)
Φωκίων Ζαΐμης
- «Ήπειρος, Πλήρης Ταξιδιωτικός Οδηγός», Εκδόσεις EXPLORER
- «Πειστικός Λόγος» Σ. Κ. Κούτρας
- «Τουριστική Γεωγραφία Ελλάδος» Αναστασία Ζαφειροπούλου, Πάτρα
2002
- «Τουριστική Γεωγραφία της Ελλάδος» Βασίλης Ρούπας
- «Τουρισμός και ανάπτυξη» Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Έκδοση 2000
- «Τουριστική οικονομία», Τόμος Α, Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Έκδοση 1997
- «Τουριστική ψυχολογία» Περικλής Ν. Λύτρας, Έκδοση 1988
- «Τουρισμός. Οικονομικές προσεγγίσεις.» Στέλιος Βαρβαρέσης

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

- «About Ήπειρος», Ένθετο Τεύχος της εφημερίδας το Έθνος
- «Ελλάδα Διακοπών», Εκδόσεις MACT S.A

ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

- www.artino.gr
- www.bikepirus.gr
- www.ecotour-epirus.gr

- www.epcon.gr
- www.epirus.info
- www.epirus4x4.gr
- www.in.gr
- www.konitsa.gr
- www.nomarxia-artas.gr
- www.nthesprotias.com
- www.regionofepirus.gr
- www.roe.gr
- www.startpoint.gr
- www.ste.edu.gr
- www.themeliodomni.gr
- www.thesprotia.gr
- www.travel.gr
- www.ypan.gr
- www.ιστοσελιδες.gr

ΕΡΕΥΝΕΣ-ΜΕΛΕΤΕΣ

- «Επιχειρησιακό σχέδιο Τουριστικής Προβολής Περιφέρειας Ηπείρου»,
Ανάδοχος: ΟΡΓΑΝΟΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.-ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
- «Μελέτη ανάπτυξης τουριστικών περιοχών», ΕΤΒΑ Α.Ε.-ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΜΕΛΕΤΩΝ